აპრილი 27 1996

კავკასიონი

The KAVKASIONI © ყოველდღიური გაზეთი №72 (366) ფასი 40 თეთრი

ქართველი პატიმრები აფხაზეთის ციხეებში

როგორც სააგენტოს კორესპონდენტისთვის სარწმუნო წყაროდან გახდა ცნობილი, ... რაიონში არსებულ დრანდის ციხეში ამჟამად იმყოფება 5 ქართველი ... აფხაზთა მხარე უკვე ოთხ თვეზე მეტია, რაც წითელი ჯვრის საერთაშორისო ... კომიტეტის წარმომადგენლებს არ აძლევს დრანდის ციხეში შესვლის საშუალებას. ... წყაროს ინფორმაციით, ხოფელ ახალდაბაში, აფხაზი სეპარატისტები ქართველ ... ამუშავებენ საკონცენტრაციო ბანაკში.

«გაღმა შედავების» ნიმუში

ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის ზონაში დისლოცირებული რუსეთის სამშვიდობო ძალების შტაბმა გაავრცელა განცხადება, რომელშიც ნათქვამია, რომ საქართველოს პარლამენტის მიერ აფხაზეთის შესახებ დადგენილების მიღების შემდეგ ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის ზონაში სიტუაცია მკვეთრად დაიძაბა, რისთვისაც მთელი პასუხისმგებლობა ქართულ მხარეს ეკისრება — ნათქვამია განცხადებაში.

მაშ, რაღად უნდათ ნებართვა?

...თამა თხოვნით მიმართა ქართულ მხარეს, ნება დართოს აფხაზეთში ჰუმანიტა... ტვირთის შესატანად.

... წარმომადგენელმა სააგენტოს კორესპონდენტს განუცხადა, რომ იმ შემ... თუ საქართველო უარს იტყვის აღნიშნული ტვირთის გატარებაზე, მას მაინც ... აფხაზეთის ტერიტორიაზე, რადგან ეს ყველაფერი ხდება საერთაშორისო ... ეგიდით. საერთაშორისო სამართლის თანახმად, არავის არ აქვს უფლება, ... ჰუმანიტარული ტვირთის შეტანა დაზარალებულ ტერიტორიაზე, გარდა იმ ... შემთხვევისა, როცა მიღებულია გაეროს უსაფრთხოების საბჭოს სპეციალური დადგენილება სანქცირების თაობაზე.

ჩეჩნეთი

შუამავლები დაიბნენ...

ჩეჩნეთში ბრძოლები გრძელდება. ბოლო ოპერატიული მონაცემები ასეთია: რესპუბლიკის ჩრდილოეთით ჩეჩენი მებრძოლები თავს დაესხნენ ფედერალური ძალების ავტოკოლონას. რუსების ერთი ჯავშანმანქანა დაიწვა. დაიღუპა 2 სამხედრო მოსამსახურე, 7 — დაჭრილია.

პროკურატურა კი აგრძელებს 16 აპრილის იმ ინციდენტის დეტალების დაზუსტებას, რომელმაც ათეულობით რუსი ჯარისკაცის სიცოცხლე შეიწირა. ჩეჩნეთში ფედერალური დაჯგუფების სამხედრო პროკურორის ოლეგ გალიამოვის თქმით, 16 აპრილს თავდასხმაში დაქირავებული არაბების მონაწილეობა კონკრეტული ფაქტებით დასტურდება. თავად თავდასხმისას კი ჩეჩნები ავღანე-

ლი მოჯაჰედებისთვის დამახასიათებელი ტაქტიკით მოქმედებდნენ.

ხუთშაბათს ჩეჩნების ახალმა ლიდერმა ზელიმხან იანდარბიევმა ურუსმარტანის რაიონის ერთ-ერთ სოფელში პრესკონფერენცია გამართა. მან განაცხადა, რომ არ აწარმოებს არავითარ მოლაპარაკებას მოსკოვთან მანამ, ვიდრე არ გაირკვევა, თუ ვის ეკისრება პასუხისმგებლობა ჯოხარ დუდაევის სიკვდილზე.

„მეამბოხე გენერლის" სიკვდილმა ეჭვქვეშ დააყენა საშუამავლო მისიის რეალურობის საკითხი. შუამავლობის ერთ-ერთმა კანდიდატმა, თათრეთის პრეზიდენტმა მინტიმერ შაიმიევმა განაცხადა: „მოცემულ ეტაპზე ჩემი საშუამავლო მისიის შესრულება აუცილებლობად არ მიმაჩნია. ისე კი, კონფლიქტის მომწესრიგებელ სახელმწიფო კომისიის მუშაობაში მონაწილეობას მივიღებ. ასევე, საჭიროა შუამავალთა რაოდენობის გაზრდაც, რადგან, როგორც ჩანს, მოლაპარაკება ცალკეულ საველე მეთაურებთან მოგვიწევს".

ჰაი ჩვენს პატრონს!

აბსურდის თეატრი ანუ საოცნებო „აბრეშუმის გზა", ჩამკვდარი მეაბრეშუმეობა და საცილაო შენობა

გასული საუკუნის საქართველოში, თურმე, წელიწადში ექვსი ათას ხუთასი ტონა აბრეშუმის პარკი იწარმოებოდა. ხუთი ათას ტონას საბჭოთა პერიოდშიც აღწევდა, გასულ წელს კი გაჭირვებით შეგროვდა ორმოცი თუ ორმოცდაათი ტონა აბრეშუმის პარკი. სამაგიეროდ, საქართველოში გვაქვს მეაბრეშუმეობის რესპუბლიკური საწარმოო გაერთიანება, რომელიც დარგს ხელმძღვანელობს და მის განვითარებაზე ზრუნავს, გვაქვს მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტი, სადაც ამ დარგის მეცნიერული კვლევა და ახალგაზრდა მკვლევარ-სპეციალისტების მომზადება ხდება, გვაქვს მსოფლიოში უნიკალური მეაბრეშუმეობის მუზეუმი და ბიბლიოთეკა და, რაც მთავარია, გვაქვს შენობა, სადაც ეს მუზეუმი და ბიბლიოთეკაა განთავსებული. სწორედ ეს შენობა გადაქცეულა ქართველ მეაბრეშუმეთა და არა მხოლოდ მეაბრეშუმეთა განხეთქილების ვაშლად. ამ განხეთქილებას საკმაოდ ხანგრძლივი ისტორია აქვს, ყველაფერი კი ჯერ კიდევ მეცხრამეტე საუკუნეში დაიწყო.

იხილეთ მე-3 გვ.

ტერორისტები

„ღვთიურ დიქტატორს" სახრჩობელაზე ჩამოკიდებენ

ოთხშაბათს ტოკიოს რაიონულ სასამართლოში დაიწყო გახმაურებული სექტის „აუმ სინრიკიოს" („აუმის ჭეშმარიტების სწავლება") დამაარსებლისა და ბელადის სიოკო ასახარას სასამართლო პროცესი. ნახევრად ბრმა, მსუქანი, წვერიანი გურუ აპირებდა იაპონიაში რელიგიური დიქტატურის დამყარებას, ფაქტობრივად კი, დედაქალაქის მეტროში მომწამვლავი გაზის გამოყენების გამო სახრჩობელას რეალურად მიუახლოვდა.

ოისფერ ხამოსში გამოწყობილი ასახარა ქადაგებდა სამყაროს მოახლოვებულ დასასრულს, „კეთილისა და ბოროტის ბოლო შერკინებას", რომლის დროსაც ცოდვილი კაცობრიობა განადგურდებოდა. მისი ქადაგებით, სატანის კლანჭებს მხოლოდ ის წმინდანები დაუსხლტებოდნენ, რომლებიც

გაგრძელება მე-2 გვ.

ახლო აღმოსავლეთი

გაერო გმობს...

ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო მდივანი უორენ კრისტოფერი გუშინ იერუსალიმში ჩაფრინდა. ისრაელის პრემიერმინისტრ შიმონ პერესთან შეხვედრისას განიხილავენ ლიბანში ცეცხლის შეწყვეტის საკითხს. გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ კი ამასობაში დაგმო ისრაელის მიერ სამხრეთ ლიბანის ტერიტორიის დაბომბვა. რეზოლუციას, რომელიც ითვალისწინებს ცეცხლის დაუყოვნებლივ შეწყვეტას, ზარალის ანაზღაურებას და ლიბანიდან ჯარის გაყვანას, 64-მა დელეგაციამ დაუჭირა მხარი, აშშ და ისრაელი წინააღმდეგნი იყვნენ. 65-მა დელეგაციამ, მათ შორის, დასავლეთ ევროპის ყველა ქვეყანამ თავი შეიკავა.

ნაბიჯი თანხმობის გზაზე

ისრაელის მმართველმა ლეიბორისტულმა პარტიამ, როგორც იქნა, მოახერხა ოპოზიციურ დაჯგუფებათა გადაბირება თავის მხარეზე პალესტინური სახელმწიფოს შექმნის საკითხის თაობაზე.

„ჩვენ ხალხს ვთხოვთ თანხმობას ამ ეტაპზე, რათა წავიდეთ პალესტინელებთან მოლაპარაკებაზე. ეს საქმე საბოლოო თანხმობას მიღწევას ემსახურება", — განაცხადა ისრაელის პრემიერმინისტრმა შიმონ პერესმა.

ისრაელის მხრიდან ასეთი ნაბიჯის გადადგმა ამ კვირაში გამართული პალესტინის ეროვნული კრების გადაწყვეტილებამ განაპირობა, სადაც, ფაქტობრივად, ისრაელის სახელმწიფოს არსებობის „ნება დაერთო".

პალესტინის პრეზიდენტმა იასირ არაფატმა ლეიბორისტული პარტიის გადაწყვეტილება შეაფასა, როგორც გონიერული და პოლიტიკურად მნიშვნელოვანი ნაბიჯი. გადადგმული პალესტინის თვითმმართველობის ტერიტორიების საბოლოო სტატუსზე მსჯელობისა და ამ საკითხზე მოლაპარაკებათა გამართვის წინ. ეს მოლაპარაკებები, ისრაელის ინიციატივით, 6 მაისს უნდა გაიმართოს.

მოკლედ

გრან-პრი ქართველ პიანისტს

ჩვიდმეტი წლის ...რთველმა პიანისტმა ...ლაგია მაჩაბელმა ...მოვა გრან-პრი ...ფიაში გამართულ ...ერთაშორისო კონ...რსზე „დედამიწა და ...ნება", რომელშიც ...ელი მსოფლიოს ნა...ჭანი ახალგაზრდა ...მსრულებლები მო...ნილეობდნენ. პელა... მაჩაბელი არის ...ილისის სახელმწი...ფო კონსერვატორიას...ან არსებული სპეცი...ლური მუსიკალური ...ოლის მეათე კლასის ...სწავლე (პროფესორ ...მერ რუსიშვილის ...სი).

BGI

...ლო, ტაქსი!

...ქუთაისის მერიის განკა...რგულებით 1 მაისიდან იკრ...ძალება ელექტროტაქსომე...ის გარეშე კერძო მსუბუ... ტაქსების მუშაობა. ამავე ...განკარგულებით, დადგენი... ტარიფები:

...დღისით, 7 საათიდან 20 ...მდე ტაქსით მგზავრობა ...ზე 30 თეთრი ეღირება.

... ტაქსით მომსა...... ... დაპატებს და 45 ... ...ება.

ალიონი

ყოველ შაბათს: «არილი» ლიტერატურული გაზეთი «კავკასიონში»

ბრიტანეთი „დანებდა"

ბრიტანეთმა განაცხადა, რომ დაკლავს დაავადებულ 40 ათას ძროხას, რათა ავადმყოფობის კერა მოისპოს. როგორც ჩანს, ბრიტანეთი „დანებდა" ევროგაერთიანების ვეტერინარულ კომისიას და უკვე აღარ იბრძვის ბრიტანული ხორცის ექსპორტის აკრძალვის მოხსნისთვის. ის მტკიცება, რომ თითქოს ჯანმრთელობის თვალსაზრისით ხორცი საფრთხეს არ ქმნის, უარყოფილია მეცნიერთა გარკვეული ჯგუფის მიერ, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ ხორცის დაავადება მის გამომყენებელ ინდივიდთა ინფიცირებას იწვევს. თანაც, ამ დაავადების მიმდინარეობა ცხოველებსა და ადამიანებში მსგავსი სიმპტომებით ხასიათდება.

რეზონანსი

ევროსაბჭო პატივს მიაგებს

„მე გთხოვთ თქვენ, ჩემს კოლეგებს, ფეხზე ადგეთ და წუთიერი დუმილით პატივი სცეთ დაღუპული ჯოხარ დუდაევის ხსოვნას", — ამ სიტყვებით მიმართა ლიტვის წარმომადგენელმა ოთხშაბათს ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის წევრებს. ჩეჩენთა ლიდერ ჯოხარ დუდაევისა და მის დაღუპულ თანამოაზრეთა მიმართ გამოხატულმა ასეთმა თანაგრძნობამ მოსკოვისა და რუსეთის პარლამენტის წევრების მხრიდან მწვავე და მკაცრი კრიტიკა გამოიწვია.

ჯოხარ დუდაევის პატივის მიგების ინიციატივა ლიტვის ყოფილი პრეზიდენტის მხრიდან წამოვიდა. ასამბლეამ ჩეჩნური კონფლიქტის თაობაზე გამართულ დებატებისას დაგმო კრემლის მიერ ძალის გამოყენება იმ მშვიდობიან მოქალაქეთა წინააღმდეგ, რომელთა დამოუკიდებლობისთვისაც იბრძოდა სახალხო მეთაური და გააკეთა განცხადება ჩეჩნეთში რუსეთის მიერ ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტების გამოძიების საქმის აღძვრის თაობაზე.

ჯერ ორი თვეც არ გასულა მას შემდეგ, რაც რუსეთი იმ ინსტიტუტს (ორგანიზაციას) შეუერთდა, რომლის ძირითად მიზანს წარმოადგენს დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებების დასაცავად ბრძოლა და საბჭოს უკვე ძლიერ მკაცრი ვერდიქტი გამოაქვს მისთვის. რა თქმა უნდა, რუსეთს ხელს არ აძლევს მოვლენათა ამგვარი განვითარება და იგი პროტესტის ნიშნად აცხადებს, რომ „ჩეჩნეთში მიმდინარე კონფლიქტი მისი ქვეყნის ოჯახური საქმეა. დამოუკიდებლობა ჩეჩენთა მხოლოდ მცირე ნაწილს სურს, რომელსაც უნდა პოლიტიკური და ეკონომიკური არეულობა მოახდინოს".

ეს განცხადება რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა გააკეთა, მაგრამ საეჭვოა, რომ ასეთი თავის მართლება ვინმემ დაიჯეროს და ამით რუსეთის ავტორიტეტი აღდგეს.

ტრაგედია

ჩერნობილი — დროში გაწელილი კატასტროფა

ათი წლის წინ, 1986 წლის 26 აპრილს, პროფილაქტიკური სამუშაოების დროს, ჩერნობილის ატომური ელექტროსადგურის მე-4 ენერგობლოკში აფეთქება მოხდა. რადიაქტიური გამოსხივების გავრცელებამ ატმოსფეროში 50-მილიონ კიურის მიაღწია, რაც 200 ატომური ბომბის აფეთქების სიძლიერის ექვივალენტია. აფეთქებიდან რამდენიმე საათში 31 ადამიანი დაიღუპა, ძირითადად, სადგურის თანამშრომლები და ავარიის სალიკვიდაციო ჯგუფის წევრები. ბევრი კი მოგვიანებით გარდაიცვალა დასხივებით გამოწვეული დაავადებებით.

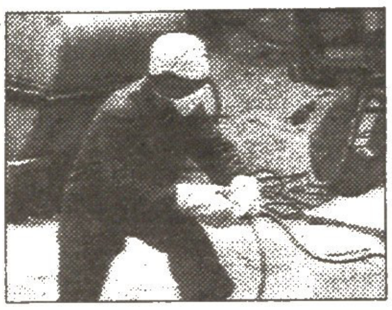

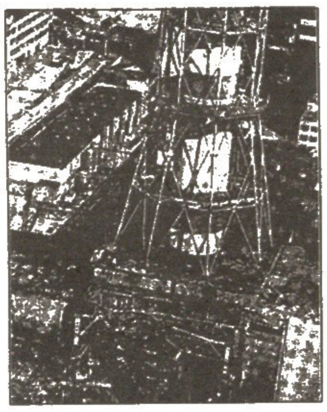

ტრაგედიის სავალალო შედეგები ახლაც შეიმჩნევა. რადიაქტიური „ლაქები" დაფიქსირებულია უკრაინისა და ბელარუსის საკმაო მოცულობის ტერიტორიაზე. სპეციალისტებში შეშფოთებას იწვევს რკინა-ბეტონის სარკოფაგები რომლებშიც დაიმარხა დანგრეული ენერგობლოკი. უკრაინა ვალდებულება იღებს, დახუროს ჩერნობილის ატომური სადგური 2000 წლისთვის, ზარალის ასანაზღაურებლად კი დიდი შვიდეულის ქვეყნები 3 მილიარდ დოლარს გამოყოფენ.

ხიროსიმასა და ნაგასაკში მოსახლეობა ქალაქების ატომური დაბომბვიდან 10 წლის შემდეგ დაბრუნდა. გერმანელი და ამერიკელი სპეციალისტების მტკიცებით კი, ჩერნობილის კატასტროფის ზონაში მცხოვრებლების დაბრუნება მხოლოდ 2-3 ათასი წლის შემდეგ შეიძლება. განსაკუთრებით დაბინძურებულია ბელარუსის გომელის ოლქი. მოსახლეობა რამდენიმე რაიონიდან მთლიანად ევაკუირებულია. ამჟამად ამ ოლქის ერთ-ერთი რაიონი ნამდვილი რადიაქტიური ნაკრძალია.იქ შესვლა სასტიკადაა აკრძალული. ჩერნობილის ავარიამდე რაიონის პირველივე სოფელში სვიატსკოეში 1000-მდე კაცი ცხოვრობდა, ახლა კი იქ მხოლოდ ორი მოხუცილა დარჩა. თავის დროზე, სოფლიდან ისინიც გაასახლეს, მაგრამ როცა მიხვდნენ, რომ ახალ საცხოვრებელს ვერ მიიღებდნენ, უკანვე დაბრუნდნენ.

ბელარუსის მთავრობამ გლოვა გამოაცხადა. გადაიდო ყველა გასართობი ღონისძიება.

გუშინ კი რუსეთის პრეზიდენტმა ბორის ელცინმა ჩინეთიდან, ჩერნობილის კატასტროფის 10 წლისთავთან დაკავშირებით, ტელევიზიით მიმართა თავისი ქვეყნის მოსახლეობას.

ტერორისტები

„ღვთიურ დიქტატორს" სახრჩობელაზე ჩამოკიდებენ

პირველი გვერდიდან

საბრძოლო მოქმედებებისთვის კარგად მოემზადებოდნენ და დაეუფლებოდნენ უახლეს იარაღს. ძიებამ აჩვენა, რომ ამ მიზნით „აუმ სინრიკიომ" დაიწყო ზარინის წარმოება, გეგმავდა ბიოლოგიური იარაღის დაუფლებას და თვითნაკეთი „კალაშნიკოვების" დამზადებას. სხვათაშორის, ორი ასეთი ავტომატი კონტრაბანდის გზით შემოიტანეს რუსეთიდან, სადაც სექტანტებს თავისი განყოფილება გაჩნდათ და მრავალრიცხოვანი მიმდევრები და მაღალჩინოსანი მფარველები ჰყავდათ.

მოწმეები ადასტურებენ, რომ „აუმის" მიმდევრების გეგმაში შედიოდა სამთავრობო დაწესებულებების ხელში ჩაგდება და იაპონიაში „აუმის" დიქტატორული სამეფოს შექმნა, რომელსაც ასახარა ჩაუდგებოდა სათავეში. „მოციქულის" მიმდევრები მკაცრად უსწორდებოდნენ განდგომილებს და მათ, ვინც ხელის შეშლას შეეცდებოდა.

დღეისთვის ასახარას გარდა, კიდევ 12 სექტანტს აქვს წაყენებული ბრალი მკვლელობებისა და მკვლელობის მცდელობისთვის. ხოლო, ძიების თანახმად, „აუმ სინრიკიოს" ბოევიკების მიერ დაიღუპა არანაკლებ 25 ადამიანისა. სამხედრო-რელიგიური ორგანიზაციის მოღვაწეობის „პიკმა" გასული წლის 20 მარტს მიაღწია, როდესაც ტოკიოს მეტროში გაშვებულმა ზარინმა (მომწამლავი გაზი) 11 ადამიანი იმსხვერპლა, 5.500 კაცი კი მოიწამლა. მაგრამ „მიწისქვეშა ინციდენტმა" გამოაფხიზლა პოლიცია, რომელმაც, ფაქტობრივად, დაშალა სექტა და მისი ყველა ხელმძღვანელი დააპატიმრა.

ამჟამინდელი პროცესის პირველივე სხდომაზე ასახარამ უარი თქვა დაესახელებინა თავისი ნამდვილი სახელი (ტიძიო მაცუმოტო) და განაცხადა, რომ დაავიწყდა თავისი მისამართი. მაგრამ ძნელი დასაჯერებელია, რომ ასეთმა ტაქტიკამ იხსნას 41 წლის მაცუმოტო მართლმსაჯულებისგან, რომელიც ასეთ შემთხვევებში ჩამოხრჩობით სიკვდილით დასჯას ითვალისწინებს, თუმცა, იაპონიის კანონმდებლობა დამნაშავეს ლავირების საშუალებას აძლევს — თუ ადვოკატები გამოიყენებენ ყველა პროცედურულ შესაძლებლობას, ასახარას სასამართლო პროცესი, შეიძლება, ოც წელსაც კი გაგრძელდეს — პირველ ინსტანციაში საქმის განხილვას, შესაძლოა, 10-12 წელი დასჭირდეს, მეორე ინსტანციაში — 5 წელი, უმაღლეს ინსტანციაში კი — 3-5 წელი. ამ პერიოდს თითქმის დაბრმავებული გურუ, რომელსაც თირკმელებიც ღალატობს, რა თქმა უნდა, საპყრობილეში გაატარებს, იმ იმედით, რომ შეიძლება, ქვეყანაში რაღაც შეიცვალოს...

სხვას რომ ორმოს გაუთხრი...

იერუსალიმში, ფეხბურთის მოედნის მახლობლად, აღმოაჩინეს ისრაელის სამხედრო ფორმაში ჩაცმული პალესტინელი ტერორისტის სისხლიანი ნაშთი. ისრაელის პოლიციის აზრით, ამ კაცმა მორიგი აფეთქებისთვის ბომბის დამზადების დროს შემთხვევით აიფეთქა თავი.

ისლამისტმა ტერორისტებმა თებერვალსა და მარტში აგორებული აფეთქებების ტალღის დროს 59 ისრაელელი მოკლეს. რამდენიმე კვირის განმავლობაში ისრაელისა და პალესტინის უშიშროების ძალებმა დააკავეს „ჰამაზის" ასობით აქტივისტი. გასულ შაბათს, ღაზის სექტორის ერთ-ერთ ქალაქში დააპატიმრეს სამხედრო დაჯგუფების შეიარაღებული ფრთის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წარმომადგენელი, ფაქტობრივად, „მეორე კაცი" ამ დაჯგუფებაში.

გენერალი სულს სამშობლოში დალევს

როგორც ვიუწყებოდით, ჰააგაში სამხედრო ტრიბუნალი განიხილავდა ბოსნიელი სერბი გენერლის ჯორჯ ჯუკიჩის სასამართლო პროცესიდან გათავისუფლების საქმეს მისი ჯანმრთელობის მკვეთრი გაუარესების გამო. მართლაც, იგი, მიუხედავად მის მიერ ჩადენილი მძიმე სამხედრო დანაშაულობებისა, ბელგრადში ჩაიყვანეს.

ჰააგის ტრიბუნალმა გაითვალისწინა რა ის ფაქტი, რომ ჯუკიჩი ავთვისებიანი სიმსივნით იყო დაავადებული და მისი დღეები, ფაქტობრივად, დათვლილია, მოწყალება გაიღო და ავადმყოფს საშუალება მისცა სამშობლოში თავისუფლად განუტევოს სული.

ახალი საზღვარგარეთი

დამნაშავეებს ებრძვიან

გუშინ რიგაში ლატვიამ და რუსეთმა ხელი მოაწერეს ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ერთობლივი ბრძოლის შეთანხმებას. ამ დოკუმენტის ერთ-ერთი მთავარი პუნქტია იარაღით უკანონო ვაჭრობის აღკვეთა. შარშან რუსეთ-ლატვიის საზღვარზე კანონის დამრღვევებს 500-ზე მეტი ცეცხლსასროლი და ცივი იარაღი ჩამოართვეს. ლატვიის პრემიერმინისტრთან შეხვედრისას ორივე ქვეყნის შინაგან საქმეთა მინისტრებმა ერთმანეთთან თანამშრომლობის გამო კმაყოფილება გამოთქვეს.

რუს მესაზღვრეებს მაისის ეშინიათ

გუშინ დუშანბეში დასრულდა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის ეგიდით მიმდინარე ფორუმი, რომელშიც 23 ქვეყნის, აგრეთვე, რამდენიმე გავლენიანი საერთაშორისო ორგანიზაციის წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ. ფორუმის დამთავრების შემდეგ, ტაჯიკეთში შექმნილ სიტუაციაზე თავისი მოსაზრებები გამოთქვეს რუსმა სამხედროებმა. ტაჯიკეთში რუს მესაზღვრეთა დაჯგუფების მეთაურმა, გენერალმა პავლე ტარასენკომ განაცხადა, რომ ძალიან დაიძაბა ურთიერთობა ავღანეთის ტერიტორიაზე მოქმედ ტაჯიკეთის ისლამისტური დაჯგუფების წევრებსა და მესაზღვრეებს შორის. ეს კი, მაისის დასაწყისში, ამ სასაზღვრო ზოლში მდგომარეობის გართულებას გამოიწვევს.

რუსი გენერლის თქმით, ტაჯიკეთ-ავღანეთის საზღვრის მთელ სიგრძეზე დაახლოებით 2 ათასზე მეტი ტაჯიკი „ბოევიკი" მოქმედებს, ამდენივე კი ავღანეთის საბაზო ბანაკებშია.

ა შ შ

ემბარგოს დარღვევა აღიარეს

ამერიკის ადმინისტრაციამ აღიარა, რომ 1994 წლის აპრილიდან ირანი გაეროს ემბარგოს დარღვევითა და აშშ-ს უსიტყვო თანხმობით, ხორვატიის გავლით, იარაღს აწვდიდა ბოსნიელ მუსლიმანებს.

სახელმწიფო მდივნის მოადგილემ პოლიტიკურ საკითხებში განაცხადა, რომ იმჟამინდელი მდგომარეობის გათვალისწინებით, როცა მოვლენები ბოსნიელი სერბების სასარგებლოდ ვითარდებოდა, ამერიკის ადმინისტრაციამ გადაწყვიტა ხელი არ შეეშალა იარაღის ექსპორტისთვის. მან ხაზი გაუსვა, რომ ამერიკას ირანთან კონტაქტები არ დაუმყარებია, მხოლოდ ხორვატების დახმარებით მოქმედებდა და ადმინისტრაციის მოქმედება არ ეწინააღმდეგებოდა კონგრესის პოლიტიკას, რომელიც იარაღის ემბარგოს წინააღმდეგი იყო.

კრიზისი დასრულდა

ამერიკის წარმომადგენელთა პალატამ და სენატმა მიიღეს კანონპროექტი, რომელიც 1996 წლის ბოლომდე ფედერალური დაწესებულებების დაფინანსებას ითვალისწინებს. ამან ბიუჯეტის 7-თვიან კრიზისს წერტილი უნდა დაუსვას.

საზღვაო „საკითხები"

„საქართველოს სანაოსნო გზაზე მცურავი გემების რემონტი საზღვარგარეთის სხვადასხვა ქვეყანაში ხდება. ფოთის გემთმშენებელ-გემთშემკეთებელი ქარხანა კი მომხმარებლის დეფიციტის გამო გაჩერებულია", — განაცხადა ფოთის გემთმშენებელი ქარხნის დირექტორმა იგორ მამალაძემ.

ქარხანა გემთმშენებლობისთვის მთავარ ძრავებსა და კომპლექტის ნაწილებს გერმანიიდან ღებულობდა, ხოლო გემთრემონტისთვის მასალები, ძირითადად, დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნებიდან შემოდიოდა.

დღეისთვის ქარხანა თითქმის გაჩერებულია და იყენებს სრული საწარმოო სიმძლავრეების 5-10 პროცენტს.

საზღვაო დეპარტამენტის უფროსის ბიჭიკო ვარშანიძის ინფორმაციით კი, მიმდინარე წლის დასაწყისიდან სანაოსნოს მფლობელობაშია 40 გემი, აქედან 13 ცურავს საქართველოს დროშით. რაც შეეხება მათ ტექნიკურ მდგომარეობას, 8 ქართულ გემს კაპიტალური შეკეთება ესაჭიროება, რისთვისაც უნდა დაიხარჯოს 15 მილიონი დოლარი. 4 გემი შეკეთებას აღარ ექვემდებარება. ისინი უნდა ჩამოიწერონ და გაიყიდოს ჯართის სახით.

ალიონი

ფოთის საზღვაო-სავაჭრო პრესსამსახურის ცნობით, ნავსადგურის გემმისადგომებთან დგას შემდეგი გემები:

1. „ამატ-1" — ბელიზი — თევზი 86 ტ. ქათამი 88 ტ. — იმპორტი საქართველოსთვის.
2. „აბაკან" — რუსეთი — ფქვილი 2020 ტ. — სომხეთისთვის და საქართველოს წითელი ჯვრისთვის.
3. „ვიქტორია" — უკრაინა — შაქარი 2500 ტ. — იმპორტი საქართველოსთვის.
4. „რუზა-3" — რუსეთი — კონტეინერმზიდი — ექსპორტი
5. „რეჯი რეის" — თურქეთი — ხორბალი 1420 ტ. — ტრანზიტი სომხეთისთვის.

რეიდზე დგას:

1. „ფრიო-კაბიკორ-6" — მალტა — კარაქი 1000 ტ. — იმპორტი საქართველოსთვის.

უნდა შემოვიდეს:

1. „ტბ-6" — თურქეთი — ხორბალი 2000 ტ. — ტრანზიტი სომხეთისთვის.
2. „ორსაიტ" — თურქეთი — ხორბალი 1500 ტ. — ტრანზიტი სომხეთისთვის.
3. „ვიტალი ბაინოვ" — უკრაინა — ხორბალი 2600 ტ. — იმპორტი საქართველოსთვის.
4. „ესრა" — თურქეთი — ხორბალი 5312 ტ. — იმპორტი საქართველოსთვის.
5. „ანდრამედა" — სან-ვინსენტი — დიზელის საწვავი 3800 ტ. — ტრანზიტი
6. „დინე" — ბულგარეთი — კონტეინერმზიდი 12 ც. — ტრანზიტი
7. „სინიორ-მ" — ეგვიპტე" — შაქარი 3000 ტ. — ტრანზიტი აზერბაიჯანისთვის.

ჩხუბი საკუთარ სახლში შესვლისთვის

ხუთშაბათს, ბოსნიელ სერბებთან შეტაკებისას, დაიჭრა ორი ბოსნიელი მუსლიმი ლტოლვილი, რომლებიც ცდილობდნენ თავიანთი ძველი სახლების ნახვას. შეერთებული შტატების სამშვიდობო ძალთა ბანაკის ირგვლივ, ქალაქ ტუზლადან 20 კილომეტრის დაშორებით, 400 მუსლიმი შეიკრიბა, რომლებსაც მათი საცხოვრებელი ადგილების მონახულება სურდათ, მაგრამ პასუხად სამსაათიან შეტაკებაში ჩაბმა მოუხდათ.

დეიტონის შეთანხმების თანახმად, მშვიდობიან მოქალაქეებს გარანტირებული აქვთ სახლებში დაბრუნების უფლება, მაგრამ, ჯერჯერობით, ყველა მხარის წარმომადგენელ ლტოლვილს ადგილობრივი ხელისუფლება და მოწინააღმდეგე ძალები არ აძლევენ საშუალებას შეაღწიონ მშობლიურ ტერიტორიებზე.

ანალოგიური ფაქტი მოხდა ოთხშაბათსაც, როდესაც ბოსნიელ სერბებს ხელი შეუშალეს შესულიყვნენ საკუთარ სოფელში, რომელიც ამჟამად ხორვატების განკარგულებაშია. ექვსსაათიანი მოლაპარაკებისა და თათბირის შემდგომ ფედერაციის ადგილობრივმა ხელისუფლებამ გადაწყვიტა, რომ მათი „ვიზიტი" არ იყო „მიზანშეწონილი და მისაღები".

განცხადება

გაზეთ „კავკასიონში" №10(304) 23.01.1996 წ. გამოქვეყნდა ჩემი სტატია „ენერგეტიკული კრიზისი და მისი დაძლევის გზები". სამწუხაროდ, აღნიშნული წერილი ვერ გახდა კომპეტენტური სპეციალისტების განსჯის საგანი.

კულუარებში ადგილი აქვს არა პრობლემების განხილვას, არამედ არაარგუმენტირებულ შეფასებებს.

ამასთან დაკავშირებით მინდა განვაცხადო, რომ მზად ვარ შევხვდე ოპონენტებს და არგუმენტირებულად დავუსაბუთო ჩემს მიერ გაკეთებული ყველა შენიშვნის სისწორე.

მიზანშეწონილი იქნება, კამათი გაიმართოს საჯაროდ, მასმედიის წარმომადგენლების თანდასწრებით.

ნოდარ კოდუა

ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

პირველი გვერდიდან

ცოტა რამ ისტორიიდან

გასული საუკუნის ორმოცდაათიან წლებში ევროპაში აბრეშუმის დაავადება გავრცელებულა, რომელსაც სამოციან წლებში ამიერკავკასიაშიც შემოუღწევია. მეაბრეშუმეობის გადარჩენა დაევალა ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე შავროვს, რომელმაც, ევროპაში ორწლიანი მოგზაურობის შემდეგ თბილისში დააარსა ამიერკავკასიის მეაბრეშუმეობის სადგური, თავისი შენობებით, ქარხნებით, მუზეუმითა და ბიბლიოთეკით, რომლებისთვისაც 1887-92 წლებში სპეციალურად აშენდა შენობა. ეს იყო მსოფლიოში მეორე მეაბრეშუმეობის მუზეუმი ლიონის ანალოგიური მუზეუმის შემდეგ და დიდი ავტორიტეტითაც სარგებლობდა.

1930 წელს მეაბრეშუმეობის სადგური საქართველოს მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტად გადაკეთდა, 1959 წელს იგი სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტს შეუერთდა სასწავლო-კვლევითი ფაკულტეტის სახით. 1975 წელს შენობა მძიმე ავარიულ მდგომარეობაში, ბიბლიოთეკა გადააქვთ დილომში, ფაკულტეტზე. 1981 წლის მთავრობის დადგენილებითა და 1986 წლის ორმხრივი შეთანხმებით შენობა გადაეცა სპორტსაზოგადოება „დინამოს". 1986 წელს დაიწყო რბევა — მუზეუმის კუთვნილი ექსპონატების გამოყრა შენობიდან, რაც სამ დღეს გაგრძელდა. ამის შემდეგ შენობა, უპატრონობისგან იძარცვებოდა, ყველაფერი ზიანდებოდა. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და პრესკლუბის ჩარევით მოხერხდა, რომ 1989 წელს შენობა „დინამოს" ჩამოერთვა და მუზეუმსა და ბიბლიოთეკას დაუბრუნდა. იმის გამო, რომ შენობა და ექსპონატები განადგურების პირას იყო, მუზეუმის დირექტორის არჩევანის შესაბამისად, შენობა ალსადგენად მეაბრეშუმეობის რესპუბლიკურ გაერთიანებას გადაეცა, რომელიც ამავე შენობის პირველ სართულზე განლაგდა. გაერთიანების ხელმძღვანელმა, ბატონმა გივი ყიფიანმა დიდი ამაგი დასდო შენობის აღდგენა-გარემონტებას. მუზეუმი ამჯერად გადარჩა, თუმცა გავიდა დრო და ისევ გაჩნდა წინააღმდეგობები. საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1994 წლის №768 დადგენილებით მუზეუმის შენობის სამი მეოთხედი ჩამოერთვა მეაბრეშუმეობის რესპუბლიკურ გაერთიანებას და გადაეცა აგრარულ უნივერსიტეტს. გაერთიანების ბალანსზე დარჩა პირველი სართულის ნახევარი, რომელიც ამჟამად გაერთიანებას უკავია. დადგენილება დადგენილებადვე დარჩა, დავამ კი ახალი ძალით იფეთქა და დღემდე გრძელდება.

მუზეუმი თუ შენობა?

მსურველი, რომ უპატრონოს მუზეუმსა და ბიბლიოთეკას, ბევრი გამოჩნდა, თუმცა ისიც ამბობენ, დაინტერესების ძირითადი ობიექტი თვითონ შენობაო. ქალაქის ცენტრში ორსართულიანი, მშვენიერი გარეგნობის შენობას რომ მრავალთა ყურადღება მიეპყრო, მოულოდნელი არ იქნებოდა, თუმცა, ჯობს თვითონ დაინტერესებულ მხარეებს მოვუსმინოთ. ასეთები კი საკმაოდაა.

„ჩვენმა ახალმა გენერალურმა დირექტორმა, ბატონმა იური ებანოიძემ, სანამ კაბინეტში შევიდოდა, მანამ მოაწერა ხელი ამ შენობის გასხვისებას, — ამბობს მეაბრეშუმეობის რესპუბლიკური გაერთიანების გენერალური დირექტორის მოადგილე, ბატონი ზაურ ასათიანი. — რის საფასურად, ეს საქმეში ჩახედული ადამიანებისთვის კარგად არის ცნობილი". „საფასურში" გენერალური დირექტორის თანამდებობას გულისხმობენ, თუმცა, ბატონ იური ებანოიძის თქმით, თვითონ ისე წამოსულა მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტიდან, სადაც დირექტორის მოადგილე იყო, რომ არც ინსტიტუტის და არც აგრარული უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობას, რომლის შემადგენლობაშიც ეს ინსტიტუტი შედის, არაფერი ეთქვა. ამდენად, ცხადია, რაიმე გარიგებაზე ლაპარაკიც ზედმეტიაო. თანაც, როგორც ბატონმა იური ებანოიძემ განაცხადა, მთავრობის დადგენილება მთელ რიგ პუნქტებში განსხვავდება იმ პროექტისგან, რაზეც მან ხელი მოაწერა.

აგრარული უნივერსიტეტის რექტორის, ბატონ ნაპოლეონ ქარქაშაძის და მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტის დირექტორის, ბატონ გიორგი ნიკოლეიშვილის თქმით, მათ იური ებანოიძე გაგდებული ჰყოლიათ სამსახურიდან. „ის ჩვენგან ისე წავიდა, რომ დახასიათებაც არ წაიღო", — განაცხადა ბატონმა გიორგი ნიკოლეიშვილმა და ამდენად, ვერავითარ წინასწარ გარიგებას ადგილი ვერ ექნებოდაო. უფრო მეტიც, როგორც ბატონმა გიორგი ნიკოლეიშვილმა განაცხადა, მათ წინააღმდეგაც სწორედ ზაურ ასათიანისთვის მოუციათ, რადგან, ჯერ ერთი, კარგი სპეციალისტია და მეორეც, მეაბრეშუმეობის ჩავარდნაში მას ლომის წვლილი მიუძღვის და თვითონ იყო ვალდებული, რომ ეს დარგი წამოეწია(?!)

„ებანოიძე ჩემთან მუშაობდა, — თქვა ბატონმა ნაპოლეონ ქარქაშაძემ. — მე ის მოვხსენი — კაცი, რომელმაც სამი თვე არ იარა სამსახურში. მოვარდა და დამიხოჭა კაბინეტში — დირექტორად მნიშნავენ ბატონო ნაპო და, იქნებ, ბრძანება მოხსნის შესახებ არ დაწეროო. მე გამიხარდა, ოღონდ ამ კაცს მოვიცილებდე და, მაინც ძნელია, ხომ იცი, კაცის გაგდება სამსახურიდან. ეს კაცი ის კაცია, ვინც ჯიბიდან ფულს ამოგაცლის. ახლა, ამ კაცის ხელში ჩავაგდო ის შენობა? ვერ ჩავაგდებ".

„ამ საკითხზე დავა წლობით გრძელდება. მე მიმაჩნია, რომ იგი სამართალდამცავმა ორგანოებმა უნდა გადაწყვიტონ მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად. ეს არის ამ პრობლემის ალფა და ომეგა", — ამბობს ბატონი იური ებანოიძე.

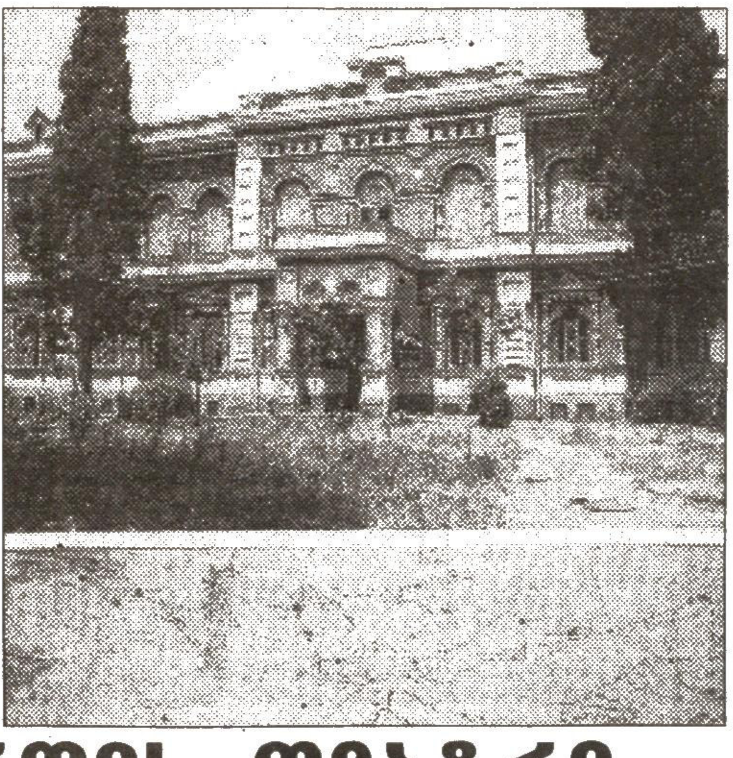

აბსურდის თეატრი ანუ საოცნებო «აბრეშუმის გზა». ჩამკვდარი მეაბრეშუმეობა და საცილაო შენობა

ბატონ გიორგი ნიკოლეიშვილის თქმით, შენობის მეაბრეშუმეობის გაერთიანებისთვის გადაცემა „ჩაწყობით" მომხდარა. „მუზეუმი და ბიბლიოთეკა ას სამი წლის განმავლობაში მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტის ბალანსზე იყო, — თქვა მან. — 1989 წლიდან იგი მეაბრეშუმეობის გაერთიანებას გადაეცა. ბატონი გივი ყიფიანი, ვენაცვალე მის საფლავს, დიდებული კაცი იყო, ძმაკაცობდა ჩერქეზიასთან და ჩააწყო ასე. ეს იყო ალმაშფოთებელი ამბავი. ამან გამოიწვია სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის დაკნინება, მეცნიერების და წარმოების მუშაკების ურთიერთდაკირისპირება და დარგის დღევანდელ დონემდე ჩავარდნა".

ძნელი სათქმელია, რამდენად მიუძღვის ამ საქმეში ბრალი 1989 წლის დადგენილებას, ფაქტი კი ისაა, რომ შენობა უკვე 1981 წლიდან სპორტსაზოგადოება „დინამოს" ეკუთვნოდა და უპატრონობისგან ოხრდებოდა. როგორც მუზეუმის დირექტორი, ქალბატონი ირინა ჭოტორლიშვილი ამბობს, 1988 წელს მას დაუწერია განცხადება რუსთაველის საზოგადოების სახელზე, რომ აღნიშნული შენობა დინამოსგან ისევ ინსტიტუტს გადასცემოდა, მაგრამ ამაზე ინსტიტუტის არც ერთ თანამშრომელს არ მოუწერია ხელი.

პროვოკაცია თუ სინამდვილე?

„პროვოკაციაა ეს განცხადება, ასე ჩაწერეთ", — განაცხადა ბატონმა გიორგი ნიკოლეიშვილმა ხელმოწერებთან დაკავშირებით, თუმცა დანარჩენებს იგი არ უარყოფიათ. „დიახ, სწორი უთქვამს, აბსოლუტურად სწორი უთქვამს, — განაცხადა ბატონმა იური ებანოიძემ. — ინსტიტუტმა მიატოვა მუზეუმი და ახლა ისევ მიუბრუნდა".

ნათქვამი არც ბატონმა ნაპოლეონ ქარქაშაძემ უარყო. „ვიცი, — თქვა მან, — მაგრამ მე მიჭირს ჩემს წინამორბედებზე ლაპარაკი. მე ჩემს საქმეზე ვაგებ პასუხს. მე ვნახე, რომ მათ შეცდომა დაუშვეს და აქ იმიტომ მოვედი, რომ მათი შეცდომა გამოვასწორო. მე არასდროს ჩემი წინამორბედის ცხოვრებაში კრიტიკის თვალით არ ჩამიხედავს. მე თექვსმეტი წელი აფხაზეთში ვმუშაობდი და, არ მინდა, თავის ქებასავით გამომივიდეს, მაგრამ, იქ რომ ვყოფილიყავი, ეს ამბები ასე არ დატრიალდებოდა და ახლა ვილაცეები, ვისაც ფულის კეთების მეტი არაფერი გაუკეთებიათ, ჩემზე უფრო ეროვნულები არიან და უკეთ შეუნახავენ ქვეყანას და სამშობლოს იმ შენობას, ვიდრე ნაპოლეონ ქარქაშაძე და ამოდენა უნივერსიტეტი?

მე გეკითხებით, ორგანიზაცია, რომელიც თავს შენობის გაქირავებით ინახავს, შეინახავს მუზეუმს? მე მხოლოდ საკუთარი შემოსავალი ორმოცი ათასი დოლარი მაქვს უნივერსიტეტის საქმიანობიდან: სტუდენტი გაირიცხა — აღვადგინეთ, ფასიანი სწავლება, დამატებითი გამოცდები — რალაცეები ხომ არის? სულ რომ არ გამომიყოს მთავრობამ ფული, მე უფრო შევინახავ თუ თვითონ? ეს, პრინციპში, არის ტვირთი. მე, ახლა, ტვირთის ზიდვა მაკლია? მაგრამ, რომ შევხედე, ვის ხელში შეიძლება ჩავარდეს ის შენობა..."

ისევ ეს პრივატიზაცია?

დავის ხმები, თითქოს მთელი ამ დავის თავიდათავი კერძო ინტერესებია. „მე გავიგე და არ დაგიმალავთ, — ამბობს ბატონი ნაპოლეონ ქარქაშაძე, — რომ ამ შენობის ჯერ იჯარით შესყიდვა უნდოდათ, მერე პრივატიზება, მერე მოძებნეს ვილაც ორგანიზაცია, რომელიც გვეუბნებოდა, ოღონდ ეს შენობა შეგვასყიდეთო და..."

გიორგი ნიკოლეიშვილი: „ზემდგომ ორგანოებში გამოჩნდნენ ისეთი ადამიანები, გვარებს ვერ გეტყვით ახლა, რომლებმაც მთელი მეაბრეშუმეობის დარგი ამ შენობის პრივატიზაციას, მის სააქციო საზოგადოებაზე გადაცემას და შემდეგ დანაწილებას ანაცვალეს. ამაში შავი ძალები იყო ჩარეული. როდესაც წინა პარლამენტის აგრარულ კომისიაზე იხილებოდა ეს საკითხი, კომისიის ერთ-ერთმა წევრმა სამი თითის კომბინაცია გვიჩვენა — ამას მიიღებთ, ისეთი ხალხია ამაში ჩარეული და იმდენი თანხაა ჩადებულიო... ყველაფერი კეთდება ამ შენობის აქციონირებისთვის და რამდენჯერმე გავაჩერებინეთ ეს პროცესი ზემდგომ ორგანოებში. განსაკუთრებით, ზაურ ასათიანი და მისი თანამშრომლები იყვნენ ამის ინიციატორები. ამ ბრძოლაში სულ მიატოვეს დარგი და გრენაც ვერ დაამზადეს".

მეორე მხრივ, იმაზეც არის ლაპარაკი, თითქოს ბატონ ნაპოლეონ ქარქაშაძეს ამ შენობაში ბანკის გახსნა უნდოდაო, თუმცა, მისი თქმით: „ბანკს გახსნის ნაპოლეონ ქარქაშაძეო! არა, გენაცვალე, როგორ გეკადრებათ. ეს ხომ სისულელეა. ან სად არის ბანკის ფული, ან რატომ უნდა გავხსნა. ჯერ თქვეს, იქ კაბინეტის გაკეთება უნდაო. ჭკუათმყოფელი კაცი ამას როგორ მოიფიქრებს, რომ სადაც ჩემი ძირითადი საქმიანობაა, კაბინეტი იქიდან გადავიტანო. იმაზე ნაკლები კაბინეტი მაქვს თუ რა. მანქანაც მემსახურება და ყველაფერი. ნაპოლეონ ქარქაშაძეს, აკადემიკოს კაცს, იმისი არაფერი სჭირს, რომ ეს შენობა სხვა მიზნებისთვის გამოიყენოს და თავი შეირცხვინოს ერისა და ქვეყნის წინაშე. მე თუ მინდა ასეთი რალაცეები, მაქვს სხვა საშუალება, რომ ეს გავაკეთო. ეს არის უნიკალური შენობა და გამოცხადებულია ერის საკუთრებად".

„ეს არის პროვოკაცია, ეს მე ტელევიზორშიც განვაცხადე", — ბრძანა ბატონმა გიორგი ნიკოლეიშვილმა, ბატონ იური ებანოიძეს კი მიაჩნია, რომ „Дым без огня не бывает".

როგორც ჩანს, შენობით არა მხოლოდ მეაბრეშუმეები დაინტერესებულან. „აქ არის ჩარეული, — განაცხადა ბატონმა გიორგი ნიკოლეიშვილმა, — ვილაც თამბაქოს ფაბრიკა. მათი დირექტორი გველაპარაკებოდა — მოგვეცით ორი-სამი ოთახი და შეგინახავთ თავიდან ბოლომდეო. საქართველოს 10-15 კაცს კი შეინახავს, მაგრამ აბრეშუმი რომ მოისპო რესპუბლიკაში და ნახევარი მილიონი მეაბრეშუმე უკაპეიკოდ დარჩა, ამას რატომ არავინ უჩევს ანგარიშს? გახსნიდა კერძო ბანკს, დაკრუნცა პრივატიზაციაში წავიდოდა ეს შენობა, მისი იქნებოდა. თავიდან ბოლომდე ბრძოლა მიდის არა ბიბლიოთეკის და მუზეუმის ინტერესებისთვის, სამმართველოს მხრიდან ვამბობ, არამედ კერძო ინტერესებია ჩადებული, რომ ვილაცას დარჩეს ეს მუზეუმი".

სად არის გამოსავალი?

არგუმენტები და ბრალდებები ორივე მხრიდან მრავლადაა. მეაბრეშუმეობის სამმართველოს მიაჩნია, რომ როცა მუზეუმს და ბიბლიოთეკას უჭირდა, თვითონ გადაარჩინეს და დღესაც თვითონვე უპატრონებენ მათ, თუმცა, თვითონ გაერთიანებას დღეს შენობის ნაწილის გაქირავებით უდგას სული. აგრარული უნივერსიტეტისა და მეაბრეშუმეობის ინსტიტუტის აზრით, ეს შენობა თავის დროზეც უკანონოდ ჩამოართვეს მათ და დღესაც მათ ბევრად უფრო სჭირდებათ, ვიდრე გაერთიანების მცირერიცხოვან კოლექტივს. ბატონ გიორგი ნიკოლეიშვილის აზრით, მუზეუმიცა და ბიბლიოთეკაც დარგის განვითარების სამსახურში უნდა ჩადგეს, ამისთვის საჭიროა შესრულდეს მინისტრთა კაბინეტის 1994 წლის 31 ოქტომბრის №768 დადგენილება, რომლის შეუსრულებლობაშიც ბრალს ბევრ ვინმეს სდებს. „სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ბატონი კობა იმედაშვილი და სხვა პიროვნებები არიან პასუხისმგებელი მატერიალურადაც და მორალურადაც იმაზე, რომ საქართველოში მეაბრეშუმეობა განადგურდა" — მიაჩნია მას.

ბატონ ედუარდ შევარდნაძის 1995 წლის 18 აგვისტოს განკარგულების პროექტში წერია, რომ მინისტრთა კაბინეტის ზემოხსენებული დადგენილება ძალადაკარგულად უნდა ჩაითვალოს. ამასობაში, საქართველოს აბრეშუმის მუზეუმის გაჭირვების ამბავი გასცდა ჩვენი ქვეყნის ფარგლებს და მის მხარდასაჭერად სოლიდარობის დეკლარაციებს იღებენ ევროპელი მეაბრეშუმეები, ხელოვნებათმცოდნეები, ისტორიკოსები, აბრეშუმის წარმოებასთან დაკავშირებული სპეციალისტები და მუზეუმების თანამშრომლები. ამ მართლაც უნიკალური მუზეუმის შესახებ წერილები იწერება ევროპულ ჟურნალებში, სურვილს გამოთქვამენ, რომ გამოფენები მოეწყოს საფრანგეთსა და სხვა ქვეყნებში, დაიბეჭდოს კატალოგები. ის ყველაფერი იმ მუზეუმს შეეხება, რომელიც ათიოდე წლის წინ, როგორც ქალბატონი ირინა ჭოტორლიშვილი ამბობს, ჩვენს სპეციალისტებს შეუფასებიათ, როგორც „საკმაოდ მოძველებული და უინტერესო". ამიტომაა, რომ მუზეუმზე თავგადადებული და ამგვარი ადამიანი დღეს წინააღმდეგია რომელიმე ძიძის ხელში ყოფნის და მიაჩნია, რომ მუზეუმსაც და ბიბლიოთეკასაც თვითონ სახელმწიფომ უნდა უპატრონოს. თუ ვინმეს მეცნიერული თუ სხვა ინტერესებისთვის მუზეუმითა და ბიბლიოთეკით სარგებლობა სურს, ცხადია, რომ ისინი არავისთვის იქნება დაკეტილი.

„ძალიან ბევრი წინააღმდეგობაა", — ამბობს ქალბატონი ირინა ჭოტორლიშვილი, — მაგრამ ძალა შემემატა, როცა წავიკითხე, თუ როგორ დაიწყო მუზეუმისთვის მასალების შეგროვება ნიკოლოზ შავროვმა. მან ფეხით მოიარა მთელი საქართველო, თვით ყველაზე მიყრუებული სოფლებიც კი, სადაც მას „აბრეშუმის პარკის გენერალს" უწოდებდნენ და აგროვებდა სრულიად უმნიშვნელო რაღაცეებს: ხუთი პარკი, ერთი შული, პარკის ამოხვევის ნარჩენები, ნაწეწები და სხვა. დღეს კი ამ მუზეუმში მთელი მსოფლიოს მეაბრეშუმეობის ისტორიის ამსახველი მასალებია წარმოდგენილი."

„ეს მუზეუმი მთელი ქვეყნის განძია და მისი გაფიცვა არ შეიძლება" — ამბობს სახელმწიფო მრჩეველი, ბატონი კობა იმედაშვილი. „ეს უნიკალური მუზეუმი და ბიბლიოთეკა დაუძინებელი უნდა იყოს", — მიაჩნია მას.

დავა გრძელდება. არგუმენტები ყველა მხარეს მრავლად მოჰყავს. ქალალდების, მტკიცებების, საჩივრების, განკარგულებების დასტებს საქაღალდეები ველარ იტევს. სამწუხარო ისაა, რომ ამ დავაში, როგორც ჩანს, კერძო ინტერესები არცთუ მცირე როლს თამაშობს. ყოველივე ზემოთქმულიდან, ვფიქრობთ, ნათლად ჩანს, თუ ვინ რისი მიმხედავია. აბრეშუმის მუზეუმი და ბიბლიოთეკა კი მართლაც მთელი ქვეყნის განძია და, ალბათ, უპრიანი იქნება, თუ თვითონ სახელმწიფო უპატრონებს მათ.

სოზარ სუბელიანი

„ტელე-რადიოჟურნალისტიკის საკითხები“ ქართული ჟურნალისტიკამცოდნეობის პრობლემათა კონტექსტში

თხუთმეტი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შეწყდა სამეცნიერო კრებულის „ჟურნალისტიკის საკითხების“ გამოცემა. თანამედროვე „ინფორმაციული აფეთქების“ ეპოქაში მეცნიერების ნებისმიერი დარგის განვითარებისთვის ეს ძალზე დიდი დროა. დღეს ხომ, როგორც სპეციალისტები ამტკიცებენ, კაცობრიობის მიერ მოპოვებული ინფორმაცია ყოველ ორ წელიწადში ერთხელ ორმაგდება. ეს მით უფრო საგრძნობია მეცნიერების ისეთი ახალგაზრდა დარგისთვის, როგორიც ჟურნალისტიკამცოდნეობაა. იგი ძალზე დინამიური, სწრაფად განვითარებადი დარგია და ის, რაც მის სფეროში დღეს მეცნიერულ სიახლედ მიიჩნევა, ხვალ შეიძლება მოძველებული აღმოჩნდეს. ამ გარემოებას ისიც განაპირობებს, რომ ჟურნალისტიკამცოდნეობა უაღრესად ინტეგრაციულია. მას მჭიდრო კავშირი აქვს კომუნიკაციის, მართვის, ინფორმაციის თეორიებთან, ფსიქოლოგიასა და სოციოლოგიასთან, ფილოსოფიასა და ეთიკასთან, ესთეტიკასთან, ლიტერატურათმცოდნეობასთან, ლინგვისტიკასთან და ა.შ. ცვლილება რომელიმე მათგანში მეტნაკლებად ჟურნალისტიკამცოდნეობაზეც ახდენს გავლენას. ამიტომ მათი მიღწევებისთვის თვალყურის დევნებისა და მათთან მჭიდრო კავშირის გარეშე დღეს, ფაქტობრივად, წარმოუდგენელია ჟურნალისტიკამცოდნეობის განვითარება და, შესაბამისად, საზოგადოებრივი პროგრესისთვის ძალისმხმეველი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების ეფექტიანი ფუნქციონირება, ე.ი. ისეთი მასობრივი სისტემის არსებობა, რომელსაც მე-19 საუკუნეში „სახელმწიფო სახელმწიფოში“ ანუ „მეოთხე ხელისუფლება“ შეარქვეს. ეს მეტსახელი შემთხვევითი არ არის. ბევრს შეიძლება არ სჯეროდეს ან არც მოსწონდეს, მაგრამ ჟურნალისტიკა იყო, არის და იქნება სახალხო თვითმმართველობის თავისებური საშუალება და, ამდენად, დემოკრატიის განვითარებასთან ერთად, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მისი როლი კიდევ უფრო გაიზრდება. მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებათა ეს როლი კარგად აქვს გაცნობიერებული მეცნიერებას. ამიტომაა, რომ სწორედ მის რეკომენდაციებს ეყრდნობიან საერთაშორისო ორგანიზაციები, როდესაც ჟურნალისტიკის განვითარების სფეროში უმნიშვნელოვანეს, ყველა ქვეყნისთვის სავალდებულო დოკუმენტებს ქმნიან.

ზემოთქმულიდან ცხადია, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია ჟურნალისტური პრაქტიკის თეორიული კვლევა და რაოდენ სახიფათო შეიძლება აღმოჩნდეს მისი ყოველგვარი შეფერხება. დღევანდელი ქართული ჟურნალისტიკა თანდათან უკვე გადის მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებათა საერთაშორისო სისტემის ორბიტაზე. ამიტომ მას ისევე მოეთხოვება მოვლენათა გლობალური ხედვა, კონკრეტული ფაქტების საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით გაზრება, როგორც ამ მხრივ დაწინაურებული ქვეყნების მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებს. მართალია, საამისოდ ბევრი რამ გვიშლის ხელს, მაგრამ ქართულმა მასმედიამ, ცხადია, ამ გზით უნდა იაროს და ამას უკვე დღეს უნდა ჩაეყაროს საფუძველი. ქართულმა ჟურნალისტიკამ, როგორც საზოგადოების მართვის სპეციფიკურმა საშუალებამ, გადამწყვეტი როლი უნდა შეასრულოს საზოგადოებრივი ცხოვრების სტაბილიზაციასა და ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ აღმავლობაში, ადამიანთა უფლებებისა და ღირსების დაცვაში, მათი სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლებაში, ძალადობის, სისასტიკის, კორუფციის, პორნოგრაფიის, „მასობრივი კულტურის“ მოძალებისა და საერთოდ, ადამიანთა გაუცხოების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

სამწუხაროდ, როცა ქართული ჟურნალისტიკა ასეთი ფართომასშტაბიანი პრობლემების წინაშე დგას, მას, ფაქტობრივად, ზურგი აქცია თეორიამ და, როგორც ვთქვით, ბოლო თხუთმეტი წლის მანძილზე ერთი მნიშვნელოვანი თეორიული გამოკვლევაც არ დაბეჭდილა, რომელიც, ასე თუ ისე, გზას გაუკვალავდა სტუდენტ ახალგაზრდობასა და პრაქტიკოს ჟურნალისტებს. არა გვაქვს თუნდაც თარგმნილი თეორიული სახელმძღვანელოც კი. ამით არც იმის თქმა გვინდა, რომ სამეცნიერო კრებული, რომელიც ზემოთ ვახსენეთ, უნაკლო იყო, მაგრამ მისი არსებობა აუცილებელი გახლდათ ფაკულტეტისთვის. იგი ხელს შეუწყობდა მეცნიერული კადრების აღზრდას და ქართული ჟურნალისტიკამცოდნეობის განვითარებას. მართალია, ფაკულტეტმა ამ ათიოდე წლის წინათ მოამზადა ახალი სამეცნიერო კრებული, გამომცემლობასაც გადასცა, მაგრამ მისი დაბეჭდვისთვის არავის უზრუნია.

ასეთი ვაკუუმის ფონზე ფრიად სასიამოვნო მოვლენად უნდა მივიჩნიოთ „ტელე-რადიოჟურნალისტიკის საკითხების“ პირველი სამეცნიერო კრებულის გამოსვლა, რომლის გამოცემა ტელე-რადიოჟურნალისტიკის კათედრამ ითავა (რედ. პროფ. ნ. ლეონიძე). იგი საკათედრო კრებულია და არა საფაკულტეტო, მაგრამ მაინც დაკარგული ტრადიციის აღდგენის ცდად უნდა მივიჩნიოთ. ამთავითვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ კრებული საკმაოდ კარგ შთაბეჭდილებას ტოვებს, მით უფრო, რომ მისი ავტორები ტელე-რადიოჟურნალისტიკის პრობლემათა განხილვას ქართული და რუსული საეთერო მაუწყებლობის მაგალითზე თანამედროვე მეცნიერების მიღწევათა თვალსაწიერიდან ცდილობენ.

კრებულში კათედრის ხუთი თანამშრომლის მეცნიერული სტატიაა წარმოდგენილი. უკვე ავტორთა ვინაობის გაცნობა გვიჩვენებს თანამედროვე ქართული ჟურნალისტიკამცოდნეობის ერთ, არცთუ სახარბიელო თავისებურებას. ყველა მათგანი უფროსი ან საშუალო ასაკის მეცნიერია. კრებულის მეორე და ფრიად სასიამოვნო თავისებურება კი ისაა, რომ ხუთიდან ოთხი სტატია თანამედროვე თეორიულ-პრაქტიკულ საკითხებს ეხება. ამ ორ გარემოებაზე იმიტომ ვამახვილებთ ყურადღებას, რომ დღეს ქართულ თეორიულ ჟურნალისტიკამცოდნეობაში არ მოიძებნება არც ერთი პერსპექტიული ახალგაზრდა მეცნიერი. ამ მხრივ საქართველოში აშკარა ვაკუუმია. სამწუხაროდ, ქართულ ჟურნალისტიკამცოდნეობას ჩასახვისთანავე ერთი თავისებურება დაებედა — სამეცნიერო ხარისხების დაცვა უპირატესად ქართული ჟურნალისტიკის ისტორიაში ხდებოდა. ეს ტენდენცია (ერთი მხრივ ფრიად სასურველი) დღესაც გრძელდება. საკმარისია ითქვას, რომ 1980 წლიდან დღემდე ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე ადგილობრივი თუ სხვა ორგანიზაციიდან მოვლინებული ოცდახუთამდე დისერტანტი მომზადდა, მათგან კი თეორიაში ხარისხი მხოლოდ ხუთიოდემ დაიცვა. ამ ვითარებას, ცხადია, თავისი მიზეზები გააჩნია, მაგრამ მათი ჩხრეკა ჩვენი დღევანდელი წერილის მიზანი არ არის. ვიტყვით მხოლოდ, რომ თვით პრესის თეორიისა და პრაქტიკის კათედრა, რომელიც თანამედროვე თეორიული ცოდნით აღჭურვილი მეცნიერული კადრების სამჭედლო უნდა იყოს, თანდათან ჟურნალისტიკის ისტორიის კათედრის ფილიალად იქცევა. სიტყვამ მოიტანა და ბარემ იმასაც დავძენთ, რომ თეორიული ჟურნალისტიკამცოდნეობის განვითარებას საქართველოში, ჩვენი აზრით, თავის დროზე ზიანი მიაყენა ფაკულტეტთან არსებული მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა ფუნქციონირებისა და ეფექტიანობის შემსწავლელი სოციოლოგიური ლაბორატორიის გადაკეთებამ. მას ახლა თანამედროვე ქართული ჟურნალისტიკის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია ეწოდება. სახელწოდების შეცვლამ იგი არა მხოლოდ თავის მონათესავე დარგს დააშორა, არამედ, გარკვეული თვალსაზრისით, თეორიულ ჟურნალისტიკამცოდნეობასაც.

სწორედ ხსენებულ გარემოებათა გამო მიგვაჩნია სასიამოვნოდ, რომ სარეცენზიო კრებულში აქცენტი თანამედროვე თეორიულ-პრაქტიკულ საკითხებზეა გადატანილი. თანაც უნდა ითქვას, რომ ამ მხრივაც კრებული ცხადად წარმოაჩენს ჩვენს ჟურნალისტიკამცოდნეობაში არსებულ ვითარებას, მის ღირსებებსა და ნაკლოვანებებს.

კრებული იხსნება ნ. ლეონიძის სტატიით „სატელევიზიო პუბლიცისტიკის ფორმების თავისებურებანი“. ავტორი ფართო სპექტრით განიხილავს პრობლემას. იგი საკმაოდ ბევრს მსჯელობს ტელევიზიის, როგორც „ცოცხალი“ რეალობის ამსახველი სპეციფიკური საშუალების შესახებ. მისი ყურადღების ცენტრშია ტელეხედვის ბუნების წარმოჩენა (დოკუმენტურობა, სინამდვილის ადეკვატური ასახვა), მისი სოციალური ფუნქციები, სიმულტანობის, პერსონიფიკაციის, პროგრამირებისა და მაუწყებლობის დაგეგმვის პრობლემები. შეიძლება ითქვას, რომ სტატია, გარკვეული გაგებით, სცილდება კიდევაც თავის კონკრეტულ მიზანს, იმდენად ფართოა მის მიერ წამოჭრილ პრობლემათა არეალი. ავტორი სამართლიანად აღნიშნავს, რომ საეთერო ტელევიზია დღეს მსოფლიო მასშტაბით უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს და, ამდენად, მის ზემოქმედებით თავისებურებათა კვლევას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს. მით უფრო ჩვენს სინამდვილეში, როცა ფეხს იდგამს ქართული მრავალარხიანი სატელევიზიო მაუწყებლობა. ამ ვითარებიდან გამომდინარე, ცხადია, ჩვენი ტელეჟურნალისტების წინაშე მრავალი საკითხი დგას, რომელთა გადაწყვეტა თეორეტიკოს მეცნიერთა და პრაქტიკოსთა ერთობლივ ძალისხმევას საჭიროებს. ამ პრობლემებთან მიმართებაში ავტორი, როგორც ვთქვით, მრავალ საკითხს წამოჭრის, მაგრამ, ძირითადად, იგი მათი დასმით კმაყოფილდება. ერთი მხრივ ეს გასაგებიცაა, ვინაიდან სტატიის მოცულობა მეტის საშუალებას არ აძლევს ავტორს. ამიტომ, ვფიქრობთ, უმჯობესი იქნებოდა იგი რომელიმე კონკრეტული საკითხით შემოფარგლულიყო. მიუხედავად ამისა, ცხადია, ხსენებული სტატია, წამოჭრილი საკითხების მრავალფეროვნებით, აუცილებლად აღძრავს მკითხველის ინტერესს.

ნ. ლეონიძის ეს სტატია ზოგიერთი ზოგადთეორიული საკითხის დაყენების საშუალებასაც გვაძლევს. საქმე ეხება ჟურნალისტიკამცოდნეობის ძირითად თეორიულ კატეგორიათა შინაარსის განსაზღვრასა და ტერმინოლოგიის უნიფიკაციის პრობლემას. მაგალითად, ავტორი მსჯელობს ტელევიზიის დოკუმენტური ბუნების შესახებ და ამ ცნებაში, ფაქტობრივად, ისეთი შინაარსია ჩადებული (სინამდვილის ჭეშმარიტი, ადეკვატური ასახვა), რომლითაც ბეჭდვითი ჟურნალისტიკისა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა ზოგადთეორიული ასპექტების ზოგიერთი მკვლევარი ე.წ. სარწმუნოობის პრინციპს ახასიათებს. ასევე, სარეცენზიო კრებულში გვხვდება საეთერო მაუწყებლობებისთვის დამახასიათებელი პერსონიფიკაციისა და ე.წ. „ყველასთვის მისაღები“ გადაცემების სხვადასხვაგვარი გაგება. მსგავსადვე, სტატიებში ტელემაუწყებლობის მრავალი სოციალური ფუნქციაა ნახსენები, მაგრამ მათი შინაარსის გაგებაში იგრძნობა ერთიანი კონცეფციის უქონლობა და ა.შ. ეს იმიტომ ხდება, რომ მეცნიერები ჯერაც ვერ შეთანხმებულან (ან არც ზრუნავენ) ცალკეულ თეორიულ კატეგორიათა შინაარსის განსაზღვრისა და ამ შინაარსის გამომხატველ ტერმინთა უნიფიკაციაზე. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები კი, ჩვენი ღრმა რწმენით, საზოგადოდ ერთსა და იმავე ფუნქციებს ასრულებენ. ესაა: მმართველობითი, სოციალ-აღმზრდელობითი და გამოყენებითი ფუნქციათა ფართო სპექტრი. მათი აღწერა და კვლევა კი, ცხადია, ერთგვაროვანი ცნებებით უნდა მოხდეს. ეს არა მხოლოდ თავიდან აგვაცილებს გაუგებრობებს მათი შესწავლის პროცესში, არამედ, რაც მთავარია, გაამდიდრებს სტუდენტი ახალგაზრდობის პროფესიულ განათლებას, გზას გაუკვალავს მათ ტერმინთა ქაოსში.

როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული თვალსაზრისით, ინტერესს იწვევს ებერის სტატია „ტრანსლაციის კომუნიკაციური ასპექტები“. იგი მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებების უმნიშვნელოვანეს პრობლემას ეხება. ჩვენი შეხედულებით, მომავალში მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა კომუნიკაციური ასპექტები და საერთოდ, კომუნიკაციის თეორია, ქართულ ჟურნალისტთა განათლებაში ერთ-ერთი ძირითადი დისციპლინად უნდა იქცეს. სამწუხაროდ, ჯერჯერობით, ამ საგნის სასწავლო გეგმაში შეტანაც ვერ მოხერხდა, თუმცა საქართველოში ფსიქოლოგთა შესანიშნავი კადრები გვყავს, რომელთა შორის, ცხადია, მოიძებნებიან ისეთები, რომლებიც მის მაღალ დონეზე მომზადებას შეძლებენ. ჩვენი აზრის გასამყარებლად დავძენთ მხოლოდ, რომ ჟურნალისტური განათლების ყველა ცნობილი კერა საზღვარგარეთის ქვეყნებში ამ საგანს ასწავლის. უფრო მეტიც, ხშირ შემთხვევაში იქ ჟურნალისტიკის ფაკულტეტებს მასობრივი კომუნიკაციის ფაკულტეტები ეწოდებათ. ამიტომ ამ თვალსაზრისითაც ე. იბერის სტატია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს, როგორც ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე მასობრივი ინფორმაციის არხების კომუნიკაციურ თავისებურებათა შესწავლის პირველი ცდა.

სტატია საკითხში ღრმად ჩახედული სპეციალისტის შექმნილია. ავტორი, რამდენადაც ამის შესაძლებლობას სტატიის მოცულობა იძლევა, საფუძვლიანად იკვლევს ტელერადიომაუწყებლობის ძირითად კომუნიკაციურ თავისებურებას — ტრანსლაციის უნარს და მასთან დაკავშირებულ ჟურნალისტურ მასალათა ფორმაწარმომქმნელ პრობლემებს. ავტორისთვის ტრანსლაციურობა „საეთერო ჟურნალისტიკის განმსაზღვრელი ნიშანია და მის კომუნიკაციურ არსს შეადგენს“. სტატიაში ეს „კომუნიკაციური არსი“, ძირითადად ორი თვალსაზრისით არის გაანალიზებული: როგორც აუდიტორიასთან ცენტრალიზებული კავშირის ფორმა და როგორც ასახვის თავისებური ფორმა, თავისებური დოკუმენტური მეთოდი. სწორედ ამ დებულებებს ეყრდნობა ავტორი, როცა ის პროგრამირების, პირდაპირი მაუწყებლობისა და პერსონიფიცირების პრობლემებს განიხილავს და საეთერო მაუწყებლობის ცალკეულ კომპონენტთა კომუნიკაციურ თავისებურებებს არკვევს. ამ მხრივ, ჩვენი განსაკუთრებული ინტერესი დიქტორის, წამყვანისა და ავტორის კომუნიკაციურ შესაძლებლობებზე მსჯელობამ გამოიწვია. ვფიქრობთ, მკვლევარი მეტ სარგებლობას მოუტანს ქართულ ჟურნალისტიკას მომავალში, თუ საგანგებოდ შეჩერდება ამ საკითხზე.

აქვე გვინდა ვისარგებლოთ შემთხვევით და ავტორს მის ერთ შეხედულებაში შევედავოთ, რომელიც საკმაოდაა გავრცელებული. საკითხი ეხება რადიოტელევიზიის პროგრამულობას, რაც ნიშნავს ინფორმაციის „გარკვეული წესით დროში განლაგებას და აუდიტორიისადმი უწყვეტად მიწოდებას, განსხვავებით ბეჭდვითი ჟურნალისტიკისა, სადაც ინფორმაცია სივრცეშია განლაგებული და ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში მიწოდებას ერთჯერადი ხასიათი აქვს“. ამ საკითხს, ვფიქრობთ, პრინციპული თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. საქმე ისაა, რომ პროგრამულობის თავისებურება, თუნდაც „ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში ერთჯერადი“, ისევე როგორც მრავალი სხვა თავისებურება ჟურნალისტიკისა (მაგ. რეპორტაჟისა), უშუალოდ ბეჭდვითი ჟურნალისტიკიდან მომდინარეობს. გაზეთი და ჟურნალი თავიანთი არსით, ბუნებით, მუდმივი რუბრიკებითა და თემებით მუდამ იყვნენ „პროგრამულნი“ და ასეთებად დარჩნენ დღემდე. მათი ინფორმაცია ტირაჟირების პროცესში (ე.ი. აუდიტორიასთან ისეთივე ცენტრალიზებული კავშირის პროცესში, როგორიც ტრანსლაციაა), მართლაც „სივრცეშია განლაგებული“, მაგრამ აუცილებლად მოიცავს დაფიქსირებულ სოციალურ დროსაც, ანუ ისეთ სოციალურ დროს, როგორიც, მაგალითად, ჩაწერილ რადიოგადაცემას გააჩნია. უფრო მეტიც, გაზეთის ან ჟურნალის ყოველი ცალკეული ნომრის მასალები ერთობლივად დროსა და სივრცეში მოწესრიგებულ მთლიანობას, „პროგრამას“ წარმოადგენენ. ეს ასეა, ერთჯერადს ვუწოდებთ მას, წყვეტადს თუ ტირაჟირებულს. ამიტომ, ვფიქრობთ, არ იქნება სწორი, თუ უპირატესობას პროგრამულობის საკითხში რადიოტელევიზიას მივაკუთვნებთ. მათ, არხის სპეციფიკის შესაბამისად, ტრანსლაციური პროგრამულობა გააჩნიათ. ამიტომ უმჯობესია, თუ ვიტყვით, რომ რადიოტელევიზიამ ბეჭდვითი ჟურნალისტიკის პროგრამულობის პრინციპი, თავიანთი სპეციფიკის მიხედვით, ახალი თვისებებით გაამდიდრეს. იგივე შეიძლება ითქვას ლიტერატურასა და ხელოვნებაში თუ პუბლიცისტიკაში თავიდანვე დამკვიდრებულ მონტაჟური აზროვნების წესზე, რეპორტაჟული ასახვის უნარზე და ა.შ. დღეს თანამედროვე ბეჭდური ჟურნალისტიკა, მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებათა მსგავსად, კიდევ უფრო აღრმავებს თავის ამ თანდაყოლილ ბუნებრივ თვისებებს.

ავტორთან სხვა საკამათო საკითხებიც გაგვაჩნია, მაგრამ საგაზეთო რეცენზიის ფარგლებში მათზე ყურადღების გამახვილება არ ღირს. დავძენთ მხოლოდ, რომ ებერის ხსენებული სტატია აშკ[illegible] კითხვით დაინტერესებულ მკითხველებს.

ნ. თათარაშვილის სტატია „სახელმწიფო ტ[illegible] განვითარების თანამედროვე ტენდენციები“, უწინა[illegible]ვლისა, იმითაა საინტერესო, რომ მასში მდიდარი [illegible]რივი მასალაა გამოყენებული და, ამდენად, პრაქტ[illegible]რნალისტთა საგანგებო ყურადღება უნდა მიიპყრ[illegible]რაშვილი საფუძვლიანად მსჯელობს სახელმწიფო ტ[illegible]ვიზიის დემონოპოლიზაციის, დეცენტრალიზაციის [illegible]მერციალიზაციის შედეგად წარმოშობილ პრობლემებ[illegible] ტელევიზიის ორგანიზაციულ სტრუქტურაში მომხდ[illegible] ცვლილებებისა და, მათ შესაბამისად, ტელეპროგრამებ[illegible] და პუბლიცისტური მაუწყებლობის ძირითადი მიმა[illegible]ლებების შესახებ. ავტორი თანამედროვე სატელევიზ[illegible] ჟურნალისტიკის მრავალ საინტერესო და საჭირბოროტ[illegible] საკითხს აყენებს. მათ ფონზე სტატია სქემატურობის შთაბ[illegible]ჭდილებას ტოვებს. ამიტომ სასურველია, რომ მომავალ[illegible] ავტორმა ვრცლად განიხილოს თუნდაც ზოგიერთი მათგან[illegible] რომელთა შორის, ჩვენი აზრით, ქართული ტელევიზი[illegible]ვის განსაკუთრებით მტკივნეულია ეკრანის კომერციალიზა[illegible]ციისა და „კოსმოპოლიტიზაციის“, ე.წ. „ყველასთვის მის[illegible]ლები“ გადაცემებისა და „მასობრივი კულტურის“ პრობლე[illegible]მება.

დაკვირვებული [illegible] პერსპექტიული მკვლევა[illegible]რის სახით წარმოგვიდ[illegible] ნ. ნაცვლიშვილი, რომელ[illegible]საც ადრე მაღალი შეფა[illegible]ნებისა და კვალიფიკაცი[illegible] მქონე პრაქტიკოს ჟურნა[illegible]ლისტად ვიცნობდით. მ[illegible] სტატია „საგანმანათლებლო და სამეცნიერო გადაცემ[illegible] ზოგიერთი ჟანრობრივი თავისებურება“ ასევე საკმა[illegible] მდიდარი ემპირიული მასალის ანალიზს ეყრდნობა. ავტ[illegible]რმა ცალკეული სამეცნიერო და საგანმანათლებლო გად[illegible]ცემების მაგალითზე კარგად გვიჩვენა ის სპეციფიკურ[illegible] ჟურნალისტური ხერხები, რომლებიც მათ კონკრეტულ[illegible] დანიშნულებას განაპირობებენ. ავტორი ცხადყოფს, რო[illegible] ზოგჯერ, ამა თუ იმ ხერხის გამოყენებით, შესაძლებელ[illegible] მოხდეს გადაცემის ტრანსფორმირება, მისი მიზნის [illegible] ამდენად, სახის შეცვლაც. სტატიაში ისე ნათლადაა გამ[illegible]კვეთილი საკვლევი ტიპის გადაცემათა ზოგიერთი თავ[illegible]სებურება, რომ მას შეუძლია კარგი სამსახური გაუწი[illegible] სტუდენტ ახალგაზრდობას და პროფესიული ოსტატო[illegible]ბის დახვეწაში დაეხმაროს პრაქტიკოსებს.

„რადიოს მხატვრული მაუწყებლობის სათავეებთა[illegible] — ასე ეწოდება ნ. ტალახაძის სტატიას. იგი ქართული რა[illegible]დიომაუწყებლობის ერთ უმნიშვნელოვანეს ეტაპს ეხ[illegible] კერძოდ, მხატვრული მაუწყებლობის განვითარებას ო[illegible] შემდგომ პერიოდში. ავტორი საკმაოდ ვრცელ და საინტ[illegible]რესო ინფორმაციას აწვდის მკითხველს მხატვრული გად[illegible]ცემების ორგანიზების, მასალათა შერჩევის პრინციპების [illegible] მათი ძირითადი მიმართებების შესახებ, რაც, ცხადია, ძალ[illegible] საჭიროა რადიოს ისტორიით დაინტერესებული მკითხ[illegible]ლისთვის. მიუხედავად ამისა, პირადად ჩვენში, სტატიამ [illegible]რო მეტად აღწერის შთაბეჭდილება დატოვა. მაშინ როდ[illegible]საც ველოდით, რომ მასში გადაცემათა მხატვრულ თავ[illegible]სებურებებზე, საამისოდ გამოყენებულ რადიოხერხებზე [illegible]ნებოდა საუბარი. ნ. ტალახაძემ, რომელსაც რადიომაუწ[illegible]ლობის პერსპექტიულ მკვლევრად იცნობენ, საკითხის [illegible] მხარეს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს, [illegible] უფრო, რომ ჩვენი რადიოს ოქროს ფონდში ამ მხ[illegible] მრავალი საინტერესო მასალაა დაცული. მათი მხატვრ[illegible] და პუბლიცისტური თავისებურებების ჩვენება კი მეტ[illegible] მნიშვნელოვანი იქნება ახალგაზრდა კადრების პროფესი[illegible]ლი დაოსტატებისთვის.

აქვე კრებულის ერთ ნაკლზე გვინდა შევაჩერ[illegible] ყურადღება. ზოგიერთ სტატიაში ავტორები არ უთითე[illegible] გამოყენებულ ლიტერატურას, რაც საყოველთაოდ აღ[illegible]რებული მოთხოვნის უგულვებელყოფაა. „მოთხოვ[illegible]საც“ რომ თავი დავანებოთ, ეს თუნდაც სტუდე[illegible] ახალგაზრდობისა და საერთოდ, მკითხველის ორიენ[illegible]რებისთვის არის აუცილებელი.

როგორც გავიგეთ, კრებული სულ ას ეგზემპ[illegible]რად დაბეჭდილა. ეს, ცხადია, ჩვენს დალხინებულ ცხ[illegible]ვრებაზე არ მიუთითებს, მაგრამ ცხადია ისიც, რომ [illegible] გამოცემით მეტად კარგი საქმე გაკეთდა, მან დაარ[illegible] ქართულ თეორიულ ჟურნალისტიკამცოდნეობაში [illegible] სადგურებული გულგრილი მყუდროება. იმედი ვიქ[illegible]ოთ, რომ ტელე-რადიოჟურნალისტიკის კათედრის [illegible] ინიციატივას სხვა კათედრებიც აუბამენ მხარს და გა[illegible]ლებული ქართული ჟურნალისტიკამცოდნეობა [illegible]ლებს გზა გაუკვალოს ჟურნალისტურ პრაქტიკას.

რევაზ სურბულაძე

თქვენ გჭირდებათ ავიაბილეთი?!

სააგენტო მომსახურების სააგენტო კონტექტი გთავაზობთ

კომპლექსურ მომსახურეობას

- ბილეთების დაჯავშნას ნებისმიერ რეისზე, ნებისმიერ ავიაკომპანიაში;
- კონსულტაციების მთლიან კომპლექს - მგზავრთა გადაყვანისა და ბარგის გადაზიდვის სფეროში.

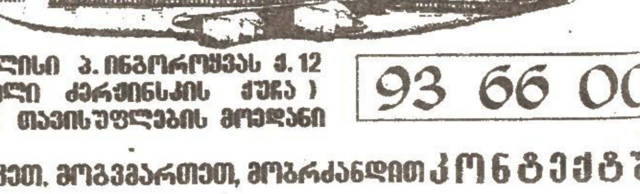

ქ. თბილისი პ. ინგოროყვას ქ. 12
(ყოფილი ძერჟინსკის ქუჩა)
მეტრო თავისუფლების მოედანი

93 66 00

დარეკეთ, მოგვმართეთ, მობრძანდით კონტექტში

ჩვენი კომპლექსური სამსახური ყოველთვის თქვენი დროისა და ენერგიის დაზოგვაა

«კავკასიონის» ლიტერატურული გაზეთი

ჭრილი

27 აპრილი, 1996 წ.

ესეისტიკა

ჰაინრიხ ბიოლი

1917-1985

ნანგრევთა ლიტერატურის დასაცავად

VI

მთარგმნელის დებიუტი

დათო ახალაძე

აღმოსავლური პოეზია

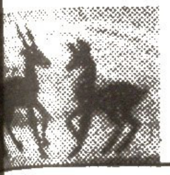

VI

დალილა ბედიანიძე

პოეზია

პორტრეტი

მიდიოდა წვიმაში,
სირბილით მიდიოდა,
თითქოს წვიმას კი არა, ასაკს გაურბოდა.
ისე ეცვა, ზურგიდან მაინც ახალგაზრდა უნდა გგონებოდა,
მაგრამ ეტყობოდა, ახალგაზრდა რომ აღარ იყო.
თითქოს ეს ჩაცმაც ასაკიდან გაქცევას ნიშნავდა,
ახალგაზრდობისკენ გაქცევას.
თითქოს როგორც კი მოახედებდი,
ისევ ისეთი მოიხედავდა, ოცი წლის წინანდელი
და იმედი გეძლეოდა, მეორე მხარეს სხვანაირი იყო,
ნამდვილად ახალგაზრდა.
მიდიოდა წვიმაში,
სირბილით მიდიოდა.

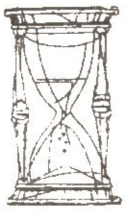

III

რეზო ჭეიშვილი

მოუცლელი კაცის ჩანაწერები

მოცლილი, ანდა სულაც, საქმეშემოლეული კაცის ჩანაწერები შეიძლებოდა დარქმეოდა, მაგრამ მაინც მოუცლელი ვამჯობინე. ეგ უფრო სწორია, თუ დამეჯერება, თუ არადა, თქვენ უფრო იცით...

IV V

დინა ჯოია

მნიშვნელოვანია თუ არა პოეზია

წერილი პირველი

...დეს ამერიკული პოეზია სუბკულ...ტურის რანგში არსებობს. ასცდა ...მხატვრული და ინტელექტუალური ...ურების სადინარს, პოეზია მცირე...ხოვანი სპეციალიზირებული ჯგუ...ი საკუთრებად იქცა. მის წიაღში ...ბული მძლავრი აქტიურობის მხო...დ უმცირესი ნაწილი აღწევს ამ ...ლირებული წრის გარეთ. პოეტებს, ...გორც კლასს, რა თქმა უნდა, აქვთ ...გვარი კულტურული სტატუსი. ...ვსად აგნოსტიკოსთა ქალაქში მო...ნე მღვდლისა, ისინი ჯერაც სარ...ლობენ გარკვეული პრესტიჟით, მა...მ როგორც შემოქმედნი, თითქმის ...შჩნეველნი არიან.

...გაოცებას იწვევს ის, რომ პოეზიამ ...ს დროში წარმოუდგენელი გასაქა...ჰპოვა: ყოველწლიურად ათასამდე ...ი პოეტური კრებული იბეჭდება, ... და მცირე ჟურნალებში გამოქვე...ულ ლექსებს კი სათვალავი არ ... ზუსტად არავინ იცის, რამდენი ...ზიის საღამო იმართება ყოველწლი...დ. მაგრამ მათი საერთო რაოდე...ა უთვალავია, ათეულ ათასებს აღ...ა. ამასთან, ფუნქციონირებს დაახ...ებით ...რასამდე ლიტერატურული ...სი ასპირანტებისთვის და ათასამდე ...დენტებისთვის; ასპირანტთაგან თი...ულ კურსზე საშუალოდ 10 კაცი პოეზიის განხრით ემზადება, რაც იმას ნიშნავს, რომ უახლოესი ათი წლის მანძილზე, მხოლოდ ამ კურსების წყალობით, 20 000 დიპლომიანი პოეტი-პროფესიონალი გვეყოლება. ამ სტატისტიკურ მონაცემებზე დაყრდნობით, საქმეში ჩაუხედავი დამკვირვებელი დაასკვნის, რომ ამერიკული პოეზიის „ოქროს ხანაში" ვცხოვრობთ.

მაგრამ პოეზიის ამგვარი აყვავება სინამდვილეში გულდასაწყვეტად ვიწრო ჩარჩოებითაა შემოზღუდული. კერძო და სახელმწიფო ფინანსირების წყალობით, რამდენიმე ათწლეულის მანძილზე შეიქმნა პროფესიონალთა მოზრდილი კლასი, რომელშიც მასწავლებლების, ასპირანტების, რედაქტორების, გამომცემლებისა და ადმინისტრატორების მთელი ლეგიონი შედის. ეს ჯგუფები, ძირითადად, უნივერსიტეტების გარშემო ყალიბდებიან და ქმნიან თანამედროვე ლექსების მსმენელთა აუდიტორიის ძირითად ნაწილს. არც ისე დიდი ხნის წინ, ფრაზა — „მხოლოდ თავად პოეტები კითხულობენ თავიანთ ლექსებს" — გამანადგურებელ კრიტიკად ჟღერდა, დღეს კი იგი მარკეტინგული სტრატეგიის მიღებულ კრიტერიუმად იქცა.

ყოველდღიური გაზეთები უკვე აღარ ბეჭდავენ პოეტურ მიმოხილვებს. პრესა ნაკლებ ყურადღებას უთმობს პოეტებს და პოეზიას. წამყვანი კრიტიკოსები სულ უფრო იშვიათად ბეჭდავენ სტატიებს ამ თემაზე. დღეს, ფაქტობრივად, არავინაა — თავად პოეტების გარდა — დაკავებული პოეტური მიმოხილვებით.

როგორ დაკარგა პოეზია პოპულარობა

დისკუსიები იმის თაობაზე, რომ პოეზია თავის კულტურულ დანიშნულებას კარგავს, ახალი აღარაა. ჯერ კიდევ 1834 წელს ედმუნდ უილსონმა გამოაქვეყნა ესსე: „ლექსები: მომაკვდავი ჟანრი?", რომელშიც იგი ლიტერატურის ისტორიას აანალიზებდა და აღნიშნავდა, რომ XVIII საუკუნიდან

მაჯისცემა

მოყოლებული, პოეზია თავის ადრინდელ როლს თანდათან კარგავდა. ინტენსიურობაზე დამყარებულმა რომანტიკოსთა შემოქმედებამ პოეზია დროთა განმავლობაში ლირიკული ემოციების გადმოცემის საშუალებად აქცია. ლექსი, რომელიც ერთ დროს ისტორიული, დრამატული, სატირული და თვით სამეცნიერო ტექსტების წერის ყველაზე პოპულარული ფორმა იყო, ახლა ლირიკის ჩარჩოებითღა შემოიფარგლა, მისგან გათავისუფლებული კულტურული სივრცე კი უმალ პროზამ შეავსო. დიდების მსურველ ავტორებს პროზის წერის გარდა აღარაფერი დარჩენოდათ. დიდი ლიტერატურის მომავალი, მსჯელობდა უილსონი, თითქმის მხოლოდ პროზას ეკუთვნის.

უილსონი ლიტერატურული ტენდენციების კარგი ანალიტიკოსი იყო. თანამედროვე ლიტერატურაში პოეზიის დანიშნულების მისეული სკეპტიკური შეფასება ბოლო ნახევარი საუკუნის განმავლობაში ხშირად დაუყენებიათ ეჭვის ქვეშ და გაუკრიტიკებიათ, მაგრამ არგუმენტირებულად ვერავინ უარყო. მისი შეხედულებები თანამედროვე პოეზიის მომხრეებისთვისაც და მოწინააღმდეგეებისთვისაც ძირითადი კანონების ერთგვარ კრებულად იქცა. ამ „რევიზიონისტთა" შორის ყველაზე ახალმა და ცნობილმა ჯოზეფ ეპსტონმა 1988 წელს გამოაქვეყნა მწვავე კრიტიკული წერილი: „ვინ მოკლა პოეზია?"

ეპსტაინის არგუმენტაცია მთლიანად ადასტურებს უილსონის შეხედულებებს, თუმცა, მათ შორის ფრიად არსებითი განსხვავებებიც შეინიშნება. უილსონი პოეზიის დეგრადაციას თან-

მნიშვნელოვანია თუ არა პოეზია

პირველი გვერდიდან

დათანობით, სამ ასწლეულად გაწელილ პროცესად მიიჩნევდა, ეპსტაინი კი ბოლო რამდენიმე ათწლეულზე ამახვილებს ყურადღებას. მას მიაჩნია, რომ სტივენსისა და ელიოტის თაობის, მოდერნისტებმა მომაკვდავ რომანტიზმს XX საუკუნისკენ გაუკვალეს გზა. რომანტიკოსთა მიღწევებს იგი მკვეთრად უპირისპირებს თანამედროვე პოეტების, მისი აზრით, ნაკლებად შესამჩნევ წარმატებებს. მოდერნისტები, წერდა ეპსტაინი, ფართო მსოფლმხედველობის შემოქმედნი იყვნენ. დღევანდელი ავტორები კი, უნივერსიტეტების ჩაკეტილ სამყაროში გამომწყვდეული „პროფესიონალი პოეტები" არიან.

უილსონი პოეზიის სავალალო ბედს ისტორიული ფაქტორების ზემოქმედებით ხსნის. ეპსტაინი კი, თავად პოეტებსა და მათივე მონაწილეობით შექმნილ სტრუქტურებს ადანაშაულებს, განსაკუთრებით — ლიტერატურული შემოქმედების კურსებს. ბრწყინვალე პოლემიკოსს, ეპსტაინს, სურდა, რომ მის ესსეს დეტონატორის როლი შეესრულებინა. მან თავისას მიაღწია: პრესა კრიტიკულმა გამოხმაურებებმა აიკლო.

სუბკულტურის წიაღში

პოეზიის პრესტიჟის დაცემის ნიშნები ამ თითქოს გაფურჩქნული სუბკულტურის წიაღშივე მოჩანს. პოეტურ სამყაროში საყოველთაოდ მიღებული „რიტუალები" — პოეზიის საღამოები, მომცრო ჟურნალების გამოცემა, პოეტური სექციებისა და სტუდიების საქმიანობა, კონფერენციების ორგანიზაცია — თვითშეზღუდვების თავზარდამცემ რაოდენობას ააშკარავებს. მაგალითად, რატომ დაცილდა ასე პოეზია მუსიკას, ცეკვას ან თეატრს? პოეზიის საღამოთა პროგრამების დიდი წანილი მხოლოდ ლექსებისგან შედგება, თანაც ძირითადად ერთი ავტორის ლექსებისგან. ორმოცი წლის წინ კი, როდესაც დილან ტომასი ასეთ საღამოებს ატარებდა, პროგრამის ნახევარს სხვა ავტორების ლექსებს უთმობდა. მეტისმეტად თავმდაბალი იგი სულაც არ ყოფილა, პოეზიის თაყვანისმცემელი კი ნამდვილად იყო. დღეს ლიტერატურული საღამოების უმრავლესობა ავტორის „ეგოს" პატივსაცემად გამართული ცერემონია, უფრო, ვიდრე პოეზიისა. გასაკვირი არაა, რომ ასეთ საღამოებზე აუდიტორიას ძირითადად ავტორის მეგობრები, პოეტები ან გაპოეტების მსურველი სტუდენტები შეადგენენ.

არსებობს რამდენიმე ათეული ჟურნალი, რომლებშიც მხოლოდ ლექსები იბეჭდება. ამ ჟურნალებში რეცენზიები არ გვხვდება, ისინი მთლიანად ლექსებითაა გავსებული. გული შეგეკუმშება. ტრიუმში ჩამწყვდეული წაღელიანი ემიგრანტებივით შეჭუჭყნული ლექსების შემხედვარეს. სავსებით შესაძლებელია, რომ აქ მკითხველმა უამრავი უფერული ლექსის ფონზე კარგი ვერც კი შეამჩნიოს. ყურადღებით და ინტერესით ამ ჟურნალების კითხვა ერთობ რთულია და მართლაც, იშვიათად, რომ ამას ვინმე ცდილობდეს, თავად ლექსების ავტორებიც კი.

რამდენიმე პოპულარული ჟურნალი, მაგალითად, „ნიუ რიფაბლიკი" ან „ნიუ-იორკერი" ყოველ ნომერში დღემდე ბეჭდავს ლექსებს, მაგრამ „ნეიშნის" გარდა, არცერთი მათგანი არ აქვეყნებს რეგულარულად კრიტიკულ განხილვებს. ჟურნალებში დაბეჭდილი ლექსების უმრავლესობა პროფესიონალ ლიტერატორთა ვიწრო წრისთვისაა განკუთვნილი, ძირითადად ლიტერატურის მასწავლებლებისა და მათი სტუდენტებისთვის. რამდენიმე ასეთ გამოცემას, მაგალითად, „ამერიკან პოეტრი რივიუ"-ს ან „ეიდაბლ იუ-პი ქრონიქლ"-ს საკმაოდ დიდი ტირაჟი აქვს, საერთოდ კი, ასეთი ჟურნალების მკითხველთა რაოდენობა ძალზე მწირია. საქმე ტირაჟში არცაა. პრობლემა ის უფროა, რომ ეს ჟურნალები ან მიღწეულით კმაყოფილდებიან, ან გულუბრყვილოდ ეგუებიან სუბკულტურის ვიწრო ჩარჩოებში არსებობას.

რით გამოირჩევიან ის ჟურნალები, რომლებიც პოეტურ სუბკულტურას განეკუთვნებიან? პირველ რიგში იმით, რომ მათ ერთადერთ თემატიკას თანამედროვე ამერიკული ლიტერატურა წარმოადგენს (შესაძლოა, ზოგჯერ ძალიან დიდი ხნის წინ თარგმნილი პოეტების ლექსებს წააწყდეთ). მეორე ის, რომ ლექსების გარდა აქ, როგორც წესი, მხოლოდ მოკლე მოთხრობები იბეჭდება და კიდევ, ასეთ გამოცემაში შიგადაშიგ გამოქვეყნებული კრიტიკული განხილვა ყოველთვის ზედმიწევნით დადებითია. აქ დაბეჭდილი ინტერვიუების ტონი ავტორის მიმართ მეტისმეტად მოწიწებულია. ასეთი ჟურნალები კრიტიკას ახალი წიგნების სარეკლამოდ იყენებენ და არა მათი ობიექტური შეფასებისთვის. ხშირად კრიტიკოსსა და ავტორს შორის მჭიდრო პირადი კონტაქტის არსებობა შეინიშნება. თუ შემთხვევით ნეგატიური კრიტიკული წერილი დაიბეჭდა, იგი აუცილებლად აშკარად სექტანტური იქნება და იმ ესთეტიკურ კონცეფციებს გაამათრახებს, რომელთა დაგმობაც ამ ჟურნალმა უკვე მოასწრო. რედაქტორები თითქოს დაუწერელი კანონით მოქმედებენ: „არასოდეს გააოცონ და გააღიზიანონ მკითხველი: მათი უმრავლესობა ხომ მეგობარი და კოლეგაა".

თავის წიგნში: „ამერიკული პოეზია: სიველურე და თვინიერება" პოეტმა რობერტ ბლაიმ თვალნათლივ დაგვანახა კრიტიკოსების მიერ მოწყობილი ამ სარეკლამო კამპანიების დამღუპველი ეფექტი: „უცნაური სიტუაცია შეიქმნა: დღეს, როდესაც ბევრად მეტი ცუდი ლექსი იბეჭდება, ვიდრე ოდესმე ამერიკის არსებობის ისტორიაში, კრიტიკულ გამოხმაურებათა უმრავლესობა დადებითია. არადა, ქვეყანაში ბევრი ახალგაზრდა პოეტი და მკითხველია, რომელთაც აბნევს ცუდი ლექსების ბეჭდვა, გაუკრიტიკებლობა და საკუთარი კრიტიკული შეხედულებების სისწორეში აეჭვებთ.

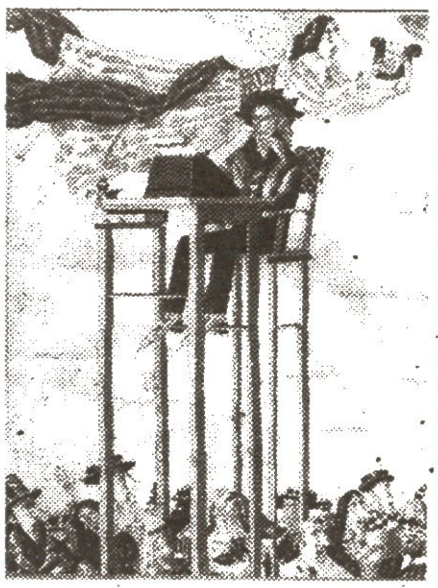

თანამედროვე პოეზიის ანთოლოგიათა ბოლო გამოცემებსაც ერთგვარი „კლუბურობის" დაღი აზის. საუკეთესო ახალი ლექსების მიმოხილვის პრეტენზიის მიუხედავად, ეს ანთოლოგიები აკადემიური წრეების ფარგლებს ვერ ცდება. უკვე არაერთი რედაქტორი მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ ანთოლოგიების გასაღების საუკეთესო ხერხი, მათი იმ ავტორთა ლექსებით შევსებაა, ვინც ლიტერატურული შემოქმედების კურსებზე ასწავლის. „ხაოჯახო ოპორტუნიზმის" ნიშნით აღბეჭდილი ასეთი ანთოლოგიები გვაფიქრებინებს, რომ ლიტერატურული ღირებულება არც მკითხველსა და არც რედაქტორს არაფრად მიაჩნია.

პროფესიონალი პოეტები, აკადემიურ სივრცეში მოღვაწე თავიანთი კოლეგების მსგავსად, აუცილებლად უნდა იბეჭდებოდნენ იმის გამო, რომ უმუშევრები არ დარჩნენ და პროფესიულად გაიზარდონ.

ცნობილია, რომ ხელოვნებაში მთავარი ხარისხია და არა რაოდენობა. ზოგი პოეტი ისტორიაში მხოლოდ ერთი ლექსით შედის. ბიუროკრატიული სისტემა დიდ სირთულეებს აწყდება ისეთი ეფემერული ფაქტორის შეფასებისას, როგორიც ლიტერატურული ხარისხია. როდესაც რომელიმე დაწესებულება ხელოვანის სამსახურში მიღებას ან მის დაწინაურებას აპირებს, ყოველთვის ცდილობს საამისოდ მეტ-ნაკლებად ობიექტური საფუძველი მოძებნოს. როგორც კრიტიკოსი ბრუს ბოუერი აღნიშნავს, „ლექსი უაღრესად ფაქიზი რამაა და მისი ფასეულობა მხოლოდ სუბიექტური შეგრძნებებით განისაზღვრება, სტიპენდიები, დოტაციები, სამეცნიერო წოდებები, დანიშვნები და პუბლიკაციები კი, — სრულიად ობიექტური ფაქტორებია, რომელთა რაოდენობრივად გაზომვა შესაძლებელია.

პოეტებს, რომლებიც სამსახურეობრივ კარიერას ესწრაფვიან, კარგად ესმით, რომ წარმატების კრიტერიუმები მათი პუბლიკაციების რაოდენობაზეა დამოკიდებული. მათი ლექსები სისტემატურად უნდა ქვეყნდებოდეს. ნამდვილი ტალანტის ნელ, თანდათანობით მომწიფებას ნებისმიერი კომისია სიზარმაცედ მიიჩნევს. უოლეს სტივენსმა თავისი პირველი წიგნი 43 წლის ასაკში დაბეჭდა, რობერტ ფროსტმა — 39 წლის ასაკში. დღეს ეს „ზოზინები" უმუშევრად ისხდებოდნენ.

სახელმწიფოს მიერ სუბსიდირებული უსარგებლო სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მწარმოებელი ფერმერების მსგავსად, ჩვენში ჩამოყალიბდა „პოეტური ინდუსტრია", რომელიც მომხმარებლის ნაცვლად მწარმოებლის ინტერესებს ემსახურება. ამ პროცესში პოეტური ხელოვნების სიწმინდე შეირყვნა. ამას, რა თქმა უნდა, საჯაროდ არცერთი პოეტი არ აღიარებს.

თანამედროვე პოეტი, იმის მაგივრად, რომ საკუთარი ლიტერატურული ნაშრომების გამოქვეყნებით ირჩინოს თავი, ამჯობინებს რომელიმე დიდ საშტატო დაწესებულებაში — სკოლაში, კოლეჯში ან უნივერსიტეტში იმუშაოს და სხვებს ასწავლოს ლექსების წერა, ან თუ მისი პროფესიული დონე საკმაოდ მაღალია, ამ ხელოვნების მასწავლებლები აღზარდოს. ერთი სიტყვით, პოეტების უმრავლესობა დღეს თავის უპირველეს ფუნქციას დაცილდა. შეიძლება ითქვას, რომ სასწავლო აუდიტორიის გარეთ, სადაც პოეტს უბრალო მკითხველთან უნდა ჰქონდეს ურთიერთობა, მათ შორის კავშირი საერთოდ არ არსებობს.

პოეზიასა და განათლებულ მკითხველს შორის განხეთქილებამ კიდევ ერთი, უფრო დამღუპველი შედეგი გამოიღო. მოსაწყენი ანთოლოგიებისა და ალმანახების ფურცლებზე უამრავი საშუალო და მდარე ლექსის ბეჭდვამ და კრიტიკოსთა მიერ მათმა ხოტბამ, მკითხველთა უმრავლესობა, მათ შორის პოეზიის ისეთი დახვეწილი შემფასებელიც კი, როგორიც ჯოზეფ ეპსტაინია, დღეს იმ დასკვნამდე მიიყვანა, რომ კარგი ლექსები საერთოდ აღარ იწერება. ეს საზოგადოებრივი სკეპტიციზმი საბოლოოდ უსვამს წერტილს პოეზიის, როგორც ხელოვნების დარგის იზოლაციას.

ბედის ირონიით, ეს სკეპტიციზმი მაინცდამაინც დიდი და ნამდვილი მიღწევების პერიოდში აღმოცენდა. უნიჭო ლექსების მასიურმა ტალღამ, შესაძლოა დააფრთხო კიდეც მკითხველთა უმრავლესობა, მაგრამ პოეტური ტალანტები არენიდან მაინც ვერ განდევნა. ვისაც მოთმინება ეყოფა და თანამედროვე პოეტურ ქმნილებათა ეკალ-ბარდებში გაიკვლევს გზას, აღმოაჩენს, რომ დღეს საკმაოდ ბევრი, თემატურად განსხვავებული კარგი ლექსი იწერება.

მაგალითად, ადრიენ რიჩი, ყველა სტანდარტის მიხედვით, დიდი პოეტია, მიუხედავად მისი ლექსების ზედმეტად პოლემიკური ტონისა. დონალდ ჯასტისის, ენტონი ჰეკტის, დონალდ ჰოლის, ჯეიმს მერილის, ლუის სიმპსონის, უილიამ სტეფორდისა და რიჩარდ უილბერის საუკეთესო ქმნილებები ეროვნული ლიტერატურის არც ერთ ნაწარმოებს ტოლს არ დაუდებენ. აქვე უნდა ვახსენოთ ამავე თაობის ორი უდროოდ დაღუპული პოეტის სახელიც — სილვია პლატი და ჯეიმს რაიტი. ამერიკა ემიგრანტული პოეზიითაც მდიდარია, რასაც ჩესლავ მილოშის, ნინა კასიანის, დერეკ უოლკოტის, იოსებ ბროდსკისა და ტომ ჰანის შემოქმედება ადასტურებს.

ნიჭიერ პოეტებს, რომლებიც ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში თვალსაჩინო როლს არ ასრულებენ, საკუთარი ძალების რწმენა არ ყოფნით, რომ პირდაპირ მიმართონ საზოგადოებას. ისეც ხდება, რომ ზოგიერთი პოეტი თავისი იმიჯის საკეთილდღეოდ რომელიმე საზოგადოებრივ ან პოლიტიკურ მოძრაობას მიეკედლება ხოლმე. ბევრი თანამედროვე ავტორი, რომელსაც საერთო კულტურაში დიდი წონა არა აქვს, მთელ უნარს უფრო ინტიმურ-ფილოს[...] ფიურ ლირიკას ახმარს. მართალია თანამედროვე ამერიკული პოეზია სა[...] ზოგადოებრივი მნიშვნელობის პოლი[...] ტიკური და სატირული ლექსით ღარი[...] ბია, ზოგიერთი ავტორის ინტიმურ[...] ლირიკა, მაინც შეუდარებლად მაღალ[...] მხატვრულია. მიუხედავად უდავო ღირ[...] სებისა, ეს ახალი ქმნილებები პოეტურ[...] სუბკულტურის ჩარჩოებს ვერ გაცდ[...] რადგანაც ლექსების მკითხველისთვ[...] მიწოდების ტრადიციული მექანიზმი [...] ნდობის ღირსი განხილვები, პატიოსან[...] კრიტიკა და გემოვნებით შერჩეუ[...] ანთოლოგიების შედგენა — სრულია[...] მოშლილია. აუდიტორია, რომლისთვ[...] საც ფროსტი და ელიოტი, კამინგსი [...] მილეი, კულტურული სამყაროს ნაწილ[...] წარმოადგენენ, მიუწვდომელი გახდ[...] დღეს უოლტ უიტმენის აფორიზმი „დი[...] პოეტებს დიდი აუდიტორიები ესაჭირო[...] ებათ", — ბრალდებასავით გაისმის.

ბოჰემიდან ბიუროკრატიამდე

იმის გამო, რომ საზოგადოება მა[...] ინტერესებს არ იზიარებს, სუბკულ[...] ტურებს თავიანთი საქმიანობის გან[...] ხორციელებლად მხარდამჭერი ორგან[...] ზაციები ესაჭიროებათ. იმ დროს, რო[...] დესაც პოეტები, მართლა მხატვრულ[...] ინტელექტუალურ კლასს წარმოადგე[...] დნენ, ისინი ქალაქური ბოჰემის ცხო[...] რებით ცხოვრობდნენ და ოფიციალურ[...] დაწესებულებები მათ დიდად არ ხ[...] ლობდნენ. პოეტებმა უნივერსიტეტებ[...] გადაბარგებას მსხვერპლად შესწირ[...] ფართო აუდიტორიის მრავალფეროვნ[...] ბა და პროფესიული ერთსახოვნებ[...] ამარა დარჩნენ.

ლიტერატურული კურსების აღმ[...] ცენება თავიდან თავბრუდამხვევ ბედ[...] ერებად ესახებოდათ. პოეტებმა, რო[...] ლებიც ბოჰემურ კვარტლებში დღე[...] დღემდე პურსა და წყალზე გადადიო[...] ნენ იოლად, რომელთაც ახალგაზრ[...] ლი წლები მეორე მსოფლიო ომ[...] ჰქონდათ გატარებული, უეცრად სტ[...] ბილური და შემოსავლიანი სამსახურ[...] იშოვეს. მწერლები, რომლებიც მანამ[...] საზოგადოებრივი ყურადღებით გან[...] ვრებულები არ იყვნენ, ერთბაშად [...] ყვანისმცემელი სტუდენტების გარემ[...] ვაში აღმოჩნდნენ. წინათ, სამოგზაუ[...] სახსრებს მოკლებული პოეტები, ახ[...] ქალაქიდან ქალაქში, უნივერსიტეტი[...] უნივერსიტეტში დაფრინავდნენ და [...] ნფერენციებზე მათივე თაობის აუ[...] ტორიას ხვდებოდნენ.

დღეს პოეტებს ბევრი აკადემიუ[...] პოსტი აქვთ დაკავებული. ისინი საა[...] იმდენივეს იღებენ, რამდენსაც სასა[...] მის ოფიციანტი და მაინც, ნებისმი[...] მინიმალური განაკვეთის შემთხვევა[...] კი, პოეზიის სწავლება ლექსების წე[...] ზე გაცილებით სარფიანია. სანამ [...] ტური კურსების გაფურჩქვნის [...] დადგებოდა, პოეტობა, უკეთეს შემ[...] ვევაში, „კეთილშობილურ სიღატაკე[...] ცხოვრებას ნიშნავდა. პოეზია პოეტ[...] მსხვერპლის გაღებას აიძულებდა, რა[...] საზოგადოებისთვის გარკვეული კუ[...] ტურული სარგებლობა მოჰქონდა, [...] ნაიდან მილტონისეული „უმადური [...] ზის სამსახური" ნამდვილი პოეტ[...] გარდა, ყველას აფრთხობდა.

სოციალური თვალსაზრისით, [...] პოეტი მასწავლებელთანაა გაიგივ[...] ლი. პირველივე შეკითხვა, რომელ[...] ორი პოეტი ერთმანეთს გაცნობ[...] უსვამს, ესაა: სად ასწავლით? პრობ[...] ის კი არ არის, რომ პოეტები მა[...] ვლებლობით ჭამენ პურს. უნივერსი[...] ტი სულაც არ არის ყველაზე ც[...] სამუშაო ადგილი მათთვის. ცუდია [...] რომ ახლა ყველა პოეტი უნივერსი[...] ტში მსახურობს. ამით საზოგად[...] ზარალდება, ვინაიდან არაორდინალ[...] ფანტაზია და სახიცოცხლო ძალა, [...] პოეტებს საზოგადოებრივ კულტურ[...] შეჰქონდათ, ახლა გამქრალია. ზარ[...] დება თავად პოეზიაც, რადგან ლ[...] რატურული სტანდარტები ხშირად [...] წესებულების დოგმებს ექვემდებარ[...]

ჟურნალი „ამერ[...]",

თარგმ[...]

ნინო სვანიძ[...]

27 აპრილი, 1996 წ.

დალილა ბედიანიძე

მოტოციკლი

მოტოციკლი, ტკაცუნობს.
გული. აქეთ რამდენი ხანია, არ ჩამოუქროლია.
ქარი უწეწავს,
რამდენჯერმე გამოიხედა,
მოღუშულმა და საქმიანმა — ეტყობა, ძალიან ეჩქარება.
გაჩერებულა, უკან კი მოიხედა,
მოიხედა და გაქრა, გაფრინდა.
მოტოციკლი, ტკაცუნობს. გრუხუნებს გული.
ჩრდილის მერე კარალიოკის ჩრდილია, მერე — სკოლის ეზო.
და უბნის ბავშვები წუწაობენ,
ჭყივილით დასდევენ ერთმანეთს სველები, აგზნებულები.
არ გინდა. გზიდან უბანში ნელა შეუხვიე
სივრცეს, რომელშიც გაუჩინარდა ტკაცუნით მოტოციკლი.
ბავშვებში, დასველდი, გული იჯერე ჭყივილ-კივილით,
-ხარხარით, შინ შესვლა კი არა და არ გინდა —
გარეთ არის!
გზაზე გაიქროლა. რა სწრაფად გაიქროლა. რა სწრაფად გაქრა!
არაფერი აღარ მოხდება.
სრულებით არ არის საინტერესო —
არ იცნობ და ვერ დაგირეკავს.
და — შეკითხვებით გულის გაწყალება იცის დედამ.
მოტოციკლის ტკაცუნი გიდგას და თვალებში — კადრი,
თავი მოაბრუნა და მიმქროლავი მოტოციკლიდან
დაკვირვებით — თვალებში შემოგხედა. ალბათ გიმახსოვრებს.
ბევრნი იდექით ერთად. გაიცინა და თეთრი კბილები უელავდა,
გადმოგხედა და შენც გაიცინე,
რატომ — და თავი დახარე. —
რა ცისფერი და ჯერ კიდევ ბავშვური თვალები ჰქონდა.

* * *

მომენატრე, დედა!
მომენატრე, მამა!
მომენატრა, ვინც მიყვარს...
არსად არ ჩანან.

მომენატრა სიმღერა,
მომენატრა ცეკვა,
მომენატრა ღიმილი —
ხდება ეკალი.

მონატრების ფასი,
მონატრების გემო.
დამთავრდა ფარსი
ტოობავ, ჩემო!

ვერანდაზე

დარჩა გიტარა
გიტარა
დარჩა
საღამოს ქარმა ჩამოიარა
ჩამოჰკრა ხელი
სათითაოდ ააწკრიალა
და შეხებას შორის ხმა უნაზესი
ხმები
ჩუმი ამოოხვრა
ქალის კისკისი ისმის
ყრია ფოთლები მრგვალი მაგიდა ორი სკამი თეთრი სკამი
პირისპირ დარჩა
საღამოს ქარმა ჩამოიარა
ფოთლები ყრია ოქროს ფოთლები
პეშვით აიტაცა ხარბად ყნოსავს რაღაცას ეძებს
ოქროს სუფთა ოქროს აქ ვერანდაზე
ფოთლები სათითაოდ ააწკრიალა
ქალის კისკისი ისმის
სიმები ოქროს გიტარაზე ოქროს ფოთლებში ოქროს ვერანდა
ქარი
დარჩა გიტარა მარტო დარჩა სულ მარტო დარჩა
ფოთლები ოქროს პატარა ბაჭიებივით შემოსხდომიან და უყურებენ
სიმები
აკორდი

„ირემო, მთასა მყვირალო“

იროდიონ ევდოშვილი
ვუძღვნი ახლანდელი ომის დროს დაქვრივებულ გოგონებს

ირემო, მთასა მყვირალო,
ჩამოგაგდო ბარადა?
ვინც მიყვარდა, მომიკლეს,
ცალადა:

ირემო, ეგრე ლამაზი
რას გასძახი ბარადა?
დავეწიო, გზას ვეძებ,
მიღირს არადა.

მეკითხები, რა გინდა?
ულევი.
ათიდან ატარე
გაზაფხულები.

მოკლული ირემი,
ჩრდილი მფარავდა.
გადავირევი —
ვუზივარ კარადა!

ირემო, შენებრ ლამაზი.
ირემი გალაღდა!
ვინც მიყვარდა, მომიკლეს!
მოვკვდე ცალადა.

მზის შეხედვა

ვარდისფერი... თეთრი... წითელი...
მწვანე... ცისფერი... მწვანე... ლურჯი...
ყვითელი... თეთრი... შავი... ბზისფერი... ვერცხლისფერი...
მზეში ტრიალებს ყველა ფერი ტრიალებს მზეში
ტკაცუნებს მზე და გუგუნი ისმის და ისმის კიდევ უცნობი ხმები
მზიდან ისმის უცხო სიტყვები
თუკი ეცდები ვინმეს გადასცე, თავი აგტკივა და მზედაკრული დაგერქმევა
მე მზეს თვალს ვუკრავ ეშმაკურად
იმის ნიშნად რომ თავს არ ვიტკიებ
და მზეც თვალს მიკრავს იმის ნიშნად რომ
თავს ამატკივებს
მეშინია და თვალებიდან ფერები მცვივა
შაბიამნისფერს უერთდება და ისე ვხედავ
ვარდისფერი... თეთრი... წითელი...
მწვანე... ცისფერი... იისფერი... ყვითელი... ლურჯი...
თვალებს ვხუჭავ და მაინც ვხედავ
ქუთუთოებში გამჭვირვალე სისხლი ტრიალებს
მზის შეხედვა ასეთია:
მერე ვერაფერს ვერ დაინახავ.

კაზინო

ლამაზი კაზინო, ბზინავს კაზინო
და დაბზრიალებს თავზარდაცემული ბზუალა ბზიკი.
კაზინოს კარზე ზანზალაკი ზრიალებს.
ბზინავს კაზინო, ბზის აივანი ზანზარებს,
კრაზანებს
სიზმრის ბუდეში სძინავთ.
ზეგ გაიზმორება ნაზამთრალი წვიმა.
უზრდელი კუზენი კუდაბზიკა ჭუზენს ალიზიანებს.
ზაზუნა-ზიანი სახურავზე ასულა.
კაზინოს კარნიზი, ფრიზი და ზეთით გაზრდილი
თავაზიანი თავგზადაბნეული ადამიანი.
ბზისფერი. ზიზილა უზრუნველად იზნიქება, მიმოზა
ანაზებს ინტერიერს — კუზენი აქებს ტერიერს.
მორზეს ანბანივით ზუზუნებენ აზრები — მოგება, მოგება, მოგება...
ზარხოში. ზარნაშო. ზარნიში — აზიზა აზიზი. ავაზა აბეზარი.
ზიმზიმებს შავად შავი აზავერი.
ბზინავს კაზინო, კაზინო სახაზინო.
ლამაზი კაზინო

აზინო

ზინო

ინო

ნო

ზ

ფოთოლი

ქარმა მოგლიჯა ხეზე ფოთოლი,
აათამაშა და გადარია
და თუკი შეხვდა ფოთოლს ფოთოლი,
ქარის ბრალია.

ქარო, ჩადექი, ქარო,
ფოთოლი შეხვდეს ფოთოლს.
გვაცალე, გავიხაროთ,
თორემ საცაა, მოთოვს!

ქარმა წაართვა ფოთოლს ფოთოლი,
აათამაშა და გადარია.
თუკი დაშორდა ფოთოლს ფოთოლი,
ქარის ბრალია.

ნუთუ ჩვენც ისე, როგორც ფოთლები,
ქარმა წაგვილო და გადაგვრია,
როცა ვცილდებით და როცა ვხედებით,
ნუთუ მარტოდენ ქარის ბრალია?

ქარო, ჩადექი, ქარო!
ფოთოლი შეხვდეს ფოთოლს.
გვაცალე, გავიხაროთ,
თორემ საცაა, მოთოვს.

ჩოგბურთი

ბურთი ჩოგანი კედელი ბურთი
ბურთი ჩოგანი ბადე ბურთი
ბურთი ჩოგანი მიწა ჩოგანი
ბურთი კედელი ჩოგანი ბურთი
კედლის იქით სად წავა ბურთი
ჩოგანის იქით სად წავა ბურთი
რამდენიც უნდა იხტუნოს და რაც არ უნდა კარგად იხტუნოს
აფრინდება აფრინდება მაგრამ კედელი...
აფრინდება აფრინდება მაგრამ ჩოგანი
რაც უფრო კარგი თამაშია უფრო დიდხანს და უფრო კარგად დაფრინავს ბურთი
რაც უფრო ცუდი თამაშია
უფრო ხშირად ისვენებს ხოლმე
და ყველაზე მშვენიერი წამი ის არის, როცა ჰგონია
აი ვაჯობე ჩოგანს და კედელს და გავფრინდიო
იქვე მიწა
და ბალახები
აქ თუ დაეცა არ გამოჩნდება და მოსაძებნად დროს ვინ დაკარგავს
ვინ იტყვის რატომ გადავაგდეო
ახალი ბურთი ძველი ჩოგანი ძველი კედელი თამაშიც ძველი
ახალი ბურთი ახალი ხელი.

რეზო ჭეიშვილი

ფეხბურთით დავიწყოთ:

ფეხბურთი ფეთქავს ხოლმე ჩვენში. მიიძინებს, გაცოცხლდება. იგი არსებობს, ელოდება. მენამლე (ნამალზე ზის რა ქართულია!) და კევილეჭია ახალგაზრდებს ძალაუნებურად იქითაცა აქვთ გულისყური. ეს კარგია და თუნდაც ამიტომ, ფეხბურთის მესვეურებს მეტი პასუხისმგებლობა მართებთ ყოველნაირი გაგებით.

ცხოვრება გამკაცრდა, გაუხეშდა, გაძვირდა; საფეხბურთო ლექსიკა (სიძვირესთან კავშირი არ უნდა ჰქონდეს) ჩაიშაქრა:

კოტიკო, გიეიკო, იკაკო, მიკაკო (ნახეთ საილუსტრაციოდ „ლიტერატურული საქართველოს" ჩანართის „რიარიას" მეხუთე ნომერი), იკაკო, მიკაკო, ლიკაკოსთან ერთად ვარდიკოცაა ნახსენები, ჩემს მიერ, რასაკვირველია. ეს ისე, სხვათა შორის.

საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია დროულად გამოეყო (რუსოფილებმა მძიმედ გადაიტანეს ეს დარტყმა) საბჭოთა კავშირს, რუსეთს და საქართველოს პირველმა და მაღალი კლასის ერთადერთმა გუნდმა „იბერია" დაირქვა. მეტი თავმდაბლობა და „გამომგონებლობა" იყო საჭირო, მაგრამ სულ არაობას ეგ ჯობდა. ატირდნენ გამობრძმედილი გულშემატკივრები — სად წავიდაო ჩვენი დინამოო, აიყოლიეს ბუნტარები და დაცხეს: დინამო, დინამო! დაიბრუნეს „დინამო". ალხდგა, გიხაროდენ! დარჩა „დინამო" — ნაუღლარ, დამარილებულ ქედზე დაღდასმული სახელწოდება. რას ვერჩოდით „ტორპედოს" (არც არაფერს, როგორც გამოირკვა), „ბურევესტნიკს", „ქარიშხალა" იყოს, თუ ჰ ნებავთ, „პიშჩევიკს" და სხვას?

მშვენიერი გუნდი ჰყავდა ქუთაისს ბალახის ჰოკეიში, კეტბურთში! საერთაშორისო კლასის გუნდი გახდა — „ტორპედო" არ მოშორდა. ხაარქეითმეთქი „ბალახვანი" — ქუთაისის ძირძველი უბნის ძველთაძველი (ბალახოვანი) სახელი. ტრადიციას (რა ტრადიცია ჰქონდათ ასეთი) ვერ ვუღალატებთო. ფეხბურთის გუნდსაც „ტორპედო". მოწონთ და ქონდეთ, სიკეთეში მოახმაროთ!

აღვადგინოთ ქართული ფეხბურთის დიდებაო, ხშირად გაიგონებთ ამ სიტყვებს. საბჭოთა კავშირის პირველობა ვითამაშოთ კვლავ, ან ესენგეს მაინც გამოვკრათ ხელი, ფეხბურთის კლასი ამაღლდება კვლავ, ჩვენც სადარდელი გაგვიჩნდებაო. სისხლშია შედედებული მონური ფსიქოლოგია. მონღოლები რომ გადაშავდნენ, ქართველები ალბათ (დარწმუნებული ვარ) ცხარე ცრემლით მიტიროდნენ ოქროს ხანას თუ ოქროს ურდოს. სადღაა ძველი საფეხბურთო დიდება, ვაი დედასაო! მსოფლიო ასპარეზზე გასვლა გვეღირსა ამ გმინვაში. ვინ მიგიშვებდა, ანდა, ბოდიშს ვიხდი, ვინ მიგასუნინებდა ევროპის პირველობაზე, მსოფლიო პირველობაზე, ოლიმპიურ თამაშებზე. სად ყავდა საქართველოს ნაკრები? იყო ერთი გუნდი, — საბჭოთა კავშირის ერთი გუნდთაგანი... ნაკრები? იყო ისიც, საბჭოთა კავშირის „ხალხთა სპარტაკიადაზე" უნდა მიგეღო მონაწილეობა.

და გამოდიოდა ერთი გუნდი ნაკრების სახელით. საქართველოს ნაკრები კალათბურთში: თბილისის „დინამოს" გადაღლილი, ჭასაცოდავებული გუნდი ორი რახიტიანი რუსით, მელოტი თანაგუნდელებით, ომის ვეტერანები რომ ეგონა ერთ უცხოელს. ამ გაჭირვების, ძნელბედობის, უსახსრობის დროსაც კი კონინდება ეროვნული ნაკრები, ჯერჯერობით, თბილისური გუნდების ხარჯით, მაგრამ მოვა დრო და გაფართოვდება საკალათბურთო, საფეხბურთო გეოგრაფია თუ, რასაკვირველია, ხელმეორედ, ხელმესამედ თუ ხელმეოთხედ არ დაგვეპყრო რუხმა და არ აღგვიდგინა საბჭოთა კავშირის პირველობა, ეგრე ძალიან რომ ნატრულობს ზოგიერთი. და მაშინ გვეყოლება ერთი გუნდი კალათბურთში, ერთი ფეხბურთში და აღდგება საკალათბურთო და საფეხბურთო დიდება (სხვა დიდებაზე აღარაფერს ვამბობთ!). ახლა კი ეს ნახევრადდამოუკიდებელი, გაძვალტყავებული ქვეყანა მსოფლიო პირველობას ეზმანება. რას არ მოესწრები ცოცხალი ადამიანი!

ფორმით ეროვნული და შინაარსით სოციალისტური, — ფორმულა იყო ამნაირი, მარჯვედ და საზრიანად მოფიქრებული, — ყველაფერს ესადაგებოდა (სპორტს, ხელოვნებას) და ამართლებდა კიდეც შინაარსს, ფორმასაც — ნაწილობრივ. თბილისის „დინამო" ევროპის თასების თასის მფლობელი გახდა არა როგორც საქართველოს წარმომადგენელი, არამედ როგორც იმპერიის, ზეალმატებული სახელმწიფოს პირველხარისხოვანი კლუბი. ასეა, ღმერთმანი! ძნელი მოსასმენია და მაინც ეგრეა!

თუ დამოუკიდებლობას შევინარჩუნებთ, თუნდაც დღევანდელი ფორმით, საქართველოს ეყოლება (ხელოვნების წარმომადგენლებს დავანებოთ ამჯერზე თავი) ბევრი სპორტსმენი საზღვარგარეთ. მოგვიანებით, არც ისე მოგვიანებით დამკვიდრდება:წარმოშობით ქართველი.

ფულზე, სახელზე და საშოვარზე გასულ ფეხბურთელებს საერთაშორისოდ დამკვიდრებული „ლეგიონერის" მიხედვით ლეგიონერებს ვეძახით, მამლუკი ჯობია.

მამლუქი. მამლუქები.

თვნე... საკუთრივ გურულ დიალექტს. ქვემ... ...ულში საქონელს, უფრო ზუსტად, საქონელს, ხვასტაგს, ერთმანეთში არეულ შინაურ ცხოველს და ფრინველს ნიშნავს და გადატანითი მნიშვნელობით ნახმარი, ადამიანთა ჯგუფს მისადაგებული იოლი წარმოსასახია, მრავალმნიშვნელოვანია, ხატოვანია.

ლიტერატურაში კი ნიკო ლორთქიფანიძემ შემოიტანა, დაამკვიდრაო, ვერ ვიტყვი. იგი ამ სიტყვას მასის (მასოვკა) მნიშვნელობით ხმარობდა:

ლიანგი — (სამხედროები, ჟანდარმები, რევოლუციონერები, ტყის მძრელები, ჰორიკანა ქალები) ე.ი. — მასა, ბრბო.

ნიკო ლორთქიფანიძე. იყო ასეთი მწერალი აკაკი ბაქრაძემდე.

მასალათა გამძლეობა

რუსულიდანაა. „Сопротивление материалов"

უფრო ზუსტი და სწორი თარგმანი მასალათა წინააღმდეგობა იქნებოდა.

ქართული ენის ჩანაწერები

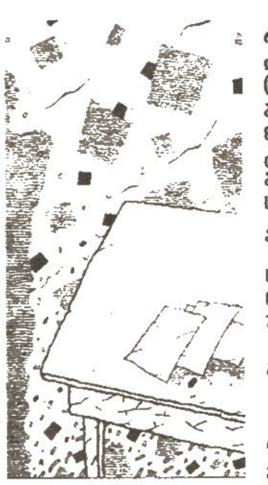

საგაზეთო სათაური: რას შვრებიან ჩვენი მამლუკები (მამლუქები) ბუნდესლიგაში?

ტელეკომენტატორების საყურადღებოდ (ბოდიშის მოხდით):

დინამოელები არიან შეტევაში კი არა,

დინამოელები უტევენ.

დარტყმა შეასრულა...

დაარტყა, — არ კმარა?

ტრავმა მიიღო. რას ნიშნავს?

ქართულად არ შეიძლება?

დაიმტვრა. წაიქცა. ფეხი იღრძო, მოიტეხა, გადაიღლიტა.

ტრავმა აქვს მიღებული კი არა,

დამტვრეულია, ფეხმოტეხილია, ფეხნაღრძობია (ტვინზეც იტყვიან).

ტაიმის შუაში კი არა: შუა ტაიმში.

მოედნის ფარგლებს გარეთ. რატომ ვწვალობთ. რა ფარგლები აქვს ამ მოედანს?

მოედანს გარეთ, მინდორს იქით.

გდება განახორციელა. ბატონო? კალათბურთზეა ლაპარაკი?

ჩააგდო. თქვი — ჩააგდო.

საჯარიმო განახორციელა. საჯარიმო ისროლა და სხვა.

ზუსტად შეასრულეს პენალტები???

გაყიდვაშია (სპორტს აღარ ეხება) ვთქვათ, კასეტები.

იყიდება თქვი, შე დალოცვილო!

გაყიდვაში შემოვა. — გაიყიდება.

გაყიდვაში იყო კი არა, გაიყიდა, გაგვეყიდა.

იმყოფებოდა მთვრალ მდგომარეობაში..

მთვრალი იყო.

ქართველმა დედამ რომ გიპასუხოთ: ჩემი ვაჟი, ბატონო, მთვრალ მდგომარეობაში იმყოფებოდა წუხელო, თუ არ გაოცდებით, გაკვირდებით მაინც.

და საერთოდ: ილაპარაკეთ, გთხოვთ, ქართულად ილაპარაკეთ!

ლიანგი

„...ეს მშვენიერი სიტყვა — ლიანგი, რომელსაც დაახლოებით ბრბოს მნიშვნელობა აქვს, გურული დიალექტიდან სალიტერატურო ენაში აკაკი ბაქრაძემ შეიტანა".

წერია 1994 წლის (ნომერს მოგიძებნით, თუ აუცილებელია) „საქართველოს რესპუბლიკაში" და არ არის სწორი.

ჯერ ერთი, ეს სიტყვა არ განეკუ-

ოცდაათიან წლებში ქართულ ტექნიკურ ტერმინოლოგიას რომ ამკვიდრებდნენ (გიორგი ნიკოლაძე და სხვები), მასალათა სიჯიქე დააკანონეს მცირე ხნით. ლამაზი ტერმინია, მაგრამ მასალას: ბეტონს, არმატურას, კირხსნარს (უწყალო ვითა ჯიქიაო) არ ესადაგება.

მასალათა სიმყარე, მასალათა სიმტკიცე, მასალათა სიჯიუტე (სიჯიუტეს არაუშავს).

სიჯიქეს კი სივირე ჯობია.

მასალათა სივირე.

„გამძლეობას" ანი ალარაფერი შეცვლის და წყალს ვნაყავთ, ჰაერზე ლაპარაკი გამომდის. ამ საკითხზე ადრე უნდა ეზრუნათ, თორემ ახლა მასალათა სივირე ყურის მოსაჭრელად თუღა გამოდგება. სხვა კონტექსტში უფრო უპრიანი იქნებოდა:

ადამიანთა (ადამიანის) სივირის კოეფიციენტი. ანდა, ადამიანთა (ადამიანის) სივირის ხვედრითი, კუთრი წონა და ასე შემდეგ.

რამდენიმე გადმოქართულებული სათაური მომწონს:

„ვაი ჭკუისაგან".

„გაახნაურებული მდაბიო".

„აურზაური კრომშელდში".

კინოფილმის სათაურის თარგმანი:

Эскадрилья „Летучая мышь"

„ეს ეკადრებოდა მფრინავ მიშას!"

მორგანატიკული ქორწინება

გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოში" (1994. წ. №15) გამოქვეყნდა ქალბატონ ბაბო დადიან-მასხარაშვილის წერილი „წარსულის ფურცლებიდან", სადაც კონსტანტინე ბაგრატიონ-მუხრანელის სასიყვარულო ისტორიაა მოთხრობილი. კონსტანტინე ბაგრატიონ-მუხრანელმა ცოლად შეირთო დიდი თავადის (სახელი ნახსენები არაა) ასული ტატიანა. ეს ქორწინება დამადლებული აღმოჩნდა და სიძეს უსიამოვნებანი შეხვდა... კონსტანტინე ბაგრატიონ-მუხრანელმა დიდ თავადს, ბაბო დადიან-მასხარაშვილის ცნობით, ამაყად მიახალა: „Ваше величество, род Багратион-Мухранских отнюдь не хуже рода Романовых".

კონსტანტინე ბაგრატიონი თვალტანადი და რაინდული ბუნების პატრონი ყოფილა; ვაჟკაცურადაც დაასრულა სიცოცხლე: დაიღუპა პირველ

მსოფლიო ომში, ომის დაწყებისა... სულ მალე. წერილში კი ყველაფერი... რაც იმ ქორწინებას შეეხება, ყველა... ფერს ვერც იტყოდი, არაა ნათქვამი...

კერძოდ:

კონსტანტინე ბაგრატიონი არ შე... იყვანეს რუსეთის სამეფო ოჯახში... უფრო მეტიც: ტატიანა კონსტანტინე... ასული (რძალი ჩვენი), როგორც მორ... განატიკული ქორწინების მეწყვილე... ამოიღეს სამეფო ოჯახის სიიდან, სა... დაც იგი სამოცდამეერთე (61) ნომრით... ირიცხებოდა.

მეოცე საუკუნის ათიანი წლების... თვის რუსეთის საიმპერატორო-სამე... რეულო სახლი სამოცდაერთ წევრს... ითვლიდა და სწორედ სამოცდამეერთე... გახლდათ იმპერატორ ნიკოლოზ მე... რის გარე ბიძის, დიდი თავადის... კონსტანტინე კონსტანტინეს ძის რვა... შვილიდან (ექვსი ვაჟი და ორი ქალი)... ნაბოლარა ტატიანა კონსტანტინეს... ასული. ეს ქორწინება ჩაითვალა მო... რგანატიკულად (საიმპერატორო კარი... წევრი მითხოვდა არასამეფო გვარის... წარმომადგენელს) და ტატიანა კონს... ტანტინეს ასულმა, მისმა შთამომავა... ლმა, დაკარგა ეს უმაღლესი წოდება... რუსეთის იმპერატორი, სამწუხაროდ... თავად ითვლებოდა საქართველოს მე... ფედ. ბაგრატიონები კი ამ პატივს, ... დროს, იმ კარზე მოკლებულნი იყვნენ... საიმპერატორო სახლი რუსეთისა, არ... მარტო რუსეთისა, ბაგრატიონებს მე... ფეებად არ თვლიდა. ჩვენი ისტორი... კოსები, მწერლებზე აღარ ვლაპარა... კობ, გვერდს უვლიან ამ საჩოთირო... თემას; არც იმაზე ამახვილებენ ყურა... დღებას, (შეიძლება გონივრულადაც)... რას ნიშნავს კურაპალატი, ნოველის... მოსი, შაჰნაზარი, ბაგრატ-ხანი, დაუ... ხანი, იმამყული, ნაზარალი-ხანი, შა... ნავაზი და ასე შემდეგ და ასე შემდეგ...

რუსთაველი ჯობია თუ შექსპირი

თუ არ ვცდები, ამ სათაური... გამოქვეყნდა ბატონ ნოდარ კაკაბაძის... წერილი თუ რეპლიკა გაზეთ „ლიტე... რატურულ საქართველოში" (ისევ ...ვარ).

მაინც, რომელი ჯობია?

ხარება და გოგიას სიმღერა ხ... არაა ესეც.

დაჯიბრება უყვართ. პასუხიც ა... ტერესებთ.

რომელი ჯობია? სუფრაზე, რე... ტორანშიც კი შევსწრებივარ ამ და...

ეს შეკითხვა უადგილოა, საკით... ასე დაყენებაც არ შეიძლებაო, ასკვ... თუ. არაფერი მეშლება (გაზეთის ... ნომერი, სამწუხაროდ, ვეღარ მოვიძიე)... წერილის ავტორი ბატონი ნოდარ... კაკაბაძე სრულიად სამართლიანად...

და მაინც, რაღაი გვეკითხებიან... ვპასუხობთ კიდეც ხოლმე. ამ შემთხ... ვევაშიც შეიძლება კონკრეტული პასუ... ხის გაცემა.

რუსთაველი ჯობია თუ შექსპირი... ჩვენთვის რუსთაველი, ... მსოფლიოსათვის — შექსპირი.

ბოროტი კაცი დანიაშიც ბოროტი არის (შექსპირი)

ჩემს ახალგაზრდობაში სახელ... ნებო მოვლენა იყო ბალეტი „ოტე... გენიალური მოცეკვავის, ვახტანგ ... ბუკიანის დადგმითა და მონაწილეო... ბით. განსაკუთრებული წარმატე... სარგებლობდა მავრიტანული ცეკვა... ოტელოს გულის ნახვლა. ეგდო ... ნასული სარდალი, „დიდი ბავშვი"... მისრიალებდა, მისკენ გველივით ... (ზურაბ კიკალეიშვილი). ატყდებ... ტაშისცემა და ბრავოს ძახილი... მიზ...სცენაზე. მაშინაც კი მიკვ... და ვფიქრობდი: რად გიუდება-მ... ეს კაი ხალხი პრიმიტიულ, უგემ... ჩანაფიქრზე — იაგოს გაგველე... რამდენჯერმე დავესწარი ამ წარ... გენას და ერთიდაიგივე განმე... ყოველთვის: დაიწყებდა ხოხვას, ... დოდა „პოპლასტუნსკი" იაგო ოტ... საკენ, მიხუდებოდნენ, უხსენებელ... სახიერებსო და რა საზოგადოება... უნდა ყოფილიყო დარბაზში, შე... ბოდა ოვაცია, ჩემთვის, სხვაზე ... ვერ გამოვიდებ, გულისმომკვ... აჟიოტაჟი.

ჭაბუკიანმა ლამის ღრმა სიბ... დე იცეკვა „ოტელო" და ბ... პარიზში წავიდა ახალგადაცილ... სანამ პარიზელებმა არ იკითხეს ... მე, პატრონი არ ყავს ამ კაცსო, ... ცეკვას, უფრო სწორი იქნება, ... ძანძალს თავი ვერ დაანება.

27 აპრილი, 1996 წ.

...პარიზი მაინც პარიზია, ეფიქრობდი ...მოხვენ პარიზელთა სიმკაცრი... ...შთაბეჭდილებით გაოცებული.
...ერთ მშვენიერ დღეს, იმავ ...შეიყარა ჩვენი კულტურული ...და უზარმაზარ საკონცერტო ...გაიმართა დიდი ქართული ...ორსართულიანი თუ ორია... ...ხორუმის დანახვაზე ატეხეს ...პარიზელებმა; ტაშისცემა ...გადაიზარდა და მე გამახსენდა ...", გულნასული მავრი, იაგოს ...პოლასტუნსკი". პარიზის დიდ საკონ... ...დარბაზში კი იყო გრიალი და ...იძახდნენ ბრავოს, თითქოს ...ვერ შედგებოდნენ ფეხებით ...ბეჭებზე. „ქართულზე", ...ქრისტიანული ღმერთების ცეკვაზე, ...არ დაუკრეს ხეირიანად.
...იყო.

ზემელი

ზემელის აფთიაქი გვიანობამდე, ...ათიანი წლების დასაწყისამდე, შე... ...იქითაც, იდგა „ზემელზე". იგი ...იქაურობის უსისტემო რეკონ... ...ციას; აფთიაქის აორთქლებით კი ...არაფერი დაშავებულა, მართალი ...გინდათ. რატომ დაერქვა და — ...იქაობას ზემელი, ცნობილია. ...ფრ იცის, კითხოს იმას, ვინც იცის. ...დამკვიდრდა. დაკანონდა. დარ...

...იქვე დგას შოთა რუსთაველის მო... ...ტური ძეგლი.
რა არი საინტერესო?
რუსთაველის მოედანს, რუსთაველის ...ერთ ზემელს ვეძახით: ძეგლის ...მოედანში ეროვნული მიტინგებისა ...მანიფესტაციების ადგილი იყო ...კიდეც რეზერვში). იქაურობა ...ბდა ხანდახან. ვიკრიბებით კი... ...წინ! — აცხადებდნენ ეროვ... ...მოძრაობის ლიდერები.
...დანიშნულია კინოსახლის ...ზემელზე!
ეროვნული მოძრაობა, იყო კი, არა... ...უარყოფს, მაგრამ მოძრაობას რუს... ...ძეგლის უძრაობა, რეალობა ...არ ახსენდებოდა. შოთა რუსთა... ...ძეგლის წინ, სადაც ჯგროვდებო... ...სინამდვილეში, შევიყაროთო, რა... ...არ წამოცდათ?!
ჩვენ? ან ჩვენ გვახსენდება რუსთა... ...მოედანი? რას ვეძახით იქაურო... ...? ზემელს, კინოსახლს, რუსთაველის ...ძეგლი? ხელთუქმნელი არ ჯო... ...ხელთქმნილს?! რა დავდგით ამნაირი ...ური?! ზემელი და კინოსახლი ვით ...დავივიწყეთ!
ან რა ძეგლია, ან რა მოძრაობა?!

თბილისური სეპარატიზმი

(...ჟანრი)

მადლობა ღმერთს, რომ თბილისელი ...სიმღერაა.
რატომ იხდი მადლობას, მოგანიჭეს ...ილისელობა?
„მადლობა ღმერთს, ძლივს მარტო ...ვრჩი..."
მადლობა ღმერთს, რომ ცოცხალი ...— ეს შესმის. არა მარტო სიკვდილს ...დარჩენილი ამბობს ამას. „და იმ ...ნიერ დღეს გაუმარჯოს, როცა ჩვენ ...ნდით ამ ქვეყანაზე" (ლადო ასათიანი). ...მესმის. თბილისელობა რომ წოდება ...ამ სიტყვების — მადლობა ღმერთს, ...თბილისელი ვარ — გამართლებაც ...ებოდა, თუმცა სადაო არც ახლა ...არაფერი. რომის მოქალაქე, როცა ...მოქალაქეობას დაკარგავდა, თავს ...დაო, მჯერა, მაგრამ რომი მაინც ...იყო და ყველა გზა იმ დროს იქით ...ოდა ან იქიდან მოდიოდა.
„ბედნიერი ვარ, ვარ თბილისელი!.." ...თქვათ, არა ვარ. რომ მოვრთო ...რილი დუდუკებზე: რა უბედური ვარ, ...არ ვარ თბილისელი, იფარგებს? ...დვილად მძიმე საყურებელი აღმოჩნ... ...ის კონცერტი ფილარმონიის დიდ ...რბაზში. არადა, მრავალ უბედურ ...თბილისელს (თბილისში რომ ცხოვ... ...და თბილისელი არ არის) ვიცნობ ...ვიცნობდი ადრეც.
...ერთი უცნაური თვისება აქვთ რუ... ...პროვინციიდან ჩამოსული ნიჭიერი ...ადამიანის გაღმერთება, მისი პიროვნე... ...გაბუქვა უყვართ. ჩამოვიდა რუსეთის ...გამოაცალკევებენ) ამა და ამ ...იდან, თან ჩამოიტანა იქაური მინდ... ...ბის სისუფთავე, მოცხარის სიწითლე, ...ტრამალის თუ პურის თავთავე... ...სურნელი, თვითნაბადი „ოქროს ზო... ...ღირებულებაო და სხვა და სხვა. ...ებენ, როგორც ხედებით, ჩამოსუ... ...(მაგალითებით, პიროვნებების ...ამოთვლით აღარ შეგაწუხებთ, ისედაც ...თემაზე მაქვს ლაპარაკი!).
...ვალი რუსეთისა პროვინციააა!" ...ლიხაჩოვს უნდა ეკუთვნო-

დეს ეს გამოთქმა, თუმცა პირველმთქმე-ლის პრეტენზიით არც კი უნდა იყოს წამოსროლილი.

თბილისელებსაც უყვართ არაქართუ-ლი პროვინციებიდან, მეტროპოლიიდან ჩამო-სულები. უფრო საკუთარი ქალაქი, თანამოქალაქენი და საკუთარი თავი უყვართ, რაც სავსებით ბუნებრივია.

ნაღდი თბილისელია! სავიზიტო ბა-რათზე ნახაწერი სიტყვებია.

მე, ძმაო, თბილისელი კაცი ვარ!

კარგია, მაგრამ არ კმარა. ისეთ შთაბეჭდილებას ნუ შექმნი, თითქოს სხვა ღირსება არ გაგაჩნია.

თბილისელობა (აქაურ-ჩამოსულობა) დაიწყო თბილისში და მოედო ეგ სენი სხვა ქალაქებს საქართველოში. ალმაცე-რად, ჯერ თვალში თვალის გაუსწორე-ბლად დაუწყეს ჩამოსულებს ყურება.

მე აქაური კაცი ვარ, მაგი ჩამოსუ-ლია!

ჩამოსულია.

ჩვენ ვერ და-ვისვამთ ჩამოსუ-ლებს თავზე!

ჩამოსულია.

დაკომპლექს დნენ ჩამოსულთა ძალით დაღდას-მული ადამიანები, არასრულფასოვნ ების სინდრომმა გამოაყარა ზოგი-ერთებს.

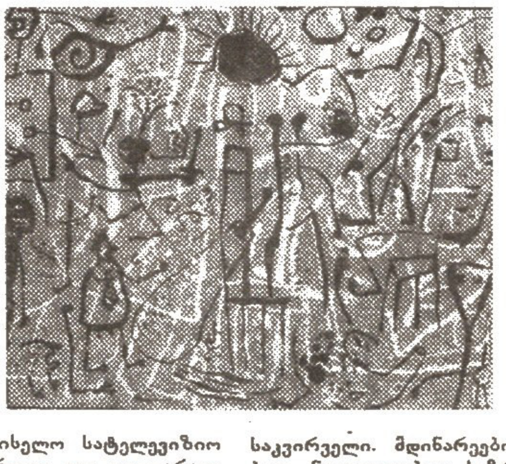

როცა თბილი-სში ამდენი სახლ-კარდამწვარი, გა-უბედურებული ლტოლვილია, რას მიეწეროს სათბილისელო სატელევიზიო გადაცემები, დაფარული თუ დაუფარავი განცხადებანი თბილისის იერსახის დაკა-რგვა-გაქრობაზე, სასტუმროების წაბილ-წაზე, დიალექტით ყურის მოჭრაზე. რას უნდა მიეწეროს? სტუმარ-მასპინძლობის ტრადიციას? იქნებ ტაქტს?

ვიცნობთ კი ჩამოსულებს?

ზოგიერთი მათგანი გავიხსენოთ, თუნდაც:

ნიკო მარმა, ვლადიმერ მაიაკოვსკიმ, ნიკო ნიკოლაძემ, ლეო ქიაჩელმა გერო-ნტი ქიქოძემ, ნიკო ლორთქიფანიძემ, გრიგოლ რობაქიძემ (თუ მეშლება, თქვენ გაასწორეთ) სხვებმა და სხვებმა თბილი-სის გვერდის ავლით, პირდაპირ ქუთაი-სიდან მიაშურეს პეტერბურგს, მოსკოვს, საზღვარგარეთს, იქიდანვე ეზიარნენ ცი-ვილიზაციას, დასავლეთ ევროპის კულ-ტურას, ჩამობრუნებულნი, ნიკო მარისა და მაიაკოვსკის გარდა, გახდნენ თბილი-სელები.

თბილისში ჩამოვიდა

დავით მეოთხე — სრულიად საქა-რთველოს მეფე, აღმაშენებლად წოდე-ბული, ჩამოვიდა ოთხი საუკუნის ლო-დინის შემდეგ, ჩამოვიდა და გაათავისუ-ფლა არაბთაგან დაპყრობილი და დაპა-ტრონებული თბილისი ოთხასი წლის შემდეგ.

შემდგომად ამისა (ჩამოვიდნენ):

ილია ჭავჭავაძე
გალაკტიონ ტაბიძე
ტერენტი გრანელი
დავით კლდიაშვილი
ალექსანდრე ყაზბეგი
მიხეილ ჯავახიშვილი
შალვა დადიანი
ექვთიმე თაყაიშვილი
დიმიტრი უზნაძე
პავლე ინგოროყვა
აკაკი შანიძე
ზაქარია ფალიაშვილი
დავით კაკაბაძე
ნიკო ფიროსმანი (ფიროსმანაშვილი)
იაკობ ნიკოლაძე
ვერიკო ანჯაფარიძე
აკაკი ხორავა
აკაკი ვასაძე
უშანგი ჩხეიძე
გიორგი შავგულიძე
იპოლიტე ხვიჩია
დები იშხნელები
თამარ წერეთელი

მარტო სოფელ კუხიდან ქუთაისის გავლით:

პოლიკარპე კაკაბაძე, დავით კაკაბა-ძე, სარგის კაკაბაძე.

პროვინციიდან ჩამოვიდა მსოფლიო მასშტაბისა და მნიშვნელობის სამი არ-ტისტი, ამ სიტყვის საუკეთესო გაგებით: გრიგოლ რობაქიძე, შალვა ნუცუბიძე, კონსტანტინე გამსახურდია.

აგრეთვე:
ბორის პაიჭაძე
ოთარ ქორქია
ავთანდილ ლოლობერიძე
სლავა მეტრეველი
ნონა გაფრინდაშვილი
მაია ჩიბურდანიძე

კიდევ:
ერეკლე მეორე
სოსო ჯუღაშვილი
ნოე ჟორდანია
კარლო ჩხეიძე
აკაკი წერეთელი
ლავრენტი ბერია
კანდიდ ჩარკვიანი
ვასილ მჟავანაძე
ედუარდ შევარდნაძე
ჟიული შარტავა

ყველას ხომ ვერ ჩამოვთვლით, ცო-ცხლებს (მაპატიოს ზოგიერთმა) ყველას ხომ ვერ დაგისახელებთ!

ქუთაისიდან გადმობარგებული ცის-ფერყანწელები — პაოლო იაშვილი, ტიციან ტაბიძე, ვალერიან გაფრინდაშ-ვილი, კოლაუ ნადირაძე და სხვები თბილისში (სხვის თვალში) თბილისურ კოლორიტს ამკვიდრებდნენ და რუს მწერლებს, კულტურისა და საზოგადო მოღვაწეებს, ხაშის ქვაბში კეპის ჩაგდება ქალაქური ჩვევა ეგონათ.

ქუთაისის კლასიკური, ქართული გიმნაზიების, რეალური და სხვა სასწავლებლებ ის ყოფილ მოსწავლეთა გვარ-სახელები დაგცემთ თავზარს, იმდენი დიდი მამულიშვილები და სწავლულები გამოვიდნენ იქიდან. ისინიც (უმრავლესობა) ჩამოსულები იყვნენ. არ არის აქ გასაკვირველი. მდინარეები ხომ წყაროებით, ნაკადულებით საზრდოობენ, ივსებიან, დიდდებიან და მდორედებიან მერმეთ.

ნიჭს, უნარს, სხვა დადებით ადამიანურ თვისებებს, ღირსებებს არც ქალაქელობა (თბილისელობა) განსაზღვრავს, არც ჩამოსულობა. მღვდელი ჭილოფშიც იცნობა, — აქაც, იქაც, ყველგან და მაინც:

თბილისი თბილისის დედაქალაქი არ არის მხოლოდ; არც ყოფილა, არც იქნება.

რესტავრაცია ანუ

„შტოტო პილი, შტოტო პელი..."

ერეკლე მეორემ საქართველო კი არა, ქართლ-კახეთი შეავედრა რუსეთს, — ქართლ-კახეთი და რატომღაც — განჯისა და ერევნის სახანოები, სადაც მისი მეფურ-ხანური უფლებამოსილობანი ან ვრცელდებოდა, ან — არა; თუმცა, რუსეთს დოკუმენტი ჭირდებოდა და არა გარანტიები; სხვა თავად იცოდა; დანარჩენს უკითხავადაც ჩაიბარებდა. სამაგიეროდ, ძველი საქართველოს ტერიტორიის ნაწილი, გვარიანი ნაწილი, ოსმალებს წაართვა და საქართველო ძალაუნებურად გააერთიანა. სხვათა შორის, რუსეთი, როგორც ახლა ჰგონიათ ზოგიერთებს, არც ადრე — ერეკლე მეორის, სოლომონ პირველის დროსაც არ იყო საქართველოს დაშლა-დანაწევრების მომხრე, პირიქით: ორ მეფეს ერთ მეფობას ურჩევდა და კავკასიაში მეტად თუ ნაკლებად გამართულ სახელმწიფო — პარტნიორს ეძებდა. გამოხდა ხანი, ყარსი, ართვინი ბოლშევიკებმა, აფხაზეთი სულ ახლახან ჩვენ დავკარგეთ და პირში ჩალაგამოვლებულებმა რუსებს დავუწყეთ მუშტების ქნევა შორიდან: შენი ბრალია ყველაფერიო. იყო კი, თუ ჩვენ ბედოვლათობას, სიმხდალეს და ღალატს ჩვენთვის დავიტოვებდით, იმათი ბრალიც იყო. აფხაზთა მხარეს დადგნენ, მაგრამ აფხაზების სიყვარულით არ მოსვლიათ ეგ. თუ ქართველები ალალად ძულთ, აფხაზები არ ეხატებათ გულზე. ისინი არც არსებობენ მათთვის. არის სუბტროპიკული ზოლი ყირიმ-ტრაპიზონის რკალზე ბოსფორ-დარდანელამდე, რუსთა მუდმივ მირაჟამდე იგი (რუსი) მალე დატოვებს კავკასიას და იმ მოლივლივე ზოლს, თუნდაც სოჭიდან ღალიძგამდე (ასე ფიქრობს) მაინც შეინარჩუნებს.

როცა ქართველი მოსახლეობა დააწიოკეს, დახოცეს, აყარეს საკუთრივ აფხაზეთიდან ანუ საქართველოს აფხაზეთიდან, რუსი ინტელიგენტი, რუსი მწერალი — კერძოდ, სოროში შეძვრა, კუდიც არ დატოვა გარეთ. როცა მინყნარდა და, მისი ჭკუით, დალაგდა კიდეც იქითურ-აქეთურობა, ძმები ვართო, განაცხადა გულგარეთ ჩვენი მისამართით. როცა კიდევ უფრო „დალაგდებით", გაღრმავდება მეგობრობა, განახლდება „დრუჟბა", დაიწყება მისვლა-მოსვლა, ჩატან-ჩატანა, ბანკეტები, უკვე გულისამრევი „თბილისო, მზის და ვარდების სადარო..." „სად არი, სხვაგან ახალი ვარაზი, სად არი..." ერთად (ხორომ!).

ამასაც იმღერებს და მარტოდ დარჩენილი რუსთაველის იუბილეზე დანე-

...(ჩასტუშკას) შემოსძახებს:
... პილი, შტოტო ელი,
..., შტოტო რუსტაველი...
...ანი აძლევს გეზს ორიენტირს და ...ერით მიყავს იგი შენელებულ...ით, ჯერჯერობით, ნაწილობ... რესტავრაციისაკენ, სხვა გზას იგი, ... ფორვატერს, არა მარტო იგი, ვერ ... დავუმატოთ, თუ გნებავთ, ამ ეტაპზე იმპერია კი, რა ძალებიც არ უნდა ... რუსთმმართველობაში, საბჭოთა კავშირად, როგორც უნდათ, როგორც აცხადებენ და აღარ ფარავენ, აღარ ...; გამოიძებნება, გამოძებნილ... პარტიანების კი არა, მიერთიანების მეტ-ნაკლებად მისაღები ფორმები, ...21, 1989-95 წლები კი უკვალ... არ ჩაივლის. და მაინც, ერთი მშვიდობიანი რევოლუცია, როცა ეკონომიკურად გავიმართებით(?), კიდევ დაგვჭირდება...

და ჩვენ გავძლიერდებით. ამერიკის შეერთ... შტატები და ევროპის დიდი ..., როცა საკუთარ პრობ... გადაწყვეტენ, გაგვაძლიერებენ, შეგვაიარაღებენ, გადაგვაქცევენ მუსლიმანურ ქვეყნების ექსპანსიის შემაკავებელ საყრდენ პუნქტად, მილიტარისტულ ჯუჯა იმპერიად. ამადაც არ გამოვდგებით. მაგრამ რაღაცას გამოვრჩებით ...ცივილიზებულ მსოფლიოს. მანამდე ... დატრიალდება მთავარე, ... წყალი ჩაივლის.

მან...?

რესტავრაცია თუ ინტეგრაცია? ალმართი თუ დაღმართი? არც ერთია წაღმართი, მაგრამ ვერც აღმართს მოსპობ, ვერც დაღმართს გააუქმებ. კულტურული ინტეგრაცია უფრო საშიშია, ვიდრე ეკონომიკური. პირველი ნაბიჯი უკვე გადაიდგა. ბლუ პარლამენტმა აღადგინა ვილაც ცეტკინას გამოგონილი ქალთა დღე, ხუფთა რუსული მოვლენა — რვა მარტი, სიამოვნებით აღადგენდა ის დიდ ბლუ 7 ნოემბერსაც. ხანგრძლივმა მონობამ ქრონიკული მონური ფსიქოლოგია დაგვიტოვა, იგი თან დაგვყვება და არ გვცილდება. წარმოგიდგენთ ერთ პატარა დოკუმენტს მწერალთა ყრილობაზე რომ გაგაცანით:

ეს არის კათოლიკოს ანტონ მეორის ბრძანება „მობალახეებისადმი საბალახეს აუღებლობის" შესახებ, ბრძანებას, რომელიც 1805 წლით თარიღდება, კათოლიკოსის გარდა ხელს აწერენ:

„...ე, თავადი, კავალერი დავით ქობულოვი ხელს ვაწერ; ამ ბრძანების თანამოწმე ვარ დავით ენდრონიკოვი; მე, სარდალი, მოურავი მცხეთის ამისი მოწამე დავსწერე ვარ თავადი გედოვანოვი ..."

დაუკვირდით, რა ხდება, გაითვალისწინეთ, რომ ამისდამაგვარი დოკუმენტები ბევრია.

...მიერთებულია ქართლ-კახეთი, მხ... ქართლ-კახეთი, რუსეთთან და თა...ები უკვე რუსულ ყაიდაზე იკეთებენ გვარებს. ესეც მოსკოვმა დაგვავალა ... ბეციაა?! გადაიკეთეს და გარ... რუსის ტაშის კვრაში. რუსლდებოდნენ მასიურად, მთლიანად, სანამ დიდი ...პი — ილია, აკაკი და სხვები არ გამო...იდნენ ასპარეზზე.

შე... იყო: ფორმით ნაციონალური, შინაარსით სოციალისტური. და იყო დიდი „დრუჟბა", გაუსხლეტელი პურისჭამა:

შტოტო პილი, შტოტო ელი,
შტოტო პელი,
შტოტო-შტოტო; შატა
რუსისტაველი...

კულტურული დამოუკიდებლობაც გაქრება. თვალი თუ ნაუხუჭე, ყალბი „დრუჟბით" მონამლული ინტელიგენციის ...

როცა რუსი პაეროდრომზე, ტელევიზიაში, ...რიაში, სცენაზე მიკროფონით ... თარჯიმნით გამოგვეცხადება, რუსუ... ლაპარაკებს და თარჯიმანი ქართულად გადმოგვითარგმნის, ქართულად ... და თარჯიმანი რუსულად ...თარგმნის და რუსი ამას შეურიგდება, ჩამდვილ კულტურულ დამოუკ...ლობაზე შეიძლება უკვე ლაპარაკი ... ისეთივე უცხოელი უნდა იყოს ... კიდეც), როგორც, ვინ ვთქვათ, როგორც ესპანელი (თქვენთვის ხომ ... ძნელი წარმოსადგენია, ქალბატონო!). როგორც ფრანგი (ზევით და ... მივდივართ), როგორც იტალიელი, როგორც ინგლისელი.

რუ... ჩამოვა ქართულის თარჯიმნით.

... ეს დღეც!

ომარ იბნ აბუ რაბია

აწ მოთმინების გადამევსო [illegible] ფიალა,
ვეტყვი ქარავანს, სატრფოს [illegible] რომ ჩამოიარა:
,,დიდი ხანია, რაც ამ ალაგს [illegible] ბინა,
გზას დაადექით, აქ დგომაში [illegible] ყრია რა".
ღამის წყვდიადში ტკივილს ვნახავ სიმშვიდის ნაცვლად,
რიჟრაჟთან ერთად, ხევდას [illegible], სატრფოს კი, არა.
წუხელ გამანდო მოძმემ თავისი მწარე ფიქრები,
ცრემლის ნიაღვარს და [illegible] დარდს მაზიარა, —
მითხრა: ,,სატრფოსთან განშორების დაგიდგა ჟამი",
გულმა კი მითხრა: ,,ნუ ნებდები, ნუ ყრი იარაღს".
ძმაო, გაკიცხვით ნუ დამამჩნევ ახალ იარებს,
მოდი და ცრემლით ჩამომბანე ძველი იარა.

აბუ ნუვასი

ნუ მისტირიხარ საყვარელთა ოხინს და მარაქას,
ვარდისფერ ღვინით აღლეკ[illegible] ღვინის ბარაქა.
ოდეს ბადაგი დაგიწითლავს უ[illegible]რულ ბაგეს,
თავის სიწითლეს შემოგწირავს [illegible]ლაპრულ ზვარაკად
და იაგუნდად გადიქცევა ღვინო, ჰოწმდილი
ქალწულის ხელით, ვის სიტ[illegible] თქმულა არაკად.
მის მათრობ მზერას აირეკლავს თასის ძირი და
ორგზის დაგათრობს, გამოგაცლის ძალს და არაქათს,
ასე თრობა კი ქვეყნად არვის ხ[illegible]ეწიფება,
არ უგემია ეს განცხრომა ქვეყნად არაკაცს.

* * *

ქებათა ქება ღვინოს, კაცთა [illegible] და მეხიას,
ხამს განადიდო, რაც მას მადლი დაუთესია.
დილის ნამი და წყაროს წყალი უსპეტაკესი,
შეუსისხლხორცო ვაზის ნა[illegible] უმჯობესია.
დაბერდა ღვინო ძველ მარანში და განახევრდა,
აწ სიკვდილის წინ ლხინის [illegible] შემოესია,
ადგა და ბრძენკაცთ დაასწავლ[illegible] ჭეშმარიტება
ღვინომ, რომელიც მოხუცებზე უხუცესია.

აბუ ლ-ალა ალ მაარი

თუ მოიკითხავ ჩემს საქმეს [illegible] ცოდვებს ჩემსას,
მიჩვენე კაცი, რომ ცოდვის [illegible] ჰქონდეს წესად.
ადამიანი ისეთია, როგორიც [illegible] ჩანს,
რაგინდ ეცადოს, ავკაცობას [illegible] ვერსად.
დადის კაცი და კალთებს სი[illegible] ჰუჭუში მიითრევს
და უბეებში გადანახულ ცოდვა[illegible] თესავს.
როგორ იცოცხლოს ლომმა, [illegible] მოუცვდა ბრჭყალი,
თუკი გარშემო არ დათესა [illegible] და კვნესა.

* * *

გამგზავნე სიბრძნის საბრძან[illegible],
მანახე სიბრძნე, ჯერ არნახუ[illegible]
არც მბრძანებელი წარუვა [illegible],
არც კარისკაცი, არცა მსახ[illegible]
გზა ჭეშმარიტი გზაა სიკვდ[illegible]
ლანდია სოფლის გზა უს[illegible]
ოხრად დაგრჩება რაც გაგა[illegible]
გაფლანგული და გადანახ[illegible]

* * *

სადღაა ამრი, დღენიადაგ [illegible] მშობელი,
სად არის მისი სავსე თასი, [illegible]რობელი?!
კაცთა მოდგმაა ამა ქვეყნის [illegible] ტირმში,
ქვეყანა, — ძუძუგამომშრა[illegible]-მშობელი.
შეიწყნარე და შეირიგე ცოდ[illegible] იწა,
ნუ შეიქნები ავსიტყვე და [illegible] მგმობელი,
რადგან ფუჭი და ამაოა [illegible]ტყვა
და სიტყვასავით ამაოა წუ[illegible].

აბუ ლ-ათაჰია

რა გემართება, საყვარელო, რა მემართება,
ნეტავი სულაც არ მეტვირთა ტრფობის ჰაპანი,
შენმა ნათებამ დამამხო და დამაუძლურა,
მთელს ცისქვეშეთში უძლეველი, შემქმნა ჯაბანი.
ღამეებს თეთრად ვათენებ და ვარსკვლავებს ვმწყემსავ,
მკერდს მითბობს მთვარე, გაზაფხულის წვიმით ნაბანი,
მაგ ბაგისფერი ნალვერდალი ხახთუმლად მიძევს,
ზედ მხურავს ვარდით მოქარგული ეკლის საბანი.

* * *

სიკვდილი ბჭეა და არსობის დიდი ზღვარია,
ნეტავ, მანახა, ამ ზღვარს მიღმა რა ცისკარია!
უბრალოთათვის იქ შვება არს და ნეტარება,
ცოდვის შვილთათვის ცეცხლის მღვრიე ნიაღვარია.

აღმოსავლური

პოეზია

* * *

უფლის ნებაზე მორწმუნენი, ოდენ, დადიან,
ვინც ღმერთს სასოებს, უფლის მადლი მისთვის ცხადია
საოცარია, ვით გაექცა ზოგი ცდუნებებს,
ეს ცხოვრება ხომ უსასრულო ცოდვის ბადეა,
სულს კი ისა სურს, რასაც განზრახ მოაწადინებ,
რასაც დაუშლი, ვაგლახ, იგი არა სწადია.

* * *

ჰქმენ დასაქცევად, — დღეს შობილი ხვალე ლეშია,
ყველა ჩვენგანი ცალი ფეხით სამარეშია.
ჰოი, სიკვდილო, შენგან საშველს ნეტავ ვინ ჰპოვებს —
მიმოასწორებ აღმართ-დაღმართს, როგორც წესია,
შემოესევი ჩემს ჰალარას, როგორც ჰალარა,
იმ ჩემს უდარდელ სიჭაბუკეს რომ შეესია.

* * *

კვდომის წიაღში ბევრ თაობას დაუვანია,
იყვნენ და სიკვდილს მიებარნენ სხვადასხვანია,
რამდენისათვის ურუქნია სოფელს კმაყოფა
და საზღაურად უკუნეთში წაუყვანია.
რამდენი საქმე მომაბეზრა ამაოებამ,
რამდენჯერ ლელო ბოლომდე არ გამიტანია,
იქედნესავით ლბილი არის წუთისოფელი
და იქედნურად საზარი და შხამიანია.

ომარ ხაიამი

უძირო ქვევრად შევეყუდო ლალისფერ სასმელს,
მოვკვდე, დავიფლა, სამარიდან მის სურნელს ვაკმევ[illegible]
და თუ ჩემს საფლავს ფეხს ჭაადგამს ვინმე ლოთბაშ[illegible]
ამ მათრობ სუნში მიიხურავს გონების სარკმელს.

ანსარი

იმ დღიდან, როცა მშვენიერი ვიხილე სახე,
ქვეყნად ნუ მეძებთ, სიყვარულის მორევში მნახეთ.
მრავალგზის ნაგვემ-დატანჯულმა მიჯნურობაში,
თავი როგორ ვერ დავაღწიე ვნებათა მახეს?
სანამ ჩემი მზე ისევ მზეობს ცის კაბადონზე,
ტრფობის სახმისი თრობის ველურ ქარ-ცეცხლში გამ[illegible]
და სატრფოს დარდზე მოფიქრალი ვივლი მიწაზე
და დღენიადაგ ვიმეორებ სანუკვარ სახელს
და მზად ვიქნები სულიც დავთმო სიყვარულისთვის,
თუ მხოლოდ ამ გზით აღვისრულებ მშვენიერ ზრახ[illegible]

ჯალალ ედ-დინ რუმი

წუხელ ვარსკვლავმა საყვედური მითხრა ამაყად:
,,რარიგ ანათებს მიწას შენი კვარი ამალამ".
მივუგე ვარსკვლავს: ,,ეს ნათელი მთვარის შუქია,
გამთენიამდე მკლავზე მიწევს მთვარე ამალამ".
ბანზე აცურდი, სატრფოვ ჩემო, ეჩვენე ზეცას,
ჩვენაც დილამდე ვღვაროთ ღვინის ღვარი ამალამ.
ბოლოს მომიღებს შენი ეშხის ორომტრიალი,
შენი ნათებით შევიქნები მკვდარი ამალამ.
მტერი ვერაგი ეხეთქება ქალაქის ჰიშკარს,
მაგრამ სიჩუმეს არღვევს მხოლოდ თარი ამალამ.
ამალამ შევსვამთ უფლის მადლით თითო ფიალას
და სოსანს ვარდზე მიანარცხებს ქარი ამალამ.
მე ხანატრელთან შერწყმის გემოს ვაგემებ მიჯნურს,
რომლის მთვარესაც ვერ დაუდგა დარი ამალამ.
ამალამ შენს გულს, გადაკარგულს სევდის დილეგში,
გაუხსენ კარი და დაირას ჰკარი ამალამ.
იმ უგუნურთა, ვინც გზას გვიკრავს მეცნიერებით
ღვთიური ცოდნით დავულეწოთ ფარი ამალამ.
მივდგეთ ვამტვრიოთ უმეცართა ჩაჩქან-ჯავშანი
და მათ ციხეებს დავამჩნიოთ ბზარი ამალამ,
ოღონდ ვიყუჩოთ, რადგან ოქროდ ფასობს დუმილი,
რადგან ბრძენია, ვინც მდუმარე არი ამალამ.

აბუ საიდი

ჰე, საყვარელო, მკერდზე ტრფობის ხვატი დამკარ[illegible],
საროს დარია ტანი შენი, ნაქანდაკარი,
მირჩიეს, ,,სულის ცხოვნებაზე იფიქრო გიჟობი[illegible]".
ჰე, უგუნურნო, საიქიო ჩემთვის აქ არი.

თარგმ[illegible]

დათო ახალ[illegible]

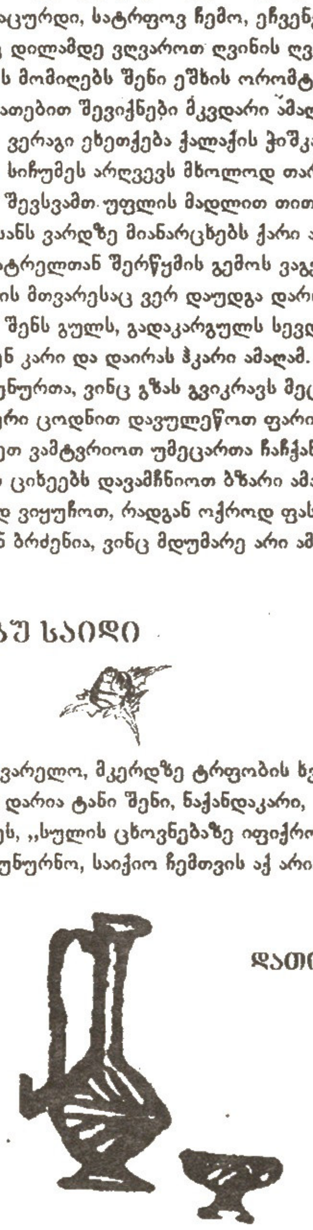

ნრიხ ბიოლი

ნანგრევთა ლიტერატურის დასაცავად

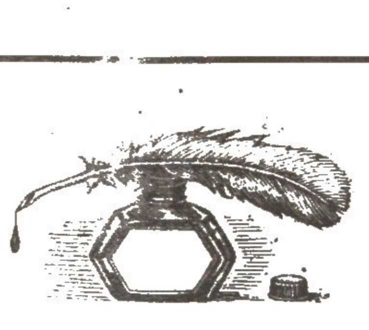

თაობის პირველ ლიტერატუ- ლ ცდებს 1945 წლის შემდეგ ნგრევეთა ლიტერატურა" უწო- ცდების სერიოზულად აღქმა არ ჩვენ არ გამოგვითქვამს პრო- ეთი განსაზღვრების წინააღმდეგ, რი იყო: ადამიანები, რომელთა ც ვწერდით, მართლა ნანგრევებ- რობდნენ; ისინი იყვნენ ომის მი- ნაირად დასახიჩრებული კაცები, ბავშვები. და მათ ფხიზელი თვა- დეთ, შეეძლოთ ხედვა. მშვიდო- ელიც დამყარდა, სულაც არ იყო მათ გარშემო და თვითონ მათშიც ხოვის ადგილი არ რჩებოდა. და ც ვწერდით, იმდენად დიდ სიახ- გრძნობდით მათთან, რომ ველარ ბდით ჩვენს თავს ამ ადამიანების- ვი ბაზრის სპეკულანტებისგან და რჩილთაგან, ლტოლვილებისგან, ან, ვინც ასე თუ ისე დაკარგა სამ- და. პირველ რიგში, ცხადია, თა- რომელსაც ჩვენ თვითონაც ვე- თ და რომელიც უჩვეულო და ოვრებელ სიტუაციაში იმყოფე- სახლში დაბრუნდა ომიდან, რო- მთავრებისაც უკვე თითქმის ალა- როდა.

ვენც ვწერდით ომზე, დაბრუნე- ზე, რაც ომში ვნახეთ და რაც ბულებს დაგვხვდა, — ნანგრე- ის გამო უწოდეს ახალგაზრდულ ურას „ომის ლიტერატურა", ბულთა ლიტერატურა" და „ნა- ლიტერატურა".

თავისთავად, გამართლებული ძლიერი, ექვსწლიანი ომის შემ- შინ დავბრუნდით და ვწერდით ნაური. საეჭვო იყო ტონი, რომ- ფორმულებს წარმოთქვამდნენ: ოს პასუხისმგებლობას არ დნენ ომის და ყველაფრის ნან- ქცევის გამო, მაგრამ, ეტყობა, ვეთვლებოდა უკვე ის, რომ ავდით ყოველივე ამას და არ ხედვას. თვალები ახვეული არ მწერლისთვის კარგი მხედვე- მოების ერთ-ერთი იარაღია. მი- რომ თანამედროვე ადამიანის სამყაროში გადაყვანა დიდი სი- რადგან მას საზარელი გამოღვი- ება...

ნგლის რევოლუცია ფრანგი ნაურობის უმრავლესობას ჰექა- თ უეცრად დაატყდა თავს. გაო- ევე ძლიერი იყო, როგორც შე- არავინ არაფერს ელოდა. თით- ლი საუკუნე გრძელდებოდა სიზმრები; მწყემს გოგონებად ლი ბანოვანები და მწყემსების ცმულნილი კავალრები გამოგო- ში დასეირნობდნენ, მღეროდ- ობდნენ, მოზომილი ბუკოლი- რულით უყვარდათ ერთმანე- ულებული, ხრწნამოდებული ფლური სიხალასის და უცო- ნიღაბს იფარებდნენ — დახუ- მაშობდნენ.

ფრანგმა ხალხმა ამ იდილიურ სუხა რევოლუციით, რომლის ღესაც, საუკუნენახევრის შე- ამშია. ბოლო მის მიერ ნაბოძე- ბით კი ახლაც ვსარგებლობთ, წარმომავლობა ყოველდღე

უკუნის დამდეგს ლონდონში კაცი ცხოვრობდა — ცხოვ- ხარულოდ; მამამისი გაკოტრ- ელთა ციხეში მოხვდა, თვით კაცი ფეხსაცმლის ვაქსის ფაბრიკაში მუშაობდა, ვიდრე თავისი მწირი განათლება არ შეივსო და რეპორტიორი არ გახდა. მალე მან დაიწყო რომანების წერა იმაზე, რასაც ხედავდა: მისმა მზერამ შეაღწია ციხეებში, ღარიბთა თავშესაფრებში, ინგლისურ სკოლებში და ის, რაც მან იქ აღმოაჩინა, წუხილს იწვევდა. მაგრამ იგი წერდა ამაზე, რა უცნაურიც უნდა იყოს, მის წიგნებს ბევრი კითხულობდა და ახალგაზრდა კაცმა მოიპოვა წარმატება, რომელიც მწერლებს იშვიათად ხვდებათ წილად: მოხდა ციხეების რეორგანიზება, თავშესაფრებს და სკოლებს საგანგებო ყურადღება მიექცა, ბევრი რამ შეიცვალა. ამ ახალგაზრდა კაცის სახელი და გვარი

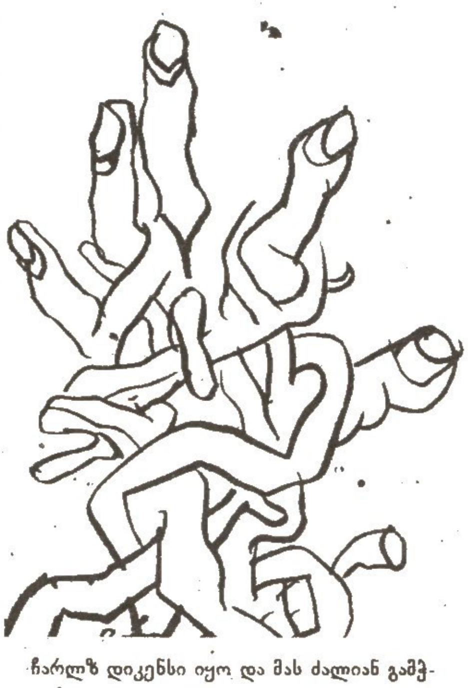

ჩარლზ დიკენსი იყო და მას ძალიან გამჭრიახი თვალები ჰქონდა, თვალები, რომლებიც, ჩვეულებრივ, მთლად მშრალი არ არის, მაგრამ არც ცრემლებითაა სავსე — ისინი ოდნავ წყლიანია, ხოლო სისველეს, სინოტივეს ლათინურად humor ეწოდება. ჩარლზ დიკენსს ჰქონდა ძალიან გამჭრიახი თვალები და ჰქონდა იუმორი. დიკენსს თვალი იმდენად უჭრიდა, რომ შეეძლო თავისთავისთვის ისეთი საგნების აღწერის უფლება მიეცა, რომლებიც არასოდეს ენახა. მას არ სჭირდებოდა ლუპა, არც შებრუნებული ბინოკლის მომარჯვება, რომელშიც საგნებს მკაფიოდ, მაგრამ შორიდან დაინახავდა... დიკენსს თუმცა საკმაოდ ჰქონდა იუმორი საიმისოდ, რომ თავის შვილებთან ხანდახან დახუჭობანა ეთამაშა, ცხოვრებასთან იგი დახუჭობანას არ თამაშობდა. მაგრამ, მე მგონია, სწორედ ამას მოითხოვენ თანამედროვე მწერლისგან: არ კმარა დახუჭობანას თამაში, უნდა, იცხოვრო კიდეც თვალდახუჭულმა. მე კი ვიმეორებ: მწერლისთვის საწარმოო იარაღია მახვილი მზერა, იმდენად მახვილი, რომ ის საგნებიც კი შეუძლია დაინახოს, რომლებისთვისაც თვალი არასდროს შეუვლია.

ვთქვათ, მწერლის მზერა ჩააღწევს სარდაფში: აქ მაგიდასთან კაცი დგას, ის ცომს ზელს; ეს კაცი, რომელსაც ფქვილის მტვრისგან გათეთრებია სახე, პურის მცხობელია. მწერალი ხედავს მას ისეთს, როგორსაც ჰომეროსი ხედავდა, როგორიც არ გამოპარვია ბალზაკის და დიკენსის თვალს; იგი ჩვენთვის აცხობს პურს, სამყაროსავით ხნიერია და ამ სამყაროს დასასრულამდე არ გაქრება. მაგრამ ეს კაცი, ქვემოთ, სარდაფში რომ მოჩანს, სიგარეტის მწეველია, კინოში დადის, მისი შვილი რუსეთში დაიღუპა და დასაფლავებულია აქედან სამი ათასი კილომეტრის მანძილზე, რომელილაც სოფლის განაპირას; მისი საფლავი მიწასთან გაასწორეს, მასზე არ არის ჯვარი; ტრაქტორმა შეცვალა გუთანი, რომლითაც ადრე ამ მიწას ხნავდნენ. ყველაფერი ეს არის იმ უფერული და ჩუმი კაცის სამყარო, ქვემოთ, სარდაფში რომ მოჩანს და ჩვენთვის პურს რომ აცხობს; ეს ტკივილი მისია, ისევე როგორც იშვიათი სიხარული.

მცირე ფაბრიკის მტვრიანი ფანჯრების მიღმა კი მწერლის მზერა აღმოაჩენს ქალიშვილს, რომელიც დაზგასთან დგას და ძილებს შტამპავს; ამ ძილების გარეშე ჩვენი ტანსაცმელი ულამაზო, უშნო იქნებოდა და არ გაგვათბობდა. ეს პატარა მუშაქალი სამუშაო დღის ბოლოს ტუჩებს ილებავს, ისიც დადის კინოში, სიგარეტს ეწევა; ხვდება ბიჭს, რომელიც ავტომობილებს არემონტებს ან ტრამვაის წამყვანია. და ის, რომ დედამისი სადღაც ნანგრევების გროვაშია ჩამარხული, ასევე შეადგენს ამ გოგონას სამყაროს. გოგონას დედა წევს ღრმად, კირში ალუფხულ, ბინძურ ნამსხვრევთა მთის ქვეშ და ჯვარი არ ამკობს მის საფლავს, ისევე როგორც პურის მცხობელის შვილის საფლავს. და მხოლოდ იშვიათად, წელიწადში ერთხელ, გოგონა მოდის იქ და ყვავილებს აწყობს ამ ჭუჭყიან გროვაზე, რომლის ქვეშაც დედამისი მარხია.

ორივენი, პურის მცხობელი და გოგონა, ჩვენს დროს ეკუთვნიან, დროის ტალღებზე ირწევიან, თარიღები ბადესავით აქვთ შემოტმასნილი; ამ ბადიდან გამოხსნა მათთვის სიცოცხლის წართმევას ნიშნავს... ვინ შეუნარჩუნებს მათ სიცოცხლეს, თუ არა ნანგრევთა ლიტერატურა?

თვალდახუჭული მწერალი თავისთავში იყურება, იქ აკოწიწებს თავის სამყაროს XX საუკუნის დასაწყისში, სამხრეთ გერმანიის ერთ-ერთ ციხეში ახალგაზრდა კაცმა სქელი წიგნი დაწერა; ახალგაზრდა კაცი არ იყო მწერალი და ვერც ვერასდროს გახდა, მაგრამ ძალიან სქელი წიგნი კი დაწერა; თუმცა იგი ცუდად იკითხებოდა და ეს მას ჯავშანივით იცავდა, ამ წიგნის მრავალი მილიონი ეგზემპლიარი გაიყიდა და იგი ბიბლიას უწევდა კონკურენციას! ეს წიგნი შექმნა კაცმა, რომელსაც ბრმა თვალები ჰქონდა, რომლის სულშიც არაფერი იყო სიძულვილის და ტკივილის, ზიზღის და ათასი სხვა საშინელების გარდა; მან დაწერა წიგნი და საკმარისია თვალი გავახილოთ, რომ ყველგან, საითაც გავიხედავთ, წავაწყდებით ნანგრევებს, ამ

კაცის სინდისს რომ ამძიმებს. ეს კაცი თავისთავს ადოლფ ჰიტლერს უწოდებდა. მას არ გააჩნდა ხედვის უნარი; მისი სახეები ყალბი იყო, სტილი — აუტანელი, ის სამყაროს აღიქვამდა არა ადამიანის თვალებით, არამედ დამახინჯებულად — როგორც თავისი საკუთარი სულის ანარეკლს.

ვისაც აქვს თვალნი ხედვად, დაე ხედავდეს! ჩვენს მშვენიერ მშობლიურ ენაში კი სიტყვა „ხედვის" მნიშვნელობა არ ამოიწურება მხოლოდ ოპტიკური კატეგორიებით. მისი მზერა, ვისაც აქვს თვალები, რათა იხედავდეს, გამჭოლი ხდება და შეიძლება მან სცადოს ენობრივი საშუალებებით აქციოს საგნები გამჭვირვალედ, შიგნით ჩახედოს საგნებს. მწერლის ხედვა ადამიანური და მოუსყიდველი უნდა იყოს: აუცილებელი არ არის დახუჭობანას თამაში — ხომ არსებობს კიდევ ვარდისფერი, ცისფერი, შავი სათვალეები და სინამდვილეც ისეთნაირად შეიძლება შეფერადდეს, როგორც საჭიროა. ვარდისფერს კარგად ანაზღაურებენ, ის ძალიან უყვართ... დროდადრო შავი ფერიც შემოდის მოდაში და მაშინ ისიც ძვირად ფასობს. მაგრამ ჩვენ გვსურს სამყარო დავინახოთ ისეთი, როგორიც ის არის, დავინახოთ ადამიანის თვალებით, რომლებიც, ჩვეულებრივ, მთლად მშრალი არ არის, მაგრამ არც ცრემლებითაა სავსე, ისინი წყლიანია — შეგახსნებთ, რომ „სისველეს" ლათინურად humor ეწოდება. ნურც იმას დავივიწყებთ, რომ თვალები შეიძლება ამოგვიშრეს და შეიძლება ცრემლითაც აგვივსოს, რომ ყველაფერი არ იძლევა იუმორის საბაბს. ჩვენი თვალები ყოველდღე ბევრ რამეს ხედავენ: პურის მცხობელს, რომელიც ჩვენთვის მუშაობს, გოგონას ფაბრიკაში და სასაფლაოებიც ახსოვთ ჩვენს თვალებს; და ჩვენი თვალები ხედავენ ნანგრევებს: ქალაქები გაპარტახებულია, ქალაქები სასაფლაოებად არის გადაქცეული და ჩვენი თვალები ხედავენ, როგორ იზრდება სასაფლაოების გარშემო სახლები, სადაც ადამიანები კი არ ცხოვრობენ, არამედ იმართებიან — იმართებიან, როგორც სადაზღვევო კომპანიების კლიენტები, როგორც სახელმწიფოს ქვეშევრდომები და მოქალაქეები, როგორც ფულის გამსესხებლები და სესხის ამღებები; განა ცოტაა იმის საშუალება, რომ ადამიანი მართული გახადო?

ჩვენი ამოცანა — შევახსენოთ: ადამიანი მარტო იმისთვის არ არსებობს, რომ იგი მართონ, ჩვენს სამყაროში ნგრევა არამხოლოდ გარეგანი შეიძლება იყოს და მისი არსი ყოველთვის როდი არის ისე უწყინარი, რომ თავი მოვიტყუოთ, თითქოს დანგრეულის აღდგენა რამდენიმე წელიწადში იყოს შესაძლებელი.

მთელი დაგროვებული დასავლეთევროპული სამყაროსთვის ეჭვგარეშეა, რომ ჰომეროსი ევროპული ეპოსის საძირკვლის ჩამყრელია. მაგრამ იგი მოგვითხრობს ტროას ომის, ტროას დანგრევის და ოდისევსის დაბრუნების შესახებ. „ომის ლიტერატურა", „ნანგრევთა ლიტერატურა", „დაბრუნებულთა ლიტერატურა" — არ არსებობს იმის საფუძველი, რომ ამგვარი განსაზღვრებები გვეჩოთირებოდეს.

თარგმნა
ზურაბ ვაჩნაძემ

ახალი წიგნები

Die Bücher — КНИГИ — tà Βίβλια — Libri — THE BOOKS

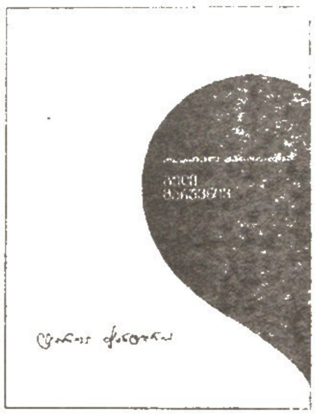

ტარიელ ჭანტურია. ... მარჯვნივ (პოეზია). თბ.„მერანი" 1995; 200 გვ:. რედაქტორი: რუსუდან ლოლაძე; მხატვარი: სპარტაკ ცინცაძე; ფასი 1 ლ.50 თ.

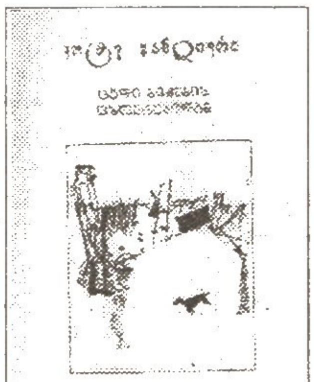

კოტე ჯანდიერი. ცუდი ბიჭების ცხოვრებიდან (მოთხრობები) თბ.„მერანი" 1995; 162 გვ:. რედაქტორი: მანანა სანადირაძე; მხატვარი: გოგი წერეთელი; ფასი 70 თ.

მურმან ჯგუბურია. რჩეული (პოეზია) თბ.„მერანი" 1995; 424 გვ:. რედაქტორი: ლეილა მესხი; მხატვარი: ნინო ნარიმანიძე; ფასი 6 ლ.

შოთა ჩანტლაძე. რა მზე ათენებს ამხელა ღამეს?! (პოეზია, პროზა, თარგმანი) თბ.„მერანი" 1996; ... გვ:. შემდგენელი: ბესიკ ხარანაული; რედაქტორი: დარეჯან ფირცხალავა; მხატვარი: გია ბუღაძე; ფასი 10 ლ.

ოთარ ჭილაძე. ავდრული ანუ მიმდინარე პრესის მიმოხილვა რამდენიმე სასიყვარულო თავგადასავლის ფონზე (რომანი). თბ.„მერანი" 1995; 600 გვ:. რედაქტორი: თამარ რამიშვილი; მხატვარი: სპარტაკ ცინცაძე; ფასი 15 ლ.

როსტომ ჩხეიძე. როცა შვიდნი ვართ (ლიტერატურული წერილები, სილუეტები, ესეები) თბ.„მერანი" 1995; 312 გვ:. რედაქტორი: მანანა სანადირაძე; მხატვარი: რობერტ კონდახსაზოვი; ფასი 3 ლ.

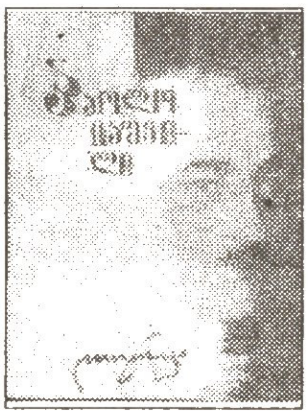

პაოლო იაშვილი. რჩეული ლირიკა. თბ.„მერანი" 1995; 136 გვ:. შემდგენელი: ზაურ მეძველია; რედაქტორი: ლია შარვაშიძე; მხატვარი: სპარტაკ ცინცაძე; ფასი 1 ლ. 20 თ.

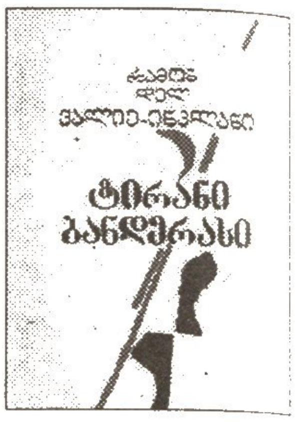

რამონ დელ ვალიე-ინკლანი. ტირანი ბანდერასი. (ცხელი მიწის რომანი. თბ.„მერანი" 1996; ... გვ:. ესპანურიდან თარგმნა და წინასიტყვაობა დაურთო მერი ტიტვინიძემ; რედაქტორი: ლალი ჩიქვინიძე; ფასი 5 ლ.

თარიღები

29 აპრილი

1951 – 45 წლის წინ კემბრიჯში გარდაიცვალა ლუდვიგ ვიტგენშტაინი (წარმოშობით ებრაელი, სრული სახელი და გვარი: ლუდვიგ იოზეფ იოჰან ვიტგენშტაინი). ავსტრიელი ფილოსოფოსი, რომელმაც ბევრის აზრით, ორ ფილოსოფიურ მიმდინარეობას მისცა სათავე (ე.წ. „ლოგიკური პოზიტივიზმი" და „ანალიტიკური ფილოსოფია"), თუმცა, თავად ვიტგენშტაინი არც ერთს აკუთვნებდა თავს და არც მეორეს. დაიბადა 1889 წელს ვენაში, 1939-47 წლებში კითხულობდა ფილოსოფიის კურსს კემბრიჯის უნივერსიტეტში, ავტორია წიგნების: „ლოგიკურ-ფილოსოფიური ტრაქტატი" – 1918; „ფილოსოფიური გამოკვლევანი" 1949. გარდაიცვალა კიბოთი თავისი ექიმის, დოქტორ ბივენის სახლში.

1 მაისი

1881 – 115 წლის წინ ოვერნის ოლქში, კლერმონ ფერანის მახლობლად, დაიბადა ტეიარ დე შარდენი (სრული სახელი და გვარი: მარი-ჟოზეფ პიერ ტეიარ დე შარდენი), ფრანგი ფილოსოფოსი, თეოლოგი, პალეონტოლოგი, გეოლოგი, არქეოლოგი, ანთროპოლოგი. იეზუიტთა ორდენის წევრი (1599 წლიდან). ორთოდოქსული საეკლესიო დოგმების უარყოფისთვის მას სამშობლოში ლექციების კითხვა აუკრძალეს, აკრძალეს მისი წიგნები: „ღვთაებრივი გარემო" – 1927, „ადამიანის ენერგია" – 1938, „ადამიანის ზოოლოგიური ჯგუფი" – ... ... ცხოვრობდა ჩინეთში, აშშ-ში, გარდაიცვალა 1955 წელს ნიუ-იორკში.

2 მაისი

1856 – 140 წლის წინ კასტრომის გუბერნიის ქვეტლუგაში დაიბადა ვასილი როზანოვი, რუსი ფილოსოფოსი,

ე.წ. „რუსული რელიგიურ-ფილოსოფიური რენესანსის" თვალსაჩინო წარმომადგენელი. მუშაობდა ჩინოვნიკად. გარდაიცვალა 1919 წელს, სილატაკეში. დღეს მისი საფლავი დაკარგულია.

1886 – 110 წლის წინ ბერლინში დაიბადა გოტფრიდ ბენი, გერმანელი პოეტი და ლიტერატურის თეორეტიკოსი. 1912 წელს გამოსცა ლექსების პირველი კრებული „მორგი". 1937 წელს ნაცისტურმა ხელისუფლებამ იგი „ლიტერატორთა პალატიდან" გარიცხა. გარდაიცვალა 1956 წელს დასავლეთ ბერლინში.

5 მაისი

1846 – 150 წლის წინ

სვოლია-ოკშეისკაში დაიბადა ჰენრიკ სენკევიჩი, პოლონელი მწერალი. ავტორია რომანების: „ცეცხლით და მახვილით" – 1884; „წარღვნა" – 1886; „პან ვოლოდიევსკი" – 1888; 1905 წელს რომანისთვის „ვიდრე ჰხვალ" (1896) მწერალს ნობელის პრემია მიენიჭა ლიტერატურის დარგში. გარდაიცვალა 1916 წელს შვეიცარიაში.

6 მაისი

1856 – 140 წლის წინ ფრაიბერგში (ავსტრია-უნგრეთი) დაიბადა ზიგმუნდ ფროიდი, ავსტრიელი ფსიქოლოგი,

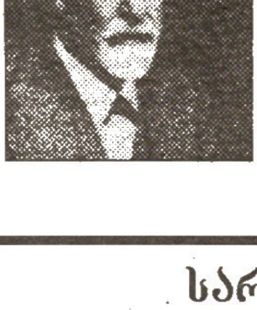

ნევროპათოლოგი, ფსიქიატრი, ფსიქოანალიზის ფუძემდებელი. კითხულობდა ლექციებს ვენის უნივერსიტეტში (1902 წლიდან), ნაცისტების მიერ ავსტრიის ოკუპაციის შემდეგ (1938) გაემგზავრა ემიგრაციაში. გარდაიცვალა 1939 წელს ლონდონში.

7 მაისი

1861 – 135 წლის წინ კა-

ლკუტაში დაიბადა რაბინდრანათ თაგორი (თჰაკურ რობინდრონათჰ), ინდოელი მწერალი, მოაზროვნე, საზოგადო მოღვაწე, კომპოზიტორი, მხატვარი. პოეტური კრებულების („საღამოს სიმღერები" – 1882; „დილის სიმღერები" – 1883; „გიტანჯალი" ... „უკანასკნელი ლექსები" – 1941), პიესების („მსხვერპლის წირვა" – 1890; „ჩიტრანგადა" – 1892), რომანების („ნგრევა" – 1905; „გორა" – 1910; „ოთხი თავი" – 1933) ავტორი. გარდაიცვალა 1941 წელს.

8 მაისი

1936 – 60 წლის წინ ... ნჰენში გარდაიცვალა ოსვალდ შპენგლერი, გერმანელი ფილოსოფოსი, კულტუროლოგი, თანამედროვე „კულტურის ფილოსოფიის" ფუძემდებელი. დაიბადა 1880 წელს. მსოფლიო აღიარება მოუტანა 1918-22 წლებში გამოცემულმა წიგნმა „ევროპის დაისი". მისი აზრით, ... შეიძლება უფრო მეტად ... ლოვანი იყოს, ვიდრე ... რი ფაქტების უბრალო ... (ხლბორხესი).

სარედაქციო ჯგუფი

შადიმან შამანაძე (მთ. რედაქტორი)

თამაზ ვასაძე, ანდრო ბუაჩიძე, რეზო გოგია,

ირმა არჩუაშვილი, ზვიად რატიანი, მალხაზ ხარბედია

თამაზ ჩხაიძე, მამუკა ალთუნაშვილი (კომპიუტერული მომსახურება)

გახსენება

ქართველ ფილოლოგებს გამოაკლდა უნივერსიტეტის 70-იანი წლების თაობის შესანიშნავი წარმომადგენელი ნათელა სოხაძე. თავისი დახვეწილობით, ღრმა განათლებით და პოეტური ბუნებით, ნათელამ ცხოველი კვალი დატოვა მათში, ვინც მას იცნობდა. იგი ამშვენებდა ჩვენი დროის უნივერსიტეტს. ნათელა ბედნიერი იყო, რომ მისთვის შესაფერის გარემოში მოხვდა. ძველი ქართული ფილოლოგიის და ბიზანტინისტიკის შესანიშნავი სკოლები, გარდა სამეცნიერო გამოცდილებისა, თავისდაუნებურად უძღვებოდნენ ნათელას და მის თაობას დაფარული და მრავალთათვის უცნობი საღვთო ჭეშმარიტების წვდომისკენ.

ეს იყო თაობა, რომელიც წინამორბედთა მაგალითისამებრ მხოლოდ სულიერი ფასეულობებით საზრდოობდა. ამ ნიშნით ყოველთვის ცნობდნენ ისინი ერთმანეთს. ეს ფასეულობები ნათელას მთელი ცხოვრების მა...ლზე გაჰყვა. ასე ზრდიდა ჯერ თავის მოწაფეებს 23-ე საშუალო ...ოლაში, შემდეგ — სტუდენტებს უცხო ენათა პედაგოგიურ ინსტ...ტუტში და უნივერსიტეტში. ბოლოს, თავის შვილებს, რომელთა ...ზრდაც არ დასცალდა.

ნათელამ შესანიშნავად შეუთავსა კლასიკური ფილოლოგიის ...ვალიზაციით მიღებული ცოდნა ძველი ქართული მწერლობის ...ლევას. მაგრამ მას არ შეეძლო მხოლოდ ერთ საქმეზე შეჩერება. ...ცნიერება, პოეზია, ქართული ცეკვა, ხელსაქმე– ყველაფერს ხწა...ობდა, ყველაფერს ასწრებდა. მრავალმხრივობა მისი სტიქია იყო, ...ც თავის დროს მოითხოვდა, ამიტომაც ბოლომდე ვერ მოასწრო ...სი შესაძლებლობების გამოვლენა. რამდენი რამ კი შეეძლო. ჩქა...ობდა, თითქოს ეშურებოდა დასრულებული დაეტოვებინა დაწყე...ლი მაინც დატოვა:

...სიყვარულით აღსავსე წერილები, გამოქვეყნებული „პირველ ...ივში" და „ბალავერში", უდროოდ დაღუპულ მასავით შესანიშნავ ...მობარზე და ანტიკური მწერლობის როლზე ახალგაზრდობის ...ზრდაში: თარგმანები — ბერძნულიდან სიმონიდე კეოსელის რამ...ენიმე ლექსი, ლათინურიდან, თითქოს განგების მიერ შერჩეული ...ნეკას „სიცოცხლის მსწრაფლწარმავლობისთვის" (დაბეჭდილი ...ურნალში), რომელიც დახვეწილი სადა ქართულით ჩვენს დიდ ...თარგმნელთა ტრადიციებს აგრძელებს, გერმანულიდან თარგმნილი ...„ლიტერატურულ საქართველოში" გამოქვეყნებული რილკეს ...ლექსები, რომლებიც მიუხედავად მათი მცირე რაოდენობისა, თავისი ...მხატვრული ხელწერით კუთვნილ ადგილს დაიჭერენ რილკეს ...ლექსების ქართულ თარგმანებს შორის; ნაშრომები ბიზანტიურ...ქართულ ლიტერატურულ ურთიერთობათა ისტორიიდან ჟურნალ ...„ლიტერატურათმცოდნეობაში"; და ბოლოს, დიდი შრომა, რომე...ლსაც წლების მანძილზე ამუშავებდა — გამოკვლევა გრიგოლ რომის პაპის ვრცელი მოცულობის თხზულებაზე „დიალოღონი". ნათე...ლამ ყოველმხრივ შეისწავლა ეს ძეგლი, დაუკავშირა ერთმანეთს ...ქართული, ბერძნული და ლათინური მწიგნობრული სამყარო, კარგად ...შეისწავლა თავად გრიგოლ პაპის მემკვიდრეობა და მასზე არსებული ...მრავალრიცხოვანი უცხოური სამეცნიერო ლიტერატურა, დაახასი...ათა ეს თხზულება როგორც ორიგინალური, პოლიფონიური ნაწარ...მოები. შეისწავლა ამ ძეგლის ეფთვიმე ათონელისეული თარგმანის ...ტექსტოლოგიური მიმართება ბერძნულ ორიგინალთან, გამოავლინა ...ეფთვიმეს მიერ ბიზანტიაში მიმდინარე ლიტერატურული პროცესე...ბის შესანიშნავი ცოდნის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მაგალითი, შეისწავლა მისი თარგმანის თავისებურებები, სახწაულები თუ სხვა ჩანართები მასში, ლათინიზმები ძეგლის ქართულ ვერსიაში, დასახა ქართულ სამწერლობო ტრადიციებთან ამ თხზულების ტიპოლოგიური მიმართების გზები.

თავგამოდებით მუშაობდა ამ შრომის დასრულებაზე, თითქოს წინასწარ ჰვრეტდა მზაკვარი ბედის გარდუვალობას, სიკვდილამდე ერთი თვით ადრე გაასრულა და სადისერტაციოდ სამსჯავროზე გამოგვიტანა იგი. წარმატებით დაიცვა, ისე როგორც ჭეშმარიტ ლიტერატორს, სიტყვის მოტრფიალეს, ანუ ფილოლოგს შეეფერება, ბოლოს, რომაელ სენატორთა სიტყვებით დაასრულა გამოსვლა — გავაკეთე რაც შემეძლო, — თქვა, თითქოს დაიხვენა და სულიერი სიმხნევით შეეგება მოულოდნელ სიკვდილს... მარადისობაში გადავიდა.

ახლა, როცა თვალს ვავლებთ მის მიერ განვლილ გზას, ვხედავთ მისი სულიერი სიმხნევის მიზეზს — ქრისტიანული, მაღალი სულიერი ღირსების მქონე ადამიანთა ხვედრია. ნათელა არასოდეს აწუხებდა სხვას საკუთარ შეჭირვებაზე წუწუნით და ჩივილით, სამშობლოზე კი ახალგაზრდობიდანვე ჭმუნვა, წუხდა, იმედი უცრუვდებოდა, ეიმედებოდა... მას თავისი ნებით არჩეული ვიწრო გზიდან არასოდეს გადაუხვევია.

„დღეს იყავ წრფელი, ხვალ შეიძლება გვიანი იყოს", —
მიკიჟინებენ ანტონინუსნი, მიმღვრევენ ფიქრებს...", —

ახე იწყებდა მარკუს ავრელიუსის ქართული თარგმანისადმი მიძღვნილ თავის ერთ ლექსს და თავადაც ეს სულიერი მღვიძარება გაჰყვა ბოლომდე.

ნათელა ცოცხალი ხატი იყო იმისა, თუ როგორ უნდა ერწყმოდეს ერთმანეთს ნიჭი, ჭკუა-ინტელექტი და სულიერება, რადგან პავლე მოციქულის მიხედვით, ინტელექტი სულიერებისა და სიყვარულის გარეშე მკვდარია. ნათელა კი ყველას მოსიყვარულე, მომღიმარი, კეთილგანწყობილი, მშვიდი, ბავშვურად წრფელი და ადამიანთა მიმნდობი ახსოვს, მისი სახე კი — „სავსე ქართული პატიოსნებით". რწმენა, სასოება და სიყვარული უნათებდა მას ამქვეყნიურ ცხოვრებაში გზას. იგივე ყოფილიყოს მისი გზის მანათობელი მარადიულ ცხოვრებაში, ხოლო მის მიერ დანერგილ კეთილ ნერგს მის შვილებში ეხაროს და ეყვავილოს, იმ შვილებში, რომელთა მოხვლასაც ახე ელოდა ამ ქვეყანაზე:

„შენ არ გჭირდება ძღვენი და ტაბლა,
წმინდა სანთელი, მოწამის ფიცი,
ღმერთო, ქალი ვარ ყველა ქალივით,
ღმერთო, მომეცი დედობის ნიჭი".

ნათელში და მარადიულ სასუფეველში გამყოფოს ღმერთმა, საყვარელო მეგობარო, საყვარელო ნათელა.

მეგობრები და კოლეგები

რაინერ მარია რილკე

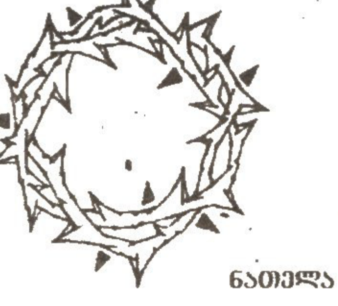

ძილის წინ თქმული

...როგორ მინდა, სასურველო, რამე გიმღერო,
...ვალერსო შორით მოსულს შორი ფიქრიდან,
...ნდა ბავშვივით დაგარწიო და მოგეფერო,
...ენს ახლოს ვიყო სიზმარშიც და სიზმარს იქითაც.
... მარტოსულმა, უნდა თავი გავიგულადო
...მოთმინებით გავექიბრო ამ ღამეს — ურჩხულს,
...ნდა ფარული ალტაცებით მივაყურადო
...ევების, შენს და უცნაური სამყაროს ჩურჩულს.
...ლციავი ღამე ყველა საგანს დუმილს ავალებს,
...ძველებური საათი კი გაბმულად რეკავს
...ვიღაც უცხო, უცხო გზებით უცხოდ მავალი,
...ვიძებს უცხო და უცნობი მეზობლის მყეფარს.
...ვ სიჩუმე ესადგურებს, შენ გხედავ ისევ,
...ნი თვალების უფსკრულიდან სინაზე მათოვს,
...რამ შეირხა წყვდიადი და გაფრინდი მყისვე,
...კვლავ მარტო ვარ, შენზე ვფიქრობ, ვწუხვარ
...განატრობ.

სასძლო

...იხმე, სატრფოვ, მიმიხმე და მამყოფე ახლოს,
...დაუღამებ სასძლოს შენსას თვალებს ლოდინით,
...ერ ფადრებში აღარ ფხიზლობს უკვე საღამო,
...ვანს აწევს სიმარტოვე დაუსაბამო

მძიმე ლოდივით.

...ვლის ჩემი ღამეული დაცლილი სახლი,
...ვიცი, მოხვალ და შენი ხმა ბინას ამივსებს,
...არა. ნათმენ მწუხარებას კედლებს მივახლი
...ბნელ ღამეში, სადმე აქვე, ბადრების ახლოს
...ბარდივიცევ...

გერმანულიდან თარგმნა ნათელა სოხაძემ

პოეტი

დროო, უწყალოვ, ჩემი გლოვის ჟამი მოსულა,
ნუ დამამშვიდებ, ნურც გულსაკლავს ნუ მეტყვი რამეს,
მხურვალე ბაგეს აწ რა ვუყო მე, მარტოსულმა,
რა მოვუხერხო ამ უსახო დღესა და ღამეს.
არც მაქვს სახლი — საყუდელი დაღალულ ნავის,
აღარც სატრფო მყავს, მეგობარიც აღარსად მივის,
საგნები, მე რომ უშურველად შევწირე თავი,
მშორდებიან და მაყენებენ ტკივილს, ო, ტკივილს.

* * *

ვინ იცის, საით მიდის ცხოვრება,
მეც, მასთან ერთად, საითკენ მივქრი?
იქნებ, ქარიშხალს აყოლილი, ვისწრაფვი იქით,
რომ ტალღას ვგავდე, დაღალულს ფიქრით,
ანდა ხე ვიყო, შეფეთქილი უნაზეს ფიფქით —
ფერწასული და დამზრალტოტება.

* * *

ყველას თავისი ფიქრი დაჰყვა, ტრფობა და წყევლა,
ერთის სიცოცხლე მეორისას არა ჰგავს, ღმერთო,
მაშ, აღსასრულიც დაუწევს თავისი ყველას.

თვალსაზრისი

დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიები: აწმყო და მომავალი

აკადემიას, როგორც მეცნიერული კვლევა-ძიების ცენტრს, დაახლოებით 25 საუკუნის ისტორია აქვს. პირველ აკადემიად პლატონის აკადემია მიიჩნევა, რომელიც ჩვენს წელთაღრიცხვამდე 347 წელს ათენის გარეუბანში მითიური გმირის — აკადემოსის სახელობის ჭალაში დაფუძნდა. ამ აკადემიაში, გარდა ფილოსოფიისა, სხვა მეცნიერებებსაც (მაგალითად, მათემატიკას) ასწავლიდნენ. აკადემიის ამგვარი, კომპლექსური სტრუქტურა შემდგომში ტრადიციად იქცა. მაგალითად, ავსტრიის საიმპერატორო მეცნიერებათა აკადემია, რომელიც 1847 წელს დაარსდა და იმ დროისთვის ევროპის ერთ-ერთ უდიდეს სამეცნიერო ცენტრს წარმოადგენდა, საბუნებისმეტყველო, მათემატიკურ, ფილოსოფიურ, ისტორიულ და სხვა მეცნიერებებს აერთიანებდა. დაახლოებით, ასევე კომპლექსური იყო და არის ყოფილი საბჭოთა კავშირის (ამჟამად რუსეთის) და მისი მოკავშირე რესპუბლიკების, მათ შორის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიაც.

მაგრამ ჩვენს დროში — მეცნიერული რევოლუციების ეპოქაში — როდესაც აჩქარებული ტემპებით ყალიბდება ახალ-ახალი მეცნიერული დისციპლინები, ღრმავდება და ფართოვდება მეცნიერული კვლევა-ძიების არე, ცხადი გახდა, რომ ერთ ნებისმიერ სტრუქტურას, რარიგ ორგანიზებულიც არ უნდა იყოს, არ ძალუძს, ყველა მეცნიერებას გადასწვდეს, უპატრონოს, მოუაროს, მეურვეობა გაუწიოს მათ, დაადგინოს ამ მეცნიერებათა პერსპექტიული მიმართულებანი და მაქსიმალურად სწორი გზით წარმართოს მათი საქმიანობა. ამ ვითარების გაცნობიერებას შედეგად მოჰყვა პირველი დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების ჩამოყალიბება ყოფილ საბჭოთა კავშირში ჯერ კიდევ ჩვენი საუკუნის 30-40-იან წლებში მედიცინის, პედაგოგიკის, სოფლის მეურნეობის აკადემიების სახით, რომლებიც თავიანთი დარგების ბატონ-პატრონი გახდნენ და დიდი როლიც შეასრულეს ამ მეცნიერებათა განვითარებაში. დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების ჩამოყალიბების აუცილებლობა ჩვენს დროში კიდევ უფრო აშკარა გახდა. პრაქტიკამ დაადასტურა, რომ მეცნიერებათა აკადემია, როგორც უზარმაზარი კომპლექსური წარმონაქმნი, რომელიც მოწოდებულია, უპატრონოს ყველა მეცნიერებას, მიზანს ვერ აღწევს, ვინაიდან ასეთი რამ ჩვენს დროში საერთოდ შეუძლებელია. ასეთ გაურკვეველ ვითარებაში მეცნიერებათა ცალკეული დარგების ჩამორჩენას და, ხშირ შემთხვევაში, რეგრესსაც კი ჰქონდა ადგილი. ცხადი გახდა, რომ მეცნიერების ნებისმიერი დისციპლინის პროგრესის უზრუნველსაყოფად დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების ჩამოყალიბების პროცესის გაღრმავება და გაფართოებაა საჭირო. სწორედ ეს პროცესი მიმდინარეობს ამჟამად ჩვენს რესპუბლიკაში. ჩამოყალიბდა და ყალიბდება ახალ-ახალი სამეცნიერო დარგობრივი აკადემიები, რომელთა მიზანია შესაბამისი მეცნიერული დისციპლინის უწყვეტი განვითარების უზრუნველყოფა, პერსპექტიული მიმართულებების დასახვა, ახალი მეცნიერული პრობლემების დასმა და მათი გეგმაზომიერი კვლევის წარმართვა, სამეცნიერო კადრების აღზრდა, ფუნდამენტური მეცნიერული გამოკვლევების პუბლიკაცია, უცხოეთის სამეცნიერო ცენტრებთან ახალი კავშირების დამყარება და ძველის განმტკიცება, ქართული სამეცნიერო ძალების კონსოლიდაცია, შესაბამისი დარგის მკვლევრების მეცნიერული, სოციალური და მატერიალური სიძნელეების გადალახვა და სხვ. ერთი სიტყვით, დარგობრივი სამეცნიერო აკადემია მოწოდებულია, გააკეთოს ის, რისი გაკეთებაც არ ძალუძს ისეთ გრანდიოზულ კომპლექსურ წარმონაქმნს, როგორიცაა მეცნიერებათა აკადემია, მიუხედავად იმისა, რომ მის ძირითად ბირთვს საქვეყნოდ ცნობილი ქართველი მეცნიერები შეადგენენ.

რასაკვირველია, დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების განვითარებაში აჩქარება და მოუფიქრებელი ქმედება დაუშვებელია. დარგობრივი სამეცნიერო აკადემია უნდა შედგებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ მოწინავე მეცნიერთაგან, რომელთაც არა მხოლოდ წარსულში მიუძღვით დამსახურება, არამედ, ამჟამადაც ნაყოფიერად მოღვაწეობენ. დასამალი არ არის, რომ ზოგიერთი დარგობრივი აკადემია ამ მოთხოვნებს ვერ აკმაყოფილებს, კარს უღებს ყველას, ვინც შესვლას მოისურვებს. ასეთი ქმედება მეცნიერების პროგრესს კი არ ემსახურება, არამედ, პირიქით, აკადემიის, როგორც მეცნიერული კვლევა-ძიების ცენტრის, დევალვაციას იწვევს. მაგრამ, მეორე მხრივ, არც ის არის სწორი, ვინც ამ ცალკეული ხარვეზების განზოგადებას ახდენს და, საერთოდ, ეჭვით უყურებს დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების ჩამოყალიბებას, კიდევ მეტიც, მის იგნორირებას ეწევა. როგორც ითქვა, თვითონ მეცნიერების პროგრესის აუცილებლობამ დღის წესრიგში დააყენა საკითხი დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების შექმნის შესახებ. მით უმეტეს, ამჟამად ჩვენს რესპუბლიკაში, სადაც სულ რამდენიმე წლის წინ მეცნიერების მრავალი დარგი ყვაოდა, ამჟამად კი ქართული მეცნიერების ეს დარგები ობიექტური და სუბიექტური მიზეზების გამო საგრძნობლად ჩამორჩა და, შეიძლება ითქვას, ღრმა კრიზისს განიცდის, სრულიად აუცილებელია, რომ მეცნიერების თითოეულ დარგს თავისი პატრონი ჰყავდეს. სხვაგვარად კრიზისს თავს ვერ დავაღწევთ, რაც მომავალში უთუოდ მძიმე შედეგებით დამთავრდება. საჭიროა ეს ელემენტარული ჭეშმარიტება კარგად გააცნობიეროს მან, ვინც დარგობრივ სამეცნიერო აკადემიებს ამრეზით უყურებს.

დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების ჩამოყალიბება სრულიადაც არ ნიშნავს იმას, რომ მეცნიერებათა აკადემია ზედმეტი ხდება. იგი უნდა გარდაიქმნას დარგობრივ სამეცნიერო აკადემიათა საკოორდინაციო ცენტრად, რომელიც მოიხსნის სამეცნიერო ხელმძღვანელის ფუნქციას, გადასცემს რა მას დარგობრივ სამეცნიერო აკადემიებს და შეინარჩუნებს მარტოოდენ მეცნიერების კოორდინატორის როლს. ეს უთუოდ გამოიწვევს იმ უზარმაზარი აპარატის საფუძვლიან დახვეწას, რომელსაც ამჟამად მეცნიერებათა აკადემია წარმოადგენს და გამოათავისუფლებს სოლიდურ ფინანსებს, რაც შეიძლება დარგობრივი სამეცნიერო აკადემიების განვითარებას მოხმარდეს. ეს იქნება ქართული მეცნიერების რეორგანიზაციის ყველაზე რაციონალური გზა. შეიძლება იგი ბევრისთვის სადავო და მიუღებელი იყოს, მაგრამ ის კი უდავოა, რომ მომავალი დარგობრივ სამეცნიერო აკადემიებს ეკუთვნის.

სერგი ავალიანი
საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი

ყველაზე მაცდურნი

შერონ სტოუნი

ჰოლივუდის არც ერთი აღიარებული კაზანოვა – ჯეკ ნიკოლსონი, უორენ ბითი თუ სხვა, არ ეპოტინება ჩვენი დროის ყველაზე მაცდურთ – ჯულია რობერტსს, კიმ ბესინჯერს, დემი მურს... ეს ქალბატონები თა-

ჯულია რობერტსი

ვად ყიდულობენ ყვავილებს და თავსაც, რაც მოესურვებათ. ყველაფრის უფლებას აძლევენ.

ადრე ქალები, თუნდაც ვარსკვლავები, ერიდებოდნენ საქვეყნოდ არშიყობას. დღეს კი სუსტი სქესის წარმომადგენლებს აღარ სჭირდებათ კუკუ-დამალობანას თამაში. ახლა მელანი გრიფიტი საქვეყნოდ მსჯელობს თავის პირად ცხოვრებაზე. ჯულია რობერტსს კი სულაც არ ერიდება მის მიერ კინწისკვრით გაგდებულ მორიგ ყმაწვილზე საუბარი. როცა შერონ სტოუნს თავისი საყვარელი – ბობ ვაგნერი გააბრაზებს (რომელთანაც ხან კარგი ურთიერთობა აქვს, ხან ცუდი), ბავშვივით ტუქსავს და: ერთხელაც მოიქცევი ასე და ჩემს ერთერთ ლამაზ მოგონებად გაქცევო! – ემუქრება.

მაცდურთა ახალი თაობა – უმა ტურმანი, შერონ სტოუნი, ჯულია რობერტსი, დემი მური, კიმ ბესინჯერი... ესენი სწორედ ის ქალები არიან, რომელთაც მუდამ უფრთხიან ვაჟების დედები. სწორედ ასეთ ქალებზე ეუბნებიან შვილებს ფრთხილად იყავითო! შერონ სტოუნი: „მამაკაცების უმეტესობას ეშინია ჩემი. მათ მართლა მკვლელად და ვამპირად წარმოიდგინეს." სხვა ინტერვიუში კი ამბობს: „იმიტომ ვყვირი და ვზხუბობ გონების დაკარგვამდე, რომ შემდეგ ისევ სიცილის გუნებაზე დავდგე". შერონს სულაც არ აღარდებს, რომ ასეთი თერაპიის შემდეგ მის პარტნიორებს სამუდამოდ ეკარგებათ გაცინების სურვილი.

ჯულია რობერტსი ცოტათი განსხვავდება სტოუნისაგან. მას ბოლო წლებში ვისთან აღარ ჰქონია გაბმული რომანი. მაგრამ, მიუხედავად თავისივე ცხოვრებისეული ფილოსოფიისა,"ნუ დაიბამებ და ისე აღარ გეტკინება",- რამდენჯერმე საკმაოდ დიდი ხულიგერი ჩავარდნა განიცადა. რაც შეეხება მუდმივი „ლამაზი ქალის" იმიჯს, ჯულიას

მეგ რაიენი

კიმ ბესინჯერი

ისინი არც ჩასახუტებელი, უფრო მოგონები არიან და არც საკუთარ თავში დარწმუნებულობა აკლიათ.

მაცდურთა ახალი თაობა – უმა ტურმანი, შერონ სტოუნი, ჯულია რობერტსი, დემი მური, კიმ ბესინჯერი... ესენი სწორედ ის ქალები არიან, რომელთაც მუდამ უფრთხიან ვაჟების დედები. სწორედ ასეთ ქალებზე ეუბნებიან შვილებს ფრთხილად იყავითო!

ცნობილი ყურებამდე სიცილი კვლავ ძალაშია: „არა ვარ მხოლოდ „სექსი! ამის გარდა კიდევ იმდენი რამე მაქვს." – ო, ჯულია!

არც დემი მურს სურს მხოლოდ სექსი: „მე ყველაფერი მინდა!" – აცხადებს იგი. ბრიუს ვილისის მსგავს ქმრებსაც კი უქმნიან ხოლმე ცოლები პრობლემებს. დემიმ ზუსტად იცის, რომ მისი იმიჯი საუკეთესო არ არის, მაგრამ დიდად არც ამაზე წუხს.

არც კიმ ბესინჯერს ჰქონია როდესმე დემი მურზე უკეთესი სახელი. მან ახლახან, ალექს ბოლდუინთან ქორწინებით გამოასწორა თავისი ცუდი რეპუტაცია. „9 1/2 კვირის" გმირმა თავისი ველური ცხოვრების მანძილზე პირველად გააკეთა პაუზა: „ფიზიკური სიახლოვე ჩემი ნავსაყუდელია", – ამბობს იგი, – „როდესაც მოწყენილი ან შთაბეჭდილების ქვეშ მოქცეული ვარ, ალექსთან სექსი საუკეთესო თერაპიაა."

მეგ რაიენი ნაკლებ პრობლემას უქმნის გარშემომყოფთ. მან მეუღლე, დენის ქუაიდი ალკოჰოლს გადაარჩინა და სირთულეების დაძლევა ასწავლა. 32 წლის მეგი გაოცებულია დღევანდელი მამაკაცების და ქალების ურიცხვი რომანების შემყურე. მას ნამდვილად უყვარს თავისი ქმარი.

24 წლის ვინონა რაიდერი სულაც არ იზიარებს მეგ რაიენის პრინციპებს: „ჩემთვის ყველა ნაცნობობა, თუკი დრამაში არ გადაიზრდება, ერთნაირად შესანიშნავია. სხვა რა უნდა მინდოდეს? სიყვარულზე მნიშვნელოვანი არაფერია ამქვეყნად, რაც უფრო მეტს გასცემ, უკეთესია." ვინონას საკუთარი თეორია აქვს სასიყვარულო თავგადასავლების შესახებ: „სიყვარული ყვავილია, რომელიც საშინლად მალე ჭკნება."

ამ აზრს უმა ტურმანი, ჩვენი დროის მაცდურთა შორის ყვე-

ვინონა რაიდერი

დემი მუ...

ლაზე ინტელექტუალ... ტონიც იზიარებს ს... ზე წარმოდგენას ... თხავთ? ერთხელ, ... სტალონე ეწვია ... მსგავს უმას (მას ... რენესანსის ანგელო...

უმა ტურმ...

ბენ) და ტელეფონ... სთხოვა. უმას პას... ხაც იცინის მთელ... დი: „თვითმფრინავ... ვებ და ცაზე დაგ... მერს. ასე რომ, მ... ლონე, ერთხანს ზ... წევთ ყურება..."

მოკლედ, ჰოლ... დავეები ქალებმა ი...

მო...

ნათია ჭანჯ...

«სამთო ქიმია»

შელავათებით,

ანაზღაურების ნებისმიერი ფორმით საწყობიდან ყიდის:

დაბალი ძაბვისა და

კაშმირგაბამულობის აპარატურას,

ტემპერატურის, წნევისა და ნივთიერებათა დონის საკონტროლო ხელსაწყოებს,

საქისრებს,

კომპრესორების,

საბურღი დაზგების

სათადარიგო ნაწილებს.

მისამართი: ქ.თბილისი,

წერეთლის პრ.142,

„სამთო ქიმია".

ტელ.: 34-03-94, 34-02-08.

ორგანიზაციების, კერძო პირებისა და ბიზნესმენების საყურადღებოდ

„სამთო ქიმია" გთავაზობთ მშენებარე 2, 4, 5-ოთახიან ბინებსა და არასაცხოვრებელ ფართს ოფისების, სალონების, მაღაზიების მოსაწყობად მშენებარე სახლში.

სახლი შენდება ვაკეში, თამარაშვილის (ყოფილი ბურამიშვილის) ქუჩაზე, გაუმჯობესებული პროექტით. დასაშვებია გეგმარების შეცვლა.

ანაზღაურება როგორც ნაღდად, ასევე გადარიცხვით.

მოგვმართეთ: თბილისი, წერეთლის პროსპექტი 142, „სამთო ქიმია",

ტელ.: 34-07-94, 34-13-38 10-დან

4 საათამდე შაბათ-კვირის გარდა.

გამოიწერეთ გაზეთი «კავკასიონი»

ქ.თბილისის პრესის გავრცელების ს/ს (ყოფილი სოიუზპეჩატი) · „მაცნე"

აგრძელებს ხელმოწერას ქართულ და უცხოურ ჟურნალ-გაზეთებზე. ხელმოწერა შეიძლება 1 თვით, 3 თვით, 6 თვით ხელმოწერის რაიონულ უბნებში, შემდეგ მისამართებზე:

1. გურამიშვილის გამზირი №30 ტელ: 60-80-22
2. ივ.ჯავახიშვილის (ყოფილი კალინინის) ქ.№4 ტელ: 95-87-36
3. ქეთევან წამებულის (ყოფილი შაუმიანის) გამზ. №61 ტელ: 74-14-47
4. წერეთლის გამზირი № 78 ტელ: 348-75-51
5. თაბუკაშვილის ქ.№12
6. ცენტრალურ ოფისში, კამსახურდიას გამზ. №42 ტელ: 37-47-49, 37-61-58, 98-48-97

ორგანიზაციებს შეუძლიათ ჩვენი წარმომადგენლის თავისთან მიწვევა ხელმოწერის გასაფორმებლად.

„მაცნე" გარანტია ხელმომწერისთვის ჟურნალ-გაზეთების დროული და უდანაკარგო ჩაბარების. ჩვენ კატალოგებში შეტანილ ჟურნალ-გაზეთებს საცალო ვაჭრობაში ვერ იყიდით.

ენდეთ ჩვენს ნახევარსაუკუნოვან გამოცდილებას.

გამოიწერეთ გაზეთი «კავკასიონი»

მუდამ შენს კოკაკოლა ბოთლერს კოჩხია

რადიო 106 - პირველი რადიო

"Coca-Cola Planet Line!"

WET WET WET - რადიო 106-ის ეთერში

ბოლო ათი წლის განმავლობაში WET WET WET-მა 15 მილიონი ჩანაწერი გაყიდა. ჯერ მხოლოდ გაერთიანებულ სამეფოში მათ შეძლეს რვა ტოპ-ათეულში შესული სიმღერისა და ოთხი „ნომერ პირველი ალბომის" შექმნა, რაც არცთუ ცოტას ნიშნავს.

1987 წლის აპრილში „Wishing I Was Lucky" იყო ის სიმღერა, რომელმაც მსმენელზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა და განუზომელი პოპულარობა მოუტანა ანსამბლის წევრებს: მომღერალ მარტი პელოუს, ტომი კუნინგემს (დასარტყამი ინსტრუმენტები), ნეილ მიტჩელს (კლავიშები) და გრემ კლარკს (ბასგიტარა). ამავე წელს მათ კიდევ ორი ტოპ-ათეულის სიმღერის შექმნა შეძლეს „Sweet Little Mystery" და „Angel Eyes". ამ სიმღერებმა სადებიუტო ალბომ „Popped in, Souled Out"-თან ერთად ნათლად დაანახეს მსმენელს, რომ Wet Wet Wet-ს კარგად ესმოდა ლირიკისა და მუსიკის ჰარმონიულობა, მან იცოდა ძლიერი მელოდიის ფასი, ჯგუფის სიმღერები კარგად ხვდებოდა მსმენელის სულს, მითუმეტეს, რომ მათ აშკარად ეტყობოდა ისეთ შემსრულებელთა ზეგავლენა, როგორებიც არიან: Marvin Gaye, Al Green, Van Morrison, Elvis Costello და The Beatles.

შემდეგ, უკვე 1988 წელს, ჯგუფმა კიდევ უფრო მეტ წარმატებებს მიაღწია: საქველმოქმედო მიზნებს შესწირა ალბომ „Sergeant Pepper"-იდან შემოსული მთელი შემოსავალი, დიდი პოპულარობა მოიპოვა სიმღერამ „With A Little Help From My Friends".

1989 წლის პირველი ექვსი თვე ჯგუფმა ახალ ალბომზე მუშაობას მოანდომა. და მართლაც, Wet Wet Wet-ის ალბომი „Holding Back The River" ჭეშმარიტად ნაყოფიერი ნაშრომი გამოდგა. შემდგომ ჯგუფმა კონცერტი მოაწყო Glasgow Green-ში, რასაც ტოპ-ათეულის კიდევ ერთი ჰიტი „Sweet Surrender" მოჰყვა. და კვლავ ახალი ალბომი, სახელწოდებით „High On The Happ... ლში შემავალი სიმღერაც „Goodnight... თვის განმავლობაში №1 სიმღერ... 1992 წლის ბესტსელერი გახდა.

1994 წელს ჯგუფის ყველაზე ... მი იყო სიმღერა „Love Is All Around"... 90-იანი წლების ბესტსელერი გახდა. ... ველი ადგილი დაიკავა Wet Wet Wet... „Greatest Hits".

გასულ წელს კი Wet Wet Wet... განუმეორებელ სიმაღლეს მიაღწია და ... რი წარმატება მოიპოვა. მათი ალბომ... This"-ის გამო დიდი შემოქმედებით... ფორიაქი ატყდა. ოცმა უძლიერესმა შ... მხატვარმა ალბომში შემავალ სიმღერ... ტაციებით დახატა ჯგუფის პორტრეტებ... სიმღერამ „All Around And I The Gr... ლიონში 500 ათასი „fan"-ი შემოიკრიბა...

ამჟამად, ჯგუფი ისვენებს, რათა ... ლები მოიკრიბოს და დაიწყოს ახალ ... ობა, რომელსაც ის, როგორც ... ბოლოსთვის გამოუშვებს.

კონცერტში, რომელსაც რადიო ... ვდით, წარმოდგენილი იქნება Wet W... შემდეგი სიმღერები: Don't Want To... Now, Wishing I Was Lucky, ... Temptation, She Might Never Know... Somehow, Someone Like You, ... Shepherd, Julia Says, East Of The... Service, I Can Give You Every... em'Easy, Celebration, Gypsy Girl... My Friends, High On The Hap... Goodnight Girl, Love Is All Aro... Tonight, All You Need Is Love.

...ტუმრად ...მას ბაღში

...ან კოლთან განქორწინდა და ...ქართველ დაემგზავრა მას ზეს-... მოიმთავრეს, სასადილოში შე-... მიაკვლიმად ოფიციანტი იხმეს. ...ულუფა ჩახოხბილი, — სთხო-

...ულუფა! — დააზუსტა სავლემ. ...კაცო, რას ამბობ?! — შემოუძახა

...ულუფას ვერ შევჭამ, რაღაც ვერა ვარ

...დალიე! ...არკვილია! ...კოლ-შვილი დატოვე და ლუკმის ...? — ჩაიცინა ნინიამ.

* * *

...კოლმეურნეები ბარ-ნიჩბებით მინდ-

...ვათხაროთ! — მისცა მითი-

...რომ ორმოს ვუთხრით, ის არ მივა-... ნინიამ.

* * *

...გაოგნებულმა ნინიამ ცო-... განყოფილებაში და ...მივიდე, თუ თქვენ წამიყვან-

* * *

...რომელმაც ანკეტა წინ დაიდო, ...და ჰკითხა:

* * *

...კოლმეურნეს და ეკითხება: ...თქვენს სოფელში? ...მორეს.

...: სხედარი ერთ ადგი-... ადგილას გადამყავს!

* * *

...თავმჯდომარესთან ...ძროხა ვენახის სანაპი-

...არ დამენახოო! ...რომ კანონი ჯერ არ არის

...რომ გამჭიმავენ ზალაში?!

* * *

...ხალხმრავალი სოფელი იყო, ...და გადმოდუღდა. ორმოც-... სხვა რაიონში ...კი მეცხოველეობის ...საძოვრებად. ჰოდა, ...ლექტორმა ფერმის მუშა-... საკითხებზე და, ...ისეთი ბიოლოგიური. პი-... მალე სიცოცხლემ გაილვი-

...თუ გაილვიძებს სიცოც-

* * *

...ობა მოგწონსო? კი მო-... შიო, უპასუხა მან.

* * *

...ზმისკენ მივდივართო. კი ...ხორცი და ყველიც არ ...ებისგან ვყიდულობთო,

..., კომუნიზმში რომ შე-... უპასუხა ნინიამ.

* * *

...კოლმეურნეობის მე-...ობდა. ერთხელ საერთო

...დავირჩიოთ! ...და შენ მიხვდი, არა?!

... მშობლიური პარტიის ...აიტყვა მოუჭრა ნინიამ

...1941 წელს რაც ჭირ-...ლიანად სახელმწიფოს ...შრომადღეზე მხოლოდ

...კს მიშხაპუნებს ვენაში, ...რა ჯანაბა ვუყო, კანში ...ვუნოსო?! — განაცხადა

იცხოვრეთ ფეხბურთით! დალიეთ კოკა-კოლა!
ექვსი სახურავით შეადგინეთ ე ვ რ ო 9 6 და გაემგზავრებით ინგლისში!

თამაშდება ევრო 96-ის უფასო საგზური-ერთერთი მატჩის ბილეთით. ბედი მხოლოდ ათ კაცს გაუღიმებს.

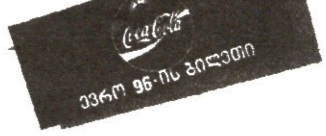

გახსენით ბოთლი, რომლის სახურავზეც გამოსახულია ფეხბურთის ბურთი ააცალეთ, სახურავს შიგნითა საფენი და წაიკითხეთ. ის ვინც სახურავით აგროვებს ნებადოსნურ ასოს «ე» «ვ» «რ» «ო» «9» «6» მოიგებს უფასო საგზურს ინგლისში (საგზურში შედის მგზავრობა, სასტუმრო და დასწრება ჰოლანდია ინგლისის მატჩზე). და კიდევ! თქვენ სხვა საჩუქრებიც გელით:

ქურთუკები, მაისურები, სპორტული ჩანთები და კოკა-კოლა უბოთლოდ. გთხოვთ, მოგებული ნივთებისათვის მიაკითხოთ კოკა-კოლას ქარხანას (ტელ: 346479) ან თქვენი რეგიონის კოკა-კოლას დისტრიბუტორს. (მისამართს ყველა სავაჭრო ობიექტში გაიგებთ). მოგებულ კოკა-კოლას უბოთლოდ გასცემს ნებისმიერი სავაჭრო ობიექტი.

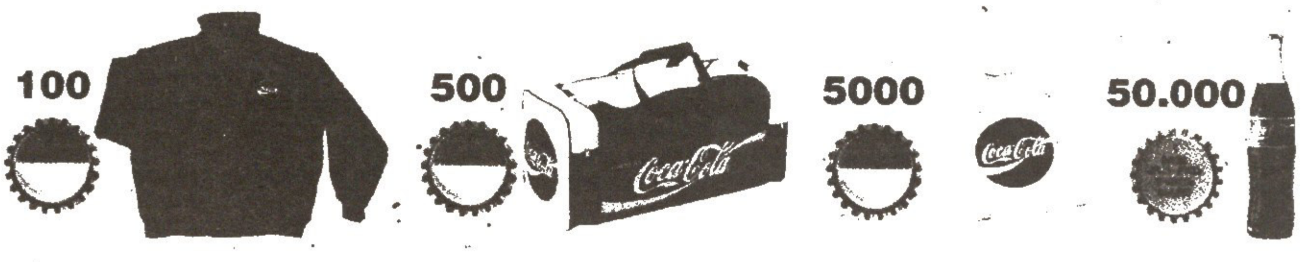

იცხოვრეთ ფეხბურთით. ისიამოვნეთ ფეხბურთით. დალიეთ კოკა-კოლა.

EURO 96

* * *

საქართველოს გასაბჭოების ზეიმი 1971 წელს თებერვლიდან სხვა თვეში გადაიტანეს.

— რატომ გადაიტანეს? — იკითხა ნინიამ.

— თებერვალში ცივა და მიტომ.

— რავა, რომ შემოდიოდნენ, მაშინ არ ციოდა?!

* * *

ნინია ბრიგადირმა გაანაწყენა და გაბრაზებულ გულზე კოლმეურნეობასაც შეუკურთხა.

— კოლმეურნეობას ნუ აგინებ, თვარა ეგ გინება შენც მოგიწევს! — უთხრეს.

— ოცი წელიწადია, კოლმეურნეობიდან არაფერმა მომიწია და რაღა გინება მომიწევს! — უპასუხა ნინიამ.

* * *

ნინიას შვილიშვილმა ინატრა: „სწავლა, სწავლა და კვლავ სწავლა!" — ნეტავ სტალინს ეთქვა, გააუქმებდნენ და სწავლა აღარ დამჭირდებოდაო.

— ვინა თქვა, ბავშვს ნატვრის შნო არა აქვსო?! — ჩაიცინა ნინიამ.

* * *

ნინია კოლმეურნეობის ყანაში თოხნიდა. რომ დაიღალა, კაკლის ჩრდილში წამოწვა. გამოიარა რაიკომის ინსტრუქტორმა და უსაყვედურა:

— რა დროს მხართეძოზე წამოწოლაა, ხომ ხედავ, სიმინდი ფუჭდება?!

— თქვენ ვინ ბრძანდებით? — ჰკითხა ნინიამ.

— რაიკომიდან ვარ მომაგრებული.

— ჰოდა, ბიძია, შენ მომაგრებული ყოფილხარ, მე კი მოფანფალებული ვარ და ჩრდილში მიტომ ვისვენებ, — უპასუხა ნინიამ.

* * *

ლილი ზამბახიძე და ნუგზარ კირვალიძე დაქორწინდნენ. სამიოდე კვირის შემდეგ უკმაყოფილება ჩამოუვარდათ, ჩხუბი და აყალმაყალი ატეხეს. ეს რომ ნინიამ გაიგო, თქვა:

— თაფლობის თვიდან ძაღლობის თვეში გადავიდნენ უკვე?

* * *

ნინია სალუდეში შევიდა.

— სახლი ხომ აიშენე? — ჰკითხა დახლიდარს.

— ავიშენე.

— გავიგე, „ვოლგაც" გიყიდია.

— ვიყიდე.

— აბა, აწი მაინც გამივსე კათხა.

* * *

ნინიამ წყაროზე ჭიქა აავსო და ის იყო, უნდა დაელია, მეზობლის ჭაბუკმა შესძახა:

— წყალი უმცროსისაა!

— უმცროსისაა, თუ უფროსს არ სწყურია! — უპასუხა ნინიამ.

* * *

— როგორი რძალი მოიყვანე? — ჰკითხეს ნინიას

— ოქროა... ოღონდ თავი აქვს ხის!

* * *

ნინიას საფქავი მიჰქონდა წისქვილში სახედრით. შემოხვდა ჭაბუკი რომელმაც ჰკითხა:

— მაგ ვირს ხომ ვერ მომყიდით?

— კი მოგყიდი, ბიძია, მაგრამ ჯერ მშობლებს ჰკითხე: ორ ვირს თუ უპატრონებენ! — მიუგო ნინიამ.

კოლმეურნეობაში ყანას თოხნიდნენ. ერთ მათგანს ჰლაში ეცვა.

— ნინია, ვანოს შეხედე, ამ სიცხეში პლაში აცვია!

— კაია, წვეთი ოფლი არ დაეკარგება!

მოხდა ისე, რომ გოგია ტეფნაძის ძიდედრმა ბლის ხეზე თავი ჩამოიხრჩო. ერთი კვირის შემდეგ გოგიასთან ნინია მივიდა და სთხოვა:

— ბლის ნერგი გექნება და მომეცი, თუ კაცი ხარ!

ყოველდღე უფასო განცხადებები მხოლოდ «კავკასიონის» მკითხველთათვის. დაგვირეკეთ და განცხადება მეორე დღის ნომერში გამოქვეყნდება. ტელ.: 29-48-05.

იყიდება

- ექვსოთახიანი ბინა ორი ტელეფონით, ორი აბაზანით, ვერაზე, პეტრიაშვილის ქუჩაზე, საუკეთესო ადგილას, საერთო ფართი 160 კვ.მ., მაღალი ბელეტაჟი. ბინა სარემონტოა. ფასი 75000 დოლარი.ტელ: 22-71-48, 37-79-64, გუგა, ციცო.
- 4-ოთახიანი ბინა ბახტრიონზე, იპოდრომთან. არაორდინალური პროექტით, ბუხრით, სარდაფით, მანქანის გასაჩერებელი ადგილით. ფასი 60 ათასი დოლარი. ტელ: 37-79-64.
- საირმის ქუჩაზე, წითელი პარკის თავზე 300 კვ.მ. მიწა ხეხილით. ფასი 20 ათასი ლარი. ტელ: 38-32-05. იკითხეთ ლევანი.
- მეტრო ,,დელისთან'' 8-სართულიანი სახლის მეექვსე სართულზე ოროთახიანი პრივატიზებული, გარემონტებული სუფთა ბინა ლოჯით, ჩაშენებული კარადებითა და ორმაგი პარკეტით, რკინის კარებით, ტელეფონით, საკაბელო ტელევიზიით, მანქანის სადგომით. ლოჯის გაფართოება 85 კვ.მ., მშენებლობა დაუმთავრებელია. ტელ: 39-67-98 ნებისმიერ დროს. მისამართი: ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი, მეორე სადარბაზო, მეექვსე სართული, გავაშელი.
- სამოთახიანი, გარემონტებული ბინა ტელეფონით, მანქანის დასაყენებელი ადგილით, სარდაფით. საერთო ფართი 70 კვ.მ., მისამართი: დოლიძის ქუჩაზე კორპ. 26, მეორე სადარბაზო, მე-7 სართული. ტელ: 99-82-75. იკითხეთ ნინო, პაატა.
- სასწრაფოდ ერთოთახიანი გარემონტებული, მაღალჭერიანი, არასტანდარტული ბინა ლოჯით, აივნით, ბუხრით, ტელეფონით. მესამე სართული, ფართი 51 კვ.მ., ყოფილი ტელმანის ქუჩა. ფასი 29000 ლარი. ტელ: 35-05-30.
- 2,5-ოთახიანი ბინა ნუცუბიძის მესამე პლატოზე, მეოთხე კვარტალი, პირველი კორპუსი, მეხუთე სართული, ბინა № 20, კაპიტალური გარაჟით. ტელ: 35-36-19, 31-61-71, მურმანი ან ჯამბული.
- ერთოთახიანი იზოლირებული ბინა გამსახურდიას გამზირზე, სასტუმრო ,,აჭარასთან'' მეორე სართულზე, აივნით, ტელეფონით, რკინის კარებით. ფასი 15000 დოლარი. ტელ: 39-14-25, 23-39-26.
- ოროთახიანი პრივატიზებული ბინა მუხიანში, მე-4 მიკრო რაიონი, 25 ა კორპუსი, მე-4 სადარბაზო, მე-4 სართული. საერთო ფართი 66 კვ.მ., სამზარეულო და სასადილო ოთახები ცალ-ცალკე, გაჩნია მშენებარე ავტოსადგომი, სარდაფი, აივანი, ტელეფონი. საწყისი ფასი 10000 ლარი. ტელ: 63-62-82, კაპანაძე ფრიდონი.
- აგარაკი მანგლისთან ახლოს, თბილისიდან წყნეთის გზით 35 კმ-ზე. ორსართულიანი სახლი მანსარდით, კარ-ფანჯრით, 140 კვ.მ. საერთო ფართი. 800 კვ.მ. ეზოში. ფასი 6300 ლარი. ტელ: 98-95-85 (ოფისი), 60-54-79 (ბინა). იკითხეთ გიორგი ან მამუკა.
- 3-ოთახიანი მოსკოვის პროექტის ბინა, მეტრო ისანთან, მე-6 სართულზე, სუფთა სამზარეულო, აბაზანა კაფელში, რკინის კარებით. ფასი 20 ათასი დოლარი. ტელ: 99-86-69.
- დალმაშენებლის გამზირზე ერთსართულიანი კერძო სახლი მაღალ ბელეტაჟზე, ეზოთი, 2 ოთახით, 2 რკინის კარებით. ტელეფონით, დიდი სარდაფით. ტელ: 96-47-79, გოლეთიანი.

ვაქირავებ

- ოროთახიან იზოლირებულ ბინას ტელეფონით თამარ მეფის გამზირზე. ფასი 150 ლარი. ტელ: 99-09-61, ანი.
- 24 კვ.მ. ფართის ბინას მეტრო ,,ისანთან'', ფასი 50 ლარი. შირაქის ქ. №34. ტელ: 74-58-40.
- ოროთახიან ბინას ავეჯით, მისამართი: ნუცუბიძის მესამე მიკრორაიონი, მესამე კვარტალი, მე-7 კორპუსი, მე-7 სართული (ყოფილ საბურთალოს რაიკომთან). ტელ: 36-46-47, 23-41-02.
- სამოთახიან ბინას ოფისისათვის, მეტრო რუსთაველთან, ბარნოვზე პირველი სართული, ტელ: 98-21-08. ფასი 300 დოლარი.
- ორსართულიან სახლში ერთ ოთახს. მისამართი: ხაკაძის 63 ა.
- ერთ იზოლირებულ ოთახს დამხმარე სათავსოებით და ტელეფონით. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 29-39-56.
- ვაკეში 3-ოთახიან გარემონტებულ იზოლირებულ ბინას (მეორე სართული), ტელეფონით. ტელ: 23-17-31.
- ერთოთახიან, იზოლირებულ ბინას ავეჯით, თამარაშვილის 9 ნომერში, ტელ: 22-73-03.
- ბალანჩივაძის ქუჩაზე (დასაწყისში), მე-5 სართულზე, ერთოთახიან (გადაკეთებულია ორ ოთახიანად) სუფთა ბინას, ავეჯით და ტელეფონით. ფასი 100 დოლარი. ტელ: 93-68-01, ქეთინო.
- ოროთახიან იზოლირებულ, არასტანდარტულ ბინას ლოჯით, ავეჯით, ტელეფონით, აღმაშენებლის გამზირზე. ტელ: 53-49-81.

სხვადასხვა

- ვყიდი შალის გერმანულ ხალიჩას ,,სუპერი'' 3,5X2,5, მე-19 საუკუნის ანტიკვარულ ჩამოსაკიდს, მოოქროვილ სარკეს. ტელ: 38-42-14, 37-58-57.
- საესტრადო სიმღერისა და ფორტეპიანოზე სმენით დაკვრის სწავლის მსურველებმა დარეკონ ტელ: 22-03-48, თინიკო.
- ვყიდი გერმანულ ნიველირს (სრული კომპლექტი), ფასი 150 ლარი. ტელ: 95-75-06.
- ვყიდი სასწრაფოდ და ხელმისაწვდომ ფასებში: გამსახურდიას ტიპის პურის 7 აკვნიან საცხობს (ახალი) სათადარიგო ნაწილებთან ერთად, ფასი 3000 ლარი; საწიწილე ინკუბატორს 90000 კვერცხის ტევადობის, ფასი 4000 ლარი; ავტომანქანა ზილ-131 (ტიგანი) თავისი მისაბმელით, რეფრიჟატორთან ერთად, ფასი 2500 ლარი; ორმაგ რკინის (ჰერმეტული შიგთავსით) ასაწყობ 25 კვ.მ. ფართის ასაწყობ ოთახს (გამოსაყენებელია სახალე ნაკვეთებისთვის, სავაჭროდ, კონტეინერად და ა.შ.) ფასი 10000 ლარი; რკინის 20-ტონიან ოთხკუთხა ავზს, ფასი 450 ლარი; 4 კვ.მ. ფართის სავაჭრო ჯიხურს ორიგინალური დიზაინით, ფასი 350 ლარი; სამგზავრო მატარებლის შუაზე გაჭრილ ვაგონებს, თითოეული 12 მეტრი სიგრძის, ერთი ცალის ფასი 400 ლარი. ტელ: 62-96-30, ანზორი, 30-07-16, გოჩა.
- ვყიდი ხეხილიან ნაკვეთს ვარკეთილის მეურნეობის ტერიტორიაზე, 1500 კვ.მ. ფართობით, ფასი შეთანხმებით. ტელ: 71-13-00.
- ვყიდი საკერავ მანქანას ,,პოდოლსკი''. ფასი შეთანხმებით; რუმინულ კარადას (ორ ჯარიანი), ფასი შეთანხმებით. ტელ: 78-42-12, იკითხეთ მაია ან მანანა.

მომავლის სკოლა

არასახელმწიფო საერო სასწავლებელი «მომავლის სკოლა»

სკოლის და უფროსი ასაკის მსმენელებს იწვევს სკოლასთან არსებულ; როგორც სასაუბრო, ასევე საქმიანი ურთიერთობებისათვის საჭირო

ინგლისური ენის შემსწავლელ კურსებზე

კურსებს გაუძღვებიან სკოლის პედაგოგები, რომლებსაც ამერიკული კორპორაცია A.C.E.-ს პროგრამით ინგლისურ ენაზე სასწავლო პროცესის წარმართვის გამოცდილება გააჩნიათ.

ანგარიშსწორების ფორმა, როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო

ასს „მომავლის სკოლის“ ოფისის მისამართი: ქ.თბილისი, ბარნოვის ქ. №69. შესასვლელი ეზოდან.

ტელეფონი: 23-31-99.

ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტი და კავკასიის ხალხთა ისტორიის კათედრა იუწყება, რომ გარდაიცვალა კავკასიის ხალხთა ისტორიის კათედრის გამგე, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

თეიმურაზ ჯაიდირის ძე ბოცვაძე.

პანაშვიდი გაიმართება კვირას და ორშაბათს 16 საათზე.
გამოსვენება სამშაბათს 15. საათზე. მისამართი: დარიალის შესახვევი №

გარდაიცვალა თვალსაჩინო ქართველი მეცნიერი, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კავკასიის ხალხთა ისტორიის კათედრის გამგე, პროფესორი თეიმურაზ (ზანდი) ჯაიდირის ძე ბოცვაძე. იგი დაიბადა 1930 წელს. 1949 წელს დაამთავრა თბილისის მე-7 ვაჟთა საშუალო სკოლა და სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტზე. 1957 წელს ჩაირიცხა თსუ ასპირანტურაში, რომლის დამთავრების შემდეგ პროფ. ზანჩაბაძის ხელმძღვანელობით 1962 წ. დაიცვა საკანდიდატო, ხოლო 1978 წელს სადოქტორო დისერტაცია. მან აკად. ზანჩაბაძის შექმნილ კავკასიის ხალხთა ისტორიის კვლევის საყოველთაოდ აღიარებულ სკოლაში იმთავითვე დაიმკვიდრა თავისი კუთვნილი საპატიო ადგილი. 197[illegible] წლიდან თსუ პროფესორია. მან თსუ-ში ჩამოაყალიბა ახალი სამეცნიერო უჯრედი — კავკასიის ხალხთა ისტორიის კათედრა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა გარდაცვალებამდე. ის იყო ავტორი 30-ზე მეტი სამეცნიერო გამოკვლევისა, რომლებიც მიეძღვნა კავკასიის ხალხთა ისტორიის კარდინალურ პრობლემებს, აქედან 8 მონოგრაფიაა.

თბოცვაძე განსაკუთრებით დიდი გატაცებით მუშაობდა საქართველო-ყაბარდოს და საქართველო-დაღესტანის ისტორიის ურთიერთობის პრობლემებზე; ყურადღებით ადევნებდა თვალს კავკასიაში მიმდინარე ეთნოკონფლიქტებს, მეცნიერული სიზუსტითა და კეთილსინდისიერებით არკვევდა მათ გამომწვევ მიზეზებს, სახავდა მათი თავიდან აცილების გზებს. საქართველოს ჟურნალ-გაზეთებში რეგულარულად აქვეყნებდა საკითხებისადმი მიძღვნილ წერილებს. მისი პროგნოზები ხშირად მართლდებოდა, რაც უკანასკნელ ხანებში ჩრდილო კავკასიაში მიმდინარე მოვლენებმაც დაადასტურა. წავიდა ჩვენგან ჩუმი, თავმდაბალი, კეთილშობილი პიროვნება, მზრუნველი მეოჯახე, წავიდა და თან გაჰყვა ტკივილი ქვეყნის მომავალზე.

ივ.ჯავახიშვილის სახ.თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორატი, ისტორიის ფაკულტეტის დეკანატი, კავკასიის ხალხთა ისტორიის კათედრა

ყველა სხვა დღეზე ბედნიერი იყო 29 აპრილი — ყველაზე [illegible] დღეს. შენი ამქვეყნად მოვლენის დღის პირველი აღნიშვნა უშენოდ

ნოემბრის გიორგობის დღესასწაულმა დაუსვა წერტილი შენს [illegible]ნიერობას. არაკაცების არაკაცურმა შვილებმა სამშობლოს კიდევ ერთი [illegible]რდი ალალი ქართველი გამოსტაცეს. შენი მწვრთნელის სიტყვებია: „საქართველოს მომავალი გურამ სალარაძე მოუკლეს“. არაკაცობის ეს [illegible] დღემდე გაურკვევლობაში ბურავს შენი სიკვდილის ჭეშმარიტ გარემოებას.

გვაპატიე შეცოდებანი ჩვენი შენსა და უფლის წინაშე — მოუფრთხილებლად გაგწირეთ და დღემდე მაცხოვარს ვეხვეწებით: მოგვიტევე შეთიკ[illegible] გამო, რამეთუ შეცოდებანი 15 წლის ბავშვისა ჩვენში ყველაში გადაანაწილე.

შენი ჯერ კიდევ ცოცხალი მშობლები მზია და ნუგზარი, დაიკო გულიკო მარქარაშვილები

კროსვორდი

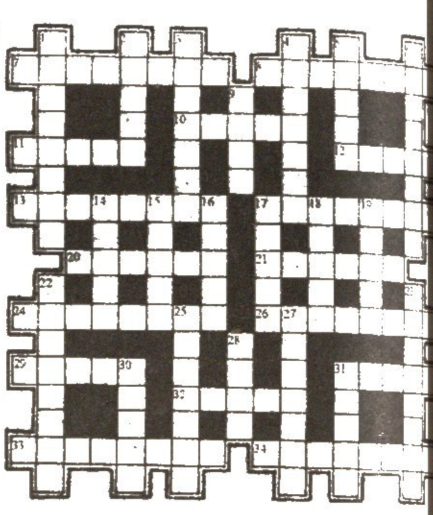

თარაზულად: 7. "ტკბილია და საამური, ბიჭო შენი..."; 8. რად გადაიქცევა სოსისი, თუ ცოტა საფუარს და ბოლოშ ტუალეტის ქაღალდს დავუმატებთ; 10. წინსართი, რომელიც ხალხს ანარიანჯისფრებს; 11. ფუტკრის რეკეტი; 12. საკაიფო ნაშა აფხაზურად; 13. რით ვერ იამაყებს ვარდენი? სიძის...; 17. რა აქვს სამარშრუტო ტაქსს ისეთი, რაც არა აქვს უბრალო ტაქსს? 20. „ხელის დარტყმით წააქცია, ასწლიანი...“ 21. როცა ბურთი კალათს ძალიან ასცდება (ჟარგ.); 24. თოვლი, წვიმა, სეტყვა — 26. მთლიანად ვერ ამოავლეს ტიქსში, თორემ არ მოკვდებოდა (მით.); 29. ვინ არ ანებებდა რობიზონს ძინ-ძინის გაკეთებას? 31. მარტოხელა სიგარეტი; 32. როდის იყო პიონერი მზად? 33. „ბურატინოს ძმაკაცს, ნინო, მგონი ერქვა...“; 34. „ბურატინოს ძაღლს კი მგონი, „კლიჩკა“ ჰქონდა...“.

შვეულად: 1. ქართველი, რომელიც იმსახურებს რაიხსტაგზე მემორიალური დაფის გაკვრას; 2. ცხვირიდან სადენი კვების პროდუქტი; 3. გრაფინიას მამრობითი სქესის შთამომავალი ჭურჭელი; 4. ქვეყანა, რომელსაც გურულები ყოველწლიურად იღებენ; 5. იზაბელას მეორე სახელი; 6. ერთხელ თუ არ გაგეხსნა, მეორედ აღარ დაგჭირდება; 9. 22-ში უფასოა; 14. ოპერა-ბუტაფორიის შეხლა [illegible]; 15. შატილში ტელევიზორი არ ჰქონდათ, მაგრამ მაინც მიდიოდა; 16. ადამიანისა — არ იკუმშება, ურმისა — იკუმშება; 17. ეგვიპტური ტარანი: ლომზე და ტყემალზე არ მიდის; 18. რკინა, რომელიც მატარებლის ბოლოს მიჰყვება; 19. „პავლე ფიქრობს თავის დროგზე, მე კი მხოლოდ მძიმე...“ 22. იაპონელის უიმედობის [illegible]; 23. ქართულად თართი ჰქვია, რუსულად კი უფრო გემრიელად გამოითქმის; 25. „ბანძელაძე პარმენი არის სუპერ[illegible]“; 27. კვერცხი, რომლიდანაც ზოგჯერ ჰიპოპოტამიც იჩეკება; 28. ფული და ცხვარი ერთ სიტყვაში; 30. რუსულად ნიშნავს „მდინარესთან“, ქართულად კი — „შავ ზღვასთან“; 31. ვინ შობა მხოფლიო ხალხების მამა?

წინა ნომერში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები

თარაზულად: 1. აბულაძე. 7. გაფრინდაშვილი. 8. ტელეფონი. 11. ტრაქტატი. 15. მალამო. 19. პლანეტა. 21. კლიმაქსი. 22. კონგო. 24. არაბი. 25. ქაირო. 27. პაიჭაძე. 29. პანდორა. 30. ოპიზა. 33. იჯარა. 35. იზოტოპი. 36. ბლიცი. 38. ქორდა. 39. [illegible] 41. გორილა. 43. მამალი. 46. იზაურა. 47. ამატი. 48. იალტა. 49. ოსკარი. 50. მარატი. 51. გორდა. 53. ეთიკა. 55. კარაჯი. 57. [illegible] 58. ისინდი. 59. გირაო. 60. ბზიფი. 61. მზარი. 63. გრიგალი. 65. ბაჭო. 68. მაისი. 70. სევილია. 72. ინდოეთი. 74. ტოკიო. 76. [illegible] 79. რონდო. 80. ალექსანდრია. 81. ფილიალი. 82. კოლონია. 85. მარაკანა. 87. ორლანდოა. 90. პარალელოგრამი. 91. ბარნაული.

შვეულად: 2. ბორდო. 3. აიდა. 4. კამა. 5. ხვია. 6. კლიტე. 9. ექოსკოპია. 10. იმამი. 11. ტვენი. 12. ტელეგრაფ[illegible] რაუნდი. 14. ატლასი. 16. აპოლონი. 17. კლიმატი. 18. პატენტი. 20. ნეირონი. 21. კივი. 22. ოქრო. 26. ადიდასი. 28. [illegible] 29. პროფილი. 31. ზაგრები. 32. კონსოლიდაცია. 34. ალისა. 36. ბამბა. 37. პასტერიზაცია. 40. ტრავერსი. 41. [illegible] ალავერდი. 43. მალაქიტი. 44. იასამანი. 45. სპარტაკი. 50. მალარია. 51. გრინი. 52. ამერიკა. 53. ერევანი. 54. არია. 56. [illegible] 61. მაიკოპი. 62. ავსტრალია. 63. გალერეა. 64. ინდაური. 66. ალიგატორი. 67. ონტარიო. 69. ივერია. 71. ვენა. 73. [illegible] კონკია. 77. ოხაკა. 78. ანოდი. 83. კაკაო. 84. ანემია. 86. აბაშა. 88. ლორდი. 89. ელბა.

დამფუძნებელთა საბჭოს თავმჯდომარე და მთავარი რედაქტორი ვასილ მაღლაფერიძე
მთავარი რედაქტორის მოადგილე პაატა ვეშაპიძე
გენერალური დირექტორი ვახტანგ სალია
პასუხისმგებელი რედაქტორი ზაზა ტალახაძე

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პეტრიაშვილის №7. ტელეფონი: 29-48-05; ფაქსი: 23-52-12